

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΝΒ' | ΤΕΥΧ. Α' | ΑΘΗΝΑΙ, Ι. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14, Τ. 140-ΤΗΛ. 718-308 | 1/15 ΙΟΥΝΙΟΥ 1975 | ΑΡΙΘ. 11-12

ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΠΑΤΕΡΑΣ

ΘΕΟΣ, ΚΟΣΜΟΣ, ΑΝΘΡΩΠΟΣ

Γ'.

1. Ὁ Μέγας τῆς Θεολογίας μύστης Ἀθανασιάσιος, ὁ ἐξάιρετος ἐρμηνευτὴς καὶ ἀπολογητὴς τοῦ μυστηρίου τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Σωτηριολογικοῦ δόγματος, εἶναι φυσικόν, ὅτι τὰς περὶ Θεοῦ, Κόσμου καὶ Ἀνθρώπου ιδέας του ἀναπτύσσει, ἔχων ὡς βάσιν τὴν ἀποκαλυπτικὴν διὰ Χριστοῦ διδασχὴν, τὴν διὰ τῶν Ἁγίων Γραφῶν ἐκτιθεμένην. Τοῦτο δέ, διότι ἔχεται στερεῶς τῆς πεποιθήσεως, ὅτι «αὐτάρχεις μὲν γὰρ εἰσιν αἱ ἅγιοι καὶ θεόπνευστοι Γραφαὶ πρὸς τὴν τῆς ἀληθείας ἀπαγγελίαν» (Β. Ε. Π., ἐκδ. Ἀποστολ. Διακονίας, Ἀθήναι 1962, τ. 30, σ. 31, 13). Ἄλλ' ἐν τῇ ἀναπτύξει τῶν ιδεῶν του λαμβάνει σοβαρῶς ὑπ' ὄψιν καὶ τοὺς πρὸ αὐτοῦ σοφοὺς, χριστιανοὺς καὶ μὴ· κατ' ἐξοχὴν δὲ τοὺς Ἑλληνας φιλοσόφους. Ὁ ἴδιος δέ, βαθύνους φύσει καὶ οὐρανοβάμων, ἀνάγεται ἔστιν ὅτε εἰς δυσθεωρήτους σφαίρας φιλοσοφικῆς ἀνατάσεως καὶ δι' αὐστηρῶς λογικῆς ἐπιχειρηματολογίας ἐπιτυγχάνει δι' ὠραίου τρόπου σκέψεως νὰ κατοχυρώσῃ καὶ ἐπιβάλλῃ τὰς ὑπ' αὐτοῦ ἀναπτυσσομένας ιδέας περὶ τῶν ὡς ἄνω Ἀρχῶν καὶ Ἀληθειῶν.

2. Τὴν περὶ Θεοῦ πίστιν θεωρεῖ φύσει ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ὑπάρχουσαν: «Ἡ μὲν περὶ τῆς Θεοσεβείας καὶ τῆς τῶν ὅλων Ἀλη-

θείας γνῶσις οὐ τοσοῦτον τῆς παρὰ τῶν ἀνθρώπων διδασκαλίας δεῖται, ὅσον ἀφ' ἑαυτῆς ἔχει τὸ γνῶριμον» (τ. 30, 31, 6). Φέρει λοιπὸν ἐν ἑαυτῷ ὁ ἄνθρωπος φύσει τὴν περὶ Θεοῦ ιδέαν καὶ φύσει ἀνάγεται εἰς «Θεοσέβειαν», ὡς ἀπόρροιαν σεβασμοῦ, ἀγάπης, λατρείας, ἀλλὰ καὶ δέους πρὸ τοῦ παντοδυνάμου καὶ πανσόφου ὄντος, τοῦ Δημιουργοῦ καὶ προνοητοῦ καὶ συντηρητοῦ τοῦ παντός. Οὐ μόνον δὲ τὰ λαμπρὰ καὶ θαυμαστὰ ἔργα τῆς Δημιουργίας κραυγάζουσιν τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ σοφοὶ τῆς Ἀρχαίου διεκήρυξαν τὴν περὶ Θεοῦ ἀλήθειαν. Μόνον, ὅτι ἐκεῖνοι οὐχὶ γνησίως ἠδυνήθησαν νὰ ἐπιστήσουν τὴν διάνοιαν αὐτῶν ἐπὶ τὴν ἀληθῆ Θεογνωσίαν, ἣν ἀπεκάλυψε μόνος ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός.

3. Οἱ μετὰ Χριστὸν εἰδωολάτραι δέχονται μὲν τὸν Θεὸν Δημιουργόν, ἀλλὰ θεωροῦσιν «εὐτελεῆ» τὴν περὶ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, ὡς τοῦ προαιωνίου Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ χριστιανικὴν διδασκαλίαν. Διὸ καὶ διαβάλλοντες οἱ Ἐθνικοὶ τοὺς Χριστιανούς «χλευάζουσι καὶ πλατὺ γελῶσι καθ' ἡμῶν» τῶν Χριστιανῶν, ὅταν κάμνωμεν λόγον περὶ τοῦ Σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ. Ἀλλὰ μήπως καὶ σήμερον δὲν περιπίπτομεν εἰς τὸν χλευασμὸν τῶν συγχρόνων «εἰδωολατρῶν» καὶ δὲν διαβαλλόμεθα ἐπὶ μωρᾷ ὀπισθοδρομικότητι, πιστεύον-

Ε Ο Ρ Τ Ι Α Γ Ρ Α Μ Μ Α Τ Α

Α'.

ΤΗΣ Α.Θ.Π. ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ

Ἀριθμ. Πρωτ. 345

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργῆ τῆς ἡμῶν Μετριότητος κύριε Σεραφεῖμ, Πρόεδρε τῆς Ἱεραῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τὴν Ὑμετέραν σεβασμίαν Μακαριότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερῆδιστα προσαγορεύομεν.

Ἀνάστασιν Χριστοῦ ἐν ἐκθύμῳ διαθέσει καὶ χαρᾷ μετὰ τῶν πιστευόντων καὶ ὁμολογούντων Αὐτὸν Κύριον τοῦ κόσμου καὶ Σωτῆρα ἐορτάζοντες καὶ πανηγυρίζοντες, καὶ τὸ τῆς Ἀναστάσεως σωτήριο μῆνυμα ἐξοχώτερον σήμερον πρὸς πάντας ἀνθρώπους φέροντες, εἰς ἡρέμῃσιν τεταραγμένων ψυχῶν καὶ στήριξιν καμπτωμένων γονάτων, ἐν ἀγάπῃ καὶ τιμῇ τὴν Ὑμετέραν περισπούδαστον καὶ ποθεινοτάτην ἡμῖν Μακαριότητα ἐν τῇ λαμπροφύρῳ ἡμέρᾳ ἀντασπαζόμεθα, τὸ «Ἀληθῶς Ἀνέστη» ἀντιφωνοῦντες, καὶ τὰ ἐφετὰ καὶ αἴσια Αὐτῇ ἀπὸ καρδίας ἀντευχόμενοι.

Δωροῖτο ὁ ἐκ τοῦ Τάφου Ἐγερθεῖς, τῇ δὲ Ἐγέρσει Αὐτοῦ τὸ κράτος τῆς ἀμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου καταλύσας καὶ ζωὴν αἰώνιον τῷ κόσμῳ δωρησάμενος, Κύριος, πλουσίαν πάντοτε Αὐτοῦ τὴν χάριν καὶ τὴν χαρὰν τῇ Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι, τῇ περὶ Αὐτὴν σεβασμίᾳ Ἱεραρχίᾳ καὶ παντὶ τῷ πληρώματι τῆς κατ' Αὐτὴν Ἀγιωτάτης ἀδελφῆς Ἐκκλησίας, στερεῶν τὴν εἰρήνην καὶ τὴν δικαιοσύνην Αὐτοῦ ἐν τοῖς ἀνθρώποις, καὶ ὁδηγῶν πάντας εἰς ἀδελφосύνην καὶ ἐνότητα, ἐν ἰσότητι καὶ ἐλευθερίᾳ, ἐπὶ τῷ κοινῷ ἀγαθῷ.

Κατασπαζόμεθα καὶ αὐθις τὴν Ὑμετέραν φίλην

τες εἰς σταυρωθέντα Χριστόν; Τί θὰ εἶχομεν εἰς τὴν ἀπιστίαν καὶ ἀσέβειαν τῶν τε παλαιῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν συγχρόνων χλευαστῶν τοῦ Χριστοῦ ν' ἀπαντήσωμεν;

4. Ἡ ἀπιστία πάσης ἐποχῆς, κατ' ἐξοχὴν δὲ τῆς σημερινῆς, τῆς τόσο ἐναβρυνομένης ἐπὶ ἐπιστημονικῇ σοφίᾳ καὶ παντοδαπῇ γνώσει, ἐθελουφυλοῦσα θαυμάζει μὲν τὸ φῶς καὶ ἀναγνωρίζει ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις ὑπὸ τούτου καταλάμπεται, ἀλλ' ἀρνεῖται τὸν φωτοδότην ἥλιον, ἀπλούστατα διότι καλύπτεται ὑπὸ νεφῶν. Ἡ λάμψις καὶ ὁ τοῦ Σύμπαντος

Μακαριότητα ἐν Χριστῷ Ἀναστάντι, καὶ διατελούμεν μετ' ἀγάπης ἀδελφικῆς καὶ ἐξιδιασμένης τιμῆς.

Τῆς Ὑμετέρας σεβασμίας Μακαριότητος ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφός,

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Ἅγιον Πάσχα 1975

Β'.

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Ἀριθμ. Πρωτ. 546

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ περισπούδαστε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργῆ τῆς ἡμῶν Μετριότητος κύριε Σεραφεῖμ, τὴν Ὑμετέραν σεβασμίαν Μακαριότητα, ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ τῷ ἐκ νεκρῶν ἀναστάντι κατασπαζόμενοι, ὑπερῆδιστα προσαγορεύομεν.

«Τὴν τῶν συμβόλων ἔκδοσιν ὀρῶντες» καὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ Σωτῆρος Θεοῦ τὴν αὐγὴν προσκαρτεροῦντες, «προσερχόμεθα λαμπαδηφόροι τῷ προΐοντι Χριστῷ ἐκ τοῦ μνήματος καὶ συνεορτάζομεν ταῖς φιλεόρτοις τάξεσι, Πάσχα Θεοῦ τὸ σωτήριο».

Ἐπὶ τῷ Πάσχα τούτῳ, «τῷ καινῷ καὶ ἀγίῳ, τῷ μυστικῷ καὶ πανσεβασμίῳ», ἤκομεν μετὰ χαρᾶς περιπτύξασθαι τὴν Ὑμετέραν περισπούδαστον Ἡμῖν Μακαριότητα καὶ τοὺς περὶ Αὐτὴν Ἱερωτάτους καὶ ἀγαπητοὺς ἀδελφούς καὶ μετὰ τῶν «ἐνδεκα καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς», καὶ συμπάσῃ τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ, ἐπιμαρτυρῆσαι τὸ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν μῆνυμα, «ὅτι ἠγγέρθη ὁ Κύριος ὄντως» (Λουκ. κδ', 35).

φωτισμός, ταυτίζεται πρὸς τὸν ἥλιον, τὸν δημιουργὸν τοῦ φωτός καὶ θεωρεῖται τῆς φύσεως τέχνασμα αὐτίματον, αὐτομάτως ποιηθέν. Ἀναγνωρίζουσιν, ὅτι καλὸν τὸ φῶς· ἀλλ' ἀποφεύγουσι νὰ ὁμολογήσουν τὴν ὑπαρξίν δημιουργοῦ τοῦ φωτός, ἵνα μὴ πιστεύσωσιν εἰς τὸν φωτοδότην ἥλιον καὶ παραδεχθῶσι τὸν δημιουργὸν καὶ φωτοδότην Θεόν!

(Συνεχίζεται)

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΙΟΝΗΣ

Ὁμότιμος Καθηγητὴς τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν

Εἰς ὥρας δὲ καὶ καιροὺς καθ' οὓς, «φόβητρά τε καὶ σημεῖα ἀπ' οὐρανοῦ... καὶ συνοχὴ ἐθνῶν ἐν ἀπορίᾳ», συνταράσσουν τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν, τὸ γεγονός τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου ἀπομένει διὰ τὸν «ἀποφύχοντα ἀνθρωπον ἀπὸ φόβου καὶ προσδοκίας τῶν ἐπερχομένων τῆ οἰκουμένη» (Λουκ. κα', 26) μόνη ἐλπίδος ἄγκυρα.

Διὰ τοῦτο κηρύσσοντες τὴν ἀνάστασιν, πολλῶ δὲ μᾶλλον βιοῦντες αὐτὴν πέραν τοῦ φόβου τοῦ θανάτου καὶ τῆς συνοχῆς κινούμεθα, ἀφοῦ ὁ θάνατος οὐδὲν ἔχει ἐν ἡμῖν «εἴπερ πνεῦμα Θεοῦ οἰκεῖ ἐν ἡμῖν». Διότι «εἰ τὸ πνεῦμα τοῦ ἐγεύραντος Ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν οἰκεῖ ἐν ἡμῖν, ὁ ἐγεύρας τὸν Χριστὸν ἐκ νεκρῶν ζωοποιήσει καὶ τὰ θνητὰ σώματα ἡμῶν διὰ τοῦ ἐνοικοῦντος αὐτοῦ Πνεύματος ἐν ἡμῖν» (Ρωμ. η', 9-11).

Αὐτὴν τῆς πίστεως ἡμῶν τὴν μαρτυρίαν δώσωμεν τῷ κόσμῳ καὶ τοῦ δώματος τῆς ἀναστάσεως, τὴν «καινὴν κτίσιν» καὶ τὴν «ἀπαρχὴν ἄλλης βιοτῆς, τῆς αἰωνίου» δεβαιώσωμεν ἐν τῇ ζωῇ ἡμῶν, ἐφ' ὅσον «ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας δουλωθέντες δὲ τῷ Θεῷ ἔχομεν τὸν καρπὸν ἡμῶν εἰς ἁγιασμόν, τὸ δὲ τέλος ζωὴν αἰώνιον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν» (Ρωμ. ζ', 22-23).

Καὶ αὖθις, ἐπὶ τῇ λαμπροφόρῳ τῆς ἀναστάσεως ἡμέρᾳ περιπτυσσόμενοι τὴν Ὑμετέραν λίαν Ἡμῖν ἀγαπητὴν καὶ σεβασμιόπθητον Κορυφὴν, εὐχόμεθα Αὐτῇ, ὅπως τῷ φωτὶ τῆς Ἀναστάσεως καταλαμπομένη πηδαιουχὴ τὴν πεπιστευμένην Αὐτῇ λογικὴν ποιήσῃ εἰς καταγόρην τοῦ μυστηρίου τῆς Ἀναστάσεως καὶ κατασπαζόμενοι Αὐτὴν ἐν Χριστῷ ἀναστάντι διατελοῦμεν ἀδελφὸς ὅπως πρόθυμος.

Ἐν τῇ μεγάλῃ πόλει τῆς Ἀλεξανδρείας, Ἁγίου Πάσχα 1975

† Ὁ Ἀλεξανδρείας ΝΙΚΟΛΑΟΣ

Γ'.

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ

Ἄριθ. Πρωτ. 36/27/6.

Μακαριώτατε καὶ Σεβασμιώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὴ καὶ περιπόθητε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργῆ τῆς ἡμῶν Μετρίότητος, κύριε Σεραφεῖμ, τὴν Ὑμετέραν γερασμίαν Μακαριότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Ἐπανερχόμεθα καὶ νῦν, χαιρετισμὸν ἀπευθύνομεν τῇ Ὑμετέρᾳ σεπτῇ Μακαριότητι, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς τοῦ Χριστοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἁγίας Ἀναστάσεως.

Ὁ ἐν Χριστῷ χαιρετισμὸς ἐμπεριέχει ὅλον τὸ δάθος, τὸ ὕψος καὶ τὸ πλάτος τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης. Τὸ χαιρετίζειν σημαίνει ζωὴν, εἰρήνην, δύναμιν πνευ-

ματικὴν, δι' ἧς οἰκοδομοῦμεν τὴν βασιλείαν τῆς ἀληθινῆς Ἐκκλησίας. Χαιρετισμὸς εἶναι ἡ Ἀνάστασις τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, χαιρετισμὸς ἐλπίδος, δικαιοσύνης, εἰρήνης, ἐλευθερίας, ἀνακαινίσεως, ἀναδημιουργίας καὶ ἀλλαγῆς πορείας τοῦ παλαιοῦ δρόμου, πρὸς τὸν δρόμον τῆς ἀληθοῦς γνώσεως.

Ἐπὶ πλέον δὲ ἡ Ἀνάστασις ἐμπεριέχει καὶ τὴν σταυρικὴν θυσίαν, ἵνα μένη ἐν ἡμῖν ἡ Ἀνάστασις ὡς βίωμα καὶ πορεία.

Ὁρμώμενοι ἐκ τοῦ ἁγίου μυστηρίου τούτου, ἔχοντες δὲ ὑπ' ὄψιν ἡμῶν τὸν πνευματικὸν ρόλον τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, συναγάλλομεν, ἀγαπητὲ ἐν Χριστῷ ἀδελφέ, τὸ θριαμβευτικὸν ἄσμα κατὰ τοῦ θανάτου: «Χ ρ ι σ τ ὸ ς ἀ ν έ σ τ η», ποθοῦντες δὲ ἡμῶν ὄλων τὴν πάτησιν τοῦ θανάτου, ἵνα ἐπικρατήσῃ ὁ χαιρετισμὸς τῆς Ἀναστάσεως, ἡ αὐγὴ τοῦ ὀρίζοντος τῆς ἐλευθερίας, ἀπολυτρώσεως καὶ εἰρήνης τοῦ σύμπαντος κόσμου.

Κατασπαζόμενοι ἀδελφικῶς εὐχόμεθα, ὅπως κρατῶν ὁ Θεὸς διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα, ἵνα εὐαγγελισθῇ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, πρὸς δόξαν τοῦ ἐκ νεκρῶν Ἀναστάντος Λόγου τοῦ Θεοῦ.

Τῆς Ὑμετέρας γερασμίας Μακαριότητος ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφός,

† Ὁ Ἀντιοχείας ΗΛΙΑΣ

Ἐν Δαμασκῷ, Πάσχα 1975.

Δ'.

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

Ἄριθμ. Πρωτ. 325

Βενέδικτος, ἐλέω Θεοῦ Πατριάρχης τῆς Ἀγίας Πόλεως Ἱερουσαλήμ καὶ πάσης Παλαιστίνης,

Σεραφεῖμ, τῷ Μακαριωτάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος.

Ἀσπασμὸν ἅγιον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐκ νεκρῶν Ἀναστάντι.

Χαρᾶς τὰ πάντα πεπλήρωται σήμερον τῷ ἀνεσπέρῳ φωτὶ τῆς Ἀναστάσεως. Οἱ οὐρανοὶ εὐφραίνονται, ἡ γῆ ἀγαλλιᾶται, εορτάζει δὲ κόσμος ἅπας, ὁρατὸς τε καὶ ἀόρατος. Χριστὸς γὰρ ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, τῇ ἀστραπῇ τῆς Θεότητος, συντρίψας τὰς ἀλύσεις καὶ θραύσας τὰ δεσμὰ τοῦ Ἄδου, ἀνέστη πανενδόξως τριήμερος γενόμενος ἀπαρχὴ τῆς τῶν πάντων ἀναστάσεως, λυτρούμενος τῆς φθορᾶς καὶ δωρούμενος ἡμῖν ζωὴν τὴν αἰώνιον, ἵνα καὶ ἡμεῖς «ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν».

Συνεορτάζοντες, τοίνυν, τῷ κόσμῳ παντὶ καὶ συμπανηγυρίζοντες καὶ ἡμεῖς, οἱ τῷ θεῷ ἐλέει ἡξιωμένοι,

τήν φαεσφόρον ταύτην καὶ σωτήριον ἑορτήν, περὶ αὐτὸν τοῦτον τὸν Πάνσεπτον καὶ Πανίερον Τόπον, ὅθεν ὁ τῆς Δικαιοσύνης ἀνέτειλεν Ἥλιος, εὐχαριστηρίου μὲν ἀνεπέμφαμεν ὕμνους καὶ ᾠδὰς πνευματικὰς τῇ Νικητῇ τοῦ θανάτου καὶ Λυτρωτῇ μετὰ τῶν ἀπανταχόθεν, τῇ χάριτι τοῦ Παναγίου Πνεύματος, συνηγμένων παρ' ἡμῖν εὐσεβῶν προσκυνητῶν, κύκλῳ τοῦ Ζωηρῦτου Αὐτοῦ Τάφου, τὴν ἱεράν δ' εἶτα καὶ αἰώνιον ἐπ' αὐτοῦ ἐπιτελέσαντες μυσταγωγίαν, ἐγκαρδίῳ ἐφέσει ἐμνημονεύσαμεν, ἐν αὐτῇ, καὶ τοῦ τιμίου ὀνόματος τῆς Ὑμετέρας Γερασμίας Μακαριότητος, εὐχὰς ὑπὲρ Αὐτῆς θερμὰς τῷ Κυρίῳ προσενηγκόντες.

Ἦκοντες δὲ νῦν περιχαρεῖς ἀπὸ Σιών τῆς Ἁγίας, εἰς νοεράν Αὐτῆς ἐπίσκεψιν, ἐν φιλήματι ἀγίῳ Αὐτὴν περιπτυσσόμεθα καὶ τὸ ἡδύμολπον καὶ οὐράνιον «Χριστὸς ἀνέστη» προσφωνοῦντες καὶ συγχαίροντες Αὐτῇ ἐπὶ τῇ κλητῇ ταύτῃ καὶ ἀγία ἡμέρα, ἐν ἣ ἐκ θανάτου πρὸς ζωὴν διεβιδάσθημεν καὶ μέτοχοι τῆς οὐρανόθεν γεγονάμεν βασιλείας, δλοθύμους τοῦ Ἀναστάντος Σωτήρος δεόμεθα δαφιλεύειν Αὐτῇ εἰρήνην καὶ ἔλδον ἐν ἀγαθοῖς καὶ καταξιῶν Αὐτὴν γηθοσύνως ἑορτάζειν τὰς φωταυγεῖς ταύτας τοῦ θείου καὶ ἱερωτάτου Πάσχα ἡμέρας, ἐφ' ὅτι πλείστας ἐνιαυτῶν περιόδους, τὸν λόγον τῆς ἀληθείας ὀρθοτομοῦσαν, τὴν ἐνόητα τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν ὀλοὴν προάγουσαν, ἀσφαλῶς τὴν σωτηρίαν τοῦ πεπιστευκότος Αὐτῇ περιουσίῳ λαοῦ τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ προσάγουσαν καὶ εἰς δόξαν τοῦ Παναγίου Αὐτοῦ Ὄνόματος συντελοῦσαν.

Ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις ἀξιῶντες μετ' ἀδελφικῆς ἀγάπης μεταδοθῆναι τὰς Πασχαλίους ἡμῶν εὐχὰς καὶ προσήσεις τοῖς τὴν περὶ Αὐτὴν Ἁγίαν καὶ Ἱεράν Σύνοδον συγχροτοῦσι Πανιερωτάτοις ἀδελφοῖς καὶ Συλλειτουργοῖς, μεμνησθαι δὲ καὶ ἡμῶν ἐν ταῖς πρὸς Θεὸν Αὐτῆς ἐντεύξεσι καὶ προσευχαῖς, περιπτυσσόμεθα καὶ αὐθις Αὐτὴν ἐν Χριστῷ Ἀναστάντι καὶ διατελοῦμεν,

Ἐν τῇ Ἁγίᾳ Πόλει Ἱερουσαλήμ, Πάσχα 1975.

Ἄδελφός ἐν Χριστῷ Ἀναστάντι ἀγαπητὸς
καὶ ἔλωσ πρόθυμος,

† Ὁ Ἱεροσολύμων ΒΕΝΕΔΙΚΤΟΣ

Ε'.

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΣΕΡΒΙΑΣ

Βελιγράδιον, Πάσχα 1975

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, ἀγαπητὴ καὶ περιπόθητε ἐν Χριστῷ ἀδελφὴ καὶ συλλειτουργγὴ τῆς ἡμῶν μετριότητος κ. Σερφίμ, τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι ὑπερήδιστα προσαγορευόμενοι.

Κατὰ τὰς εὐλογημένας ἡμέρας τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκφρά-

ζομεν Ὑμῖν, μετὰ τοῦ Πασχαλίου ἀσπασμοῦ, φιλαδέλφους ἀναστασίμους προσήσεις διὰ τοῦ καθιερωμένου χαιρετισμοῦ

Χριστὸς ἀνέστη!

Εὐλιχρινῶς εὐχόμεθα, ἵνα ὁ Ἀναστάς Κύριος χαρίσῃται Ὑμῖν πληρότητα Πασχαλίου χαρᾶς, διότι τὸ Πάσχα εἶναι ἑορτὴ νίκης τῆς ζωῆς ἐπὶ τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀμαρτίας. Ἡ νίκη τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ μόνη νίκη, διὰ τὴν ὁποῖαν δύνανται νὰ χαίρωνται πάντες οἱ ἄνθρωποι. Πᾶσα ἑτέρα νίκη ἐχώριζε καὶ χωρίζει τοὺς ἀνθρώπους. Τὸ Πάσχα εἶναι ἑορτὴ γενικῆς χαρᾶς, διότι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς διὰ τῆς Ἀναστάσεώς Του ἤνοιξεν ἡμῖν τὰς πύλας διὰ τὴν εἴσοδον εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν. Διὰ τοῦτο ἀγαλλιασώμεθα καὶ ἐφφρανηθῶμεν ἐπὶ τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ, ἣν ἐποίησεν ὁ Κύριος (Ψαλμ. 118, 24). Ὡσαύτως εὐχόμεθα, ἵνα ὁ Ἀναστάς Χριστὸς περιβάλλῃ Ὑμᾶς διὰ τοῦ ἔλεους Του καὶ ἵνα χαρίζεται Ὑμῖν τὴν ἐν χάριτι δύναμιν διὰ τὴν εὐδόωσιν τῆς διακονίας τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Ἁγίας Ἐκκλησίας Του καὶ ἐπ' ἀγαθῶν καὶ σωτηρίᾳ τῶν ψυχῶν, τῶν πεπιστευμένων Ὑμῖν τέκνων τῆς ἀδελφῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Καὶ κατὰ τὰς ἡμέρας αὐτὰς ἀναπέμπομεν προσευχὰς πρὸς τὸν Σωτήρα, ἵνα στερεώσῃ ἡμᾶς ἐν τῇ πίστει, διὰ νὰ δυνηθῶμεν καὶ ἡμεῖς μετὰ χαρᾶς ν' ἀναφωνήσωμεν διὰ τῶν λόγων τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Θωμᾶ, ὅτι ὁ Ἀναστάς Χριστὸς εἶναι ὄντως «ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου» (Ἰωάν. 20, 28), «ἡγήθη γὰρ καθὼς εἶπεν» (Ματθ. 28, 6).

Ἀπευθύνοντες καὶ αὐθις θερμούς χαιρετισμούς καὶ τὰς καλύτερας εὐχὰς εἰς τὴν σεβασμίαν καὶ ἀγαπητὴν ἡμῖν Ὑμετέραν Μακαριότητα, τὸν εὐσεβῆ κληρὸν Ὑμῶν καὶ τοὺς πιστοὺς διατελοῦμεν ἐν τῷ Ἀναστάντι Κυρίῳ ἀφωσιωμένοι Ὑμῖν Ἀδελφός καὶ Συλλειτουργός.

† Πατριάρχης τῶν Σέρβων ΓΕΡΜΑΝΟΣ

ΣΤ'.

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΥΠΡΟΥ

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, λίαν ἡμῖν ἀγαπητὴ καὶ περισπούδαστε ἀδελφὴ καὶ συλλειτουργγὴ, κύριε Σεραφεῖμ, τὴν Ὑμετέραν γερασμίαν Μακαριότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορευόμενοι.

Ὁ ἐνανθρωπήσας Θεός, σταυρὸν καὶ θάνατον ὑπομείνας διὰ τὴν σωτηρίαν ἡμῶν, ἀνέστη ἐκ νεκρῶν, συναναστήσας τὸν Ἀδὰμ παγγενῆ καὶ ζωὴν αἰώνιον ἡμῖν δωρησάμενος. Ἡ κτίσις πᾶσα, τῷ ἀπροσίτῳ φωτὶ τῆς Ἀναστάσεως ἠγλαϊσμένη, χαίρει καὶ ἀγάλλεται, ἐν φωναῖς ἀσμάτων κράζουσα «Σήμερον σωτηρία τῷ κόσμῳ, ὅτι ἀνέστη Χριστὸς ὡς παντοδύναμος».

Η ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ κ. ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΕΙΣ ΤΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ

(9—16/5/1975)

Κ α θ' ό δ ό ν.

1. Ός είχεν εξαγγείλει διά του ένθρονιστηρίου αυτού λόγου ό Μακ. 'Αρχιεπίσκοπος 'Αθηνών και πάσης 'Ελλάδος κ. Σεραφείμ, ως ένα τών κυρίων σκοπών τής ως 'Αρχιεπισκόπου διακονίας του έταξε την αποκατάστασιν όσον τό δυνατόν καλλιτέρων αδελφικών σχέσεων μεθ' όλων ανεξαιρέτως τών άγιών 'Ορθοδόξων 'Εκκλησιών, και κυρίως με τά σεπτά πρεσβυγενή Πατριαρχεία.

Ότω κατά μήνα Μάρτιον του παρελθόντος έτους έπραγατοποίησε σπουδαίας σημασίας επίσκεψιν εις τό σεπτόν κέντρον τής 'Ορθοδοξίας και έσχε σημαντικής συνομιλίας μετά του Παναγιωτάτου Οίκουμηνικού Πατριάρχου κ. Δημητρίου επί τών απασχολούντων τάς δύο 'Εκκλησίας θεμάτων.

Πρός τόν αυτόν σκοπόν από 9ης μέχρι και 16ης Μαΐου έ.έ. έπεσκέφθη επίσημως τό Πατριαρχείον 'Αντιοχείας έν Βηρυτῶ και Δαμασκῶ. 'Η εις Δαμασκόν επίσκεψις προηγήθη τής εις τό Πατριαρχείον 'Αλεξανδρείας λόγω τής μακράς έκ τής έδρας αυτού διά λόγους ποιμαντικούς άπουσίας του Μακαριωτάτου Πάπα και Πατριάρχου 'Αλεξανδρείας και πάσης 'Αφρικῆς κ. Νικολάου του ΣΤ'.

2. Τό Πατριαρχείον 'Αντιοχείας, του όποιου ό προκαθήμενος πρώτος όνομάσθη Πατριάρχης, έδρεύει από τά μέσα ήδη του ΙΕ' αϊώνος εις Δαμασκόν. Αί ιστορικαι περιπέτειαι, τάς όποιας υπέστη, έμείωσαν σημαντικῶς τό ποιμνίόν του, τό όποϊον όμως εξακο-

λουθει να έχη και έσχάτως ανατύσσει αξιοθαύμαστον ζωτικότητα, ώστε να δίδη την έντύπωσιν, ότι ανακαινίζεται ως αετου ή νεότης του Πατριαρχείου τούτου. Μάρτυρες τούτου ή μεγάλη ποιμαντική και κοινωνική του Πατριαρχείου δραστηριότης, ή δημιουργία Σχολῆς Θεολογικής με ούχι εύκαταφρόνητον ποσοστιαίως αριθμόν φοιτητῶν, ή ανάπτυξις μοναστικών κέντρων κ.ά.

Του Πατριαρχείου 'Αντιοχείας προκάθηται ό θερμουργός Μακ. Πατριάρχης κ. 'Ηλίας ό Δ', απόφοιτος τής 'Ιερῆς Θεολογικής Σχολῆς τής Χάλκης, ήδη επισκεφθείς επίσημως τάς 'Αθήνας (κατά Σεπτέμβριον του 1971). 'Αξιζει δε να μνημονευθῆ ένταῦθα, ότι ό Μακ. Πατριάρχης κ. 'Ηλίας είναι ούχι μόνον Διορθόδοξος ως έκ τής θέσεως αυτού προσωπικότης αλλά και κάτι τό πολύ περισσότερο. Ζών έν χώρα 'Αραβική και ιδιοποιούμενος τά προβλήματα του λαου της και όλου του 'Αραβικου κόσμου, απέβη προσωπικότης παναραβική, ως κατέστη τούτο σαφές έκ του ότι:

α) εκλήθη επίσημως και άπετέλεσεν ένα τών επίσημων όμιλητῶν τής πρό τινων έτών έν Πακιστάν (Καράτσι) συγκροτηθείσης πανισλαμικής διασκέψεως.

β) έπεσκέφθη ολίγας μόνον ώρας πρό τής εις Δαμασκόν άφίξεως ήμῶν την Σαουδικήν 'Αραβίαν, όπου και έγένετο δεκτός μετά πάσης τιμῆς υπό του βασιλέως αυτής και

γ) έκ τής κατά την εις Δαμασκόν διατριβήν ήμῶν φανεράς καταστάσης μεγάλης πρός αυτόν τιμῆς τών Κυβερνήσεων Συρίας και Λιβάνου.

Δόξαν και εύχαριστίαν έκ μέσης ψυχῆς αναπέμφαντες και ήμεις τῷ Σωτῆρι Θεῷ επί τῇ μεγίστη ταύτη δωρεᾷ, μετ' αγάπης εγκαρδίου ήχομεν διά τῶνδε τῶν έορτίων ήμῶν γραμμάτων, έν' απευθύνωμεν τῇ 'Υμετέρα γερασμία Μακαριότητι τόν χαρμόσυνον χαιρετισμόν «Χριστός ανέστη» και τόν αναστάσιμον άσπασμόν Αὐτῆ. αποδιδόντες, εύχηθῶμεν Αὐτῇ όλοθύμως, όπως ό έκ νεκρῶν αναστάς Κύριος αξιοϊ Αὐτήν επί έτη πάμπολλα έορτάζει έν υγεία την κλητήν και άγιάν ήμέραν του Πάσχα και δαψιλῶς ένισχύη Αὐτήν έν τῇ διακυβερνήσει του πεπιστευμένου Αὐτῆ χριστεπωνύμου πληρώματος και έν τῇ χειραγωγία τούτου εις νομάς σωτηρίους.

Παρακαλοῦντες δε διαβιδασθῆναι τοίς συγκροτοῦσι

την περι την 'Υμετέραν Κορυφήν 'Ιεράν Σύνοδον Σεβασμιωτάτοις 'Ιεράρχαις τάς πασχάλιους ήμῶν προσρήσεις και εύχάς, αϊτούμεθα και αῦθις παρά του 'Αναστάνατος Σωτήρος τά έτη Αὐτῆς ως πλείστα, υγιεινά και γηθόσυνα και διατελοῦμεν,

Τῆς 'Υμετέρας γερασμίας Μακαριότητος
άγαπητός έν Χριστῷ αδελφός,

† Ο Κύπρου ΜΑΚΑΡΙΟΣ

'Εν τῇ 'Ι. 'Αρχιεπισκοπῇ Κύπρου,

'Αγιον Πάσχα, 1975.

3. Τὴν ἀκολουθίαν τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου συναπετέλεσαν οἱ Σεβ. Μητροπολίται Κίτρους κ. Βαρνάβας, Πρόεδρος τῆς Μ.Σ.Ε. Ὑποθέσεων Ἐξωτερικοῦ, Κορινθίας κ. Παντελεήμων, Φθιώτιδος κ. Δαμασκηνός καὶ Δημητριάδος κ. Χριστόδουλος, ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Δέρβης κ. Κοσμᾶς, Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱεραῆς Συνόδου, ὁ παν. ἀρχιμ. κ. Ἀμβρόσιος Λενῆς, Γραμματεὺς τῆς Ἱεραῆς Συνόδου, ὁ ἱερολ. διάκονος κ. Ἰγνάτιος Γαλάνης, ὁ κ. Κωνστ. Κώτσης καὶ ὁ σημειῶν τὰς γραμμαῖς ταύτας.

Ἡ ἀναχώρησις διὰ Βηρυτὸν ἐγένετο τὴν Παρασκευὴν τῆς Διακαινησίμου, 9ην Μαΐου ἐ.ε., περὶ ὥραν 17.05' ἐκ τοῦ Διεθνοῦς Ἀεροδρομίου τοῦ Ἑλληνικοῦ. Τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον καὶ τὴν συνοδείαν του προέπεμψαν εἰς τὸ Ἀεροδρόμιον ἀνώτατοι κρατικοὶ λειτουργοί, πολλοὶ Ἱεράρχαι καὶ ἱερεῖς.

Ὑπεριπτάμενος τῆς Μεγαλονήσου Κύπρου ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἀπήνθυνε πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Κύπρου κ. Μακάριον Γ' τὸ ἀκόλουθον τηλεγράφημα.

Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Κύπρου Μακάριον

Ὑπεριπτάμενοι Ἀδελφῆς Μαρτυρικῆς Μεγαλονήσου Κύπρου, πρὸς ἐπίσκεψιν Προσβυγενοῦς Πατριάρχου Ἀντιοχείας, θερμὴν ἀπευθύνουσαν ἱκεσίαν πρὸς τὸν Ἀρχοντα τῆς Εἰρήνης καὶ τῆς Δικαιοσύνης τοῦ κόσμου Κύριον, ὑπὲρ ταχείας ἀποκαταστάσεως γαλήνης ἀδελφῶν Κυπρίων καὶ ἐπιστροφῆς δεινοπαθούντων προσφύγων εἰς ἐστίας των, ἐπὶ βραβεύσει ἀρχῶν δικαίου καὶ ἐλευθερίας λαῶν.

† Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ

Ἐν Λιβάνω.

4. Ἀφιχθεῖσαν εἰς Βηρυτὸν τὴν Συνοδικὴν Ἀντιπροσωπείαν ὑπεδέχθησαν μετὰ πάσης τιμῆς ἐκ μέρους μὲν τοῦ Μακ. Πατριάρχου οἱ Σεβ. Μητροπολίται Ἡλιουπόλεως κ. Σπυρίδων, Τριπόλεως κ. Ἡλίας, Λαοδικείας κ. Ἰγνάτιος, Βύβλου κ. Γεώργιος, οἱ Θεοφ. Ἐπίσκοποι Ἀπαμείας κ. Ἡλίας καὶ Παλμύρας κ. Γαβριὴλ καὶ ἄλλοι κληρικοί, ἐκ μέρους δὲ τῆς Λιβανικῆς Κυβερνήσεως ὁ Ἀντιπρόεδρος αὐτῆς ἐξοχώτατος κ. Μιχαὴλ Σαοὶν καὶ ὁ ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν ἐξοχώτατος κ. Ἀμπάς Χάλαφ, ἀμφοτέροι Ὁρθόδοξοι.

Ἀπαντῶν εἰς θερμὴν τοῦ ἐξοχ. Ἀντιπροέδρου προσφώνησιν, εὐχθέντος αὐτῷ τὸ «ὡς εὖ παρέστητε εἰς Λίβανον», ὁ Μακαριώτατος εἶπε τὰ ἑξῆς:

Σεβασμιώτατοι,

Ἐξοχώτατε κύριε Ἀντιπρόεδρε,

Ἐίμεθα βαθύτατα συγκινημένοι ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ἐνδισκόμεθα ἐν ὁδῷ πρὸς τὴν Δαμασκόν, ὅπου πορευόμενος ὁ ἐνδοξος καὶ θεοκῆρυξ Παῦλος εἶδε τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ ἐν δόξῃ.

Διερχόμενοι ἐκ Βηρυτοῦ καὶ κατευθυνόμενοι εἰς Δαμασκόν πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ Μακαριώτατου καὶ γεραροῦ Ὑμῶν Πατριάρχου κ. Ἡλία Δ', βλέπομεν τὴν ἐκ Βηρυτοῦ διέλευσιν ἡμῶν ὡς σταθμὸν δόξης.

Ἡ ἐκ μέρους τοῦ Ἐξοχώτατου Προέδρου τῆς Δημοκρατίας καὶ τῆς Κυβερνήσεως τῆς Χώρας ταύτης ἐπιφυλαχθεῖσα εἰς τὴν ἡμετέραν μετριότητα καὶ τοὺς τιμωτάτους καὶ ἀγαπητοὺς ἀδελφούς συνοδοὺς ὑπὸ τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος θερμότητι ὑποδοχῆ ἀποτελεῖ κρυναλέαν μαρτυρίαν τιμῆς οὐ τῆς τυχοῦσης καὶ ἤτις, ὡς εὐκόλως δύναται πᾶς τις νὰ ἀντιληφθῇ, ἀποτελεῖ ἀμυδρὰν ἀντανάκλασιν τῆς πρὸς τὸ ἔργον τῆς ἐνταῦθα Ἐκκλησίας καὶ ἰδίᾳ καὶ τοῦ Μακ. Πατριάρχου κ. Ἡλία ἐκτιμῆσεως τῆς Κυβερνήσεως τῆς φίλης Χώρας Ὑμῶν.

Δεχθῆτε τὴν ἔκφρασιν τῆς εὐγνωμοσύνης ἡμῶν καὶ διαβιβάσατε εἰς τὸν Ἐξοχώτατον Πρόεδρον καὶ τὴν Κυβέρνησιν τὰς θερμότητας ἡμῶν εὐχαριστίας, δι' ὃ τι ἤδη ἐπραξαν καὶ ἐν συνεχείᾳ ἔχον προγραμματίζει νὰ πράξουν χάριν ἡμῶν.

Θὰ διατηρήσωμεν ἐντονωτάτην τὴν ἀνάμνησιν τῆς ἐντεῦθεν διελύσεως ἡμῶν. Ὁ Ὁρθόδοξος Ἑλληνικὸς Λαός, εὐαίσθητος εἰς τοιαύτας ἐκδηλώσεις, θὰ συναγάγῃ τὰ δέοντα συμπεράσματα καὶ θὰ εἶναι μνημὸν τούτων ἑσαεὶ.

Ἐδχαριστοῦμεν τὸν Μακ. Πατριάρχην κ. Ἡλίαν, ἀδελφικῶς ἡμᾶς ὑποδεχόμενον ἐνταῦθα ἐν τῷ προσώπῳ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν-Ἐκπροσώπων αὐτοῦ.

Ἐδχαριστοῦμεν τοὺς Σεβ. Ἱεράρχας ὑποδεξαμένους ἡμᾶς ἐν τῷ Ὄνόματι τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ.

Χαιρετίζομεν καὶ ἐντεῦθεν τὸν πολὺν Μητροπολίτην Βηρυτοῦ κ. Ἡλίαν Σαλίμμι, τὸν δικαίως ὡς πολιώτερον φρονήσει καὶ συνέσει παρὰ πάντων τιμωμένον.

Τέλος, ἀπευθύνουμεν θερμὸν χαιρετισμὸν πρὸς τὸν γενναῖον καὶ εὐγενῆ λαὸν τῆς ἐνδόξου ταύτης Ἀραβικῆς Χώρας καὶ εὐχόμεθα εἰς αὐτὸν εὐημερίαν καὶ παντὸς εἶδους πρόοδον καὶ ἐπιτυχίαν.

5. Τὴν ἐπομένην περὶ ὥραν 10.00' ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος καὶ τὰ μέλη τῆς ἀκολουθίας του ἐγένοντο δεκτοὶ ὑπὸ τοῦ Προέδρου τοῦ Λιβάνου ἐξοχωτάτου κ. Σολομῶντος Φραντζίε, παρισταμένου καὶ τοῦ ἐξοχωτάτου κ. Ρασὶδ Σολάχ, Πρωθυπουργοῦ τῆς Λιβανικῆς Κυβερνήσεως.

Ἡ ὑποδοχή καὶ ἡ ἐπακολουθήσασα συζήτησις ὑπῆρξε θερμοτάτη. Κατ' αὐτὴν εἰκότως ὁ λόγος ἐστράφη περὶ τὴν προσωπικότητα τοῦ Πατριάρχου κ. Ἡλίου καὶ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Βηρυτοῦ κ. Ἡλίου, ὃν ὁ μὲν Πρωθυπουργὸς ὠνόμασε «πολύτιμον θησαυρὸν δι' ὅλον τὸν Λίβανον», ὁ δὲ Πρόεδρος «πρόσωπον ἱερόν». Ἀξίζει ἀκόμη νὰ σημειωθῇ, ὅτι ὁ Πρόεδρος Φραντζίε ἀναφερόμενος εἰς τὰς διεκκλησιαστικὰς ἐπιχειρήσεις εἶπεν ὅτι ἔχουν τεραστίαν σημασίαν καὶ ὅτι δι' αὐτῶν ἀπιτυγχάνεται διὰ τοῦ ἐλαχίστου τὸ μέγιστον». Σημειωτέον δέ, ὅτι ὁ μὲν Πρόεδρος εἶναι Μαρωνίτης, διότι ἀπὸ τοῦ 1943 καὶ ἐξῆς ἀπώλεσαν ὑπὲρ τῶν Μαρωνιτῶν οἱ Ὀρθόδοξοι τὴν μεταξὺ τῶν Χριστιανῶν κατοικίων τοῦ Λιβάνου πλειονοψηφίαν καὶ μετ' αὐτῆς τὸ δικαίωμα νὰ ἐκλέγεται ἐξ αὐτῶν ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας, ὁ δὲ Πρωθυπουργὸς Μουσουλμᾶνος.

6. Ἐπηκολούθησεν ἐπίσκεψις εἰς τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Βηρυτοῦ κ. Ἡλίαν Σαλίμπυ. Ὁ πολὺς αὐτὸς Ἱεράρχης, εἶναι ἤδη 95 ἐτῶν, ἀποτελεῖ ἐξέχουσαν προσωπικότητα εἰς τὸν Λίβανον. Ἐχει 83 ἔτη κληρικὸς καὶ τὰ τέλη τοῦ μηνὸς Μαΐου συνεπλήρωσε πεντηκονταετῆ ἀρχιερατικὴν διακονίαν ἐν τῇ ἱερᾷ Μητροπό-

λει Βηρυτοῦ. Ὁ ἀπολογισμὸς τῆς ἐν Βηρυτῷ δράσεώς του εἶναι πλουσιώτατος: Τὸ Νοσοκομεῖον ἁγίου Γεωργίου 200 κλινῶν πανεπιστημιακοῦ ἐπιπέδου, πρότυπα σχολεῖα, ἀρίστη συγκρότησις τῶν οἰκονομικῶν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, ἀνάπτυξις τῆς ἐνοριακῆς δράσεως κ.λπ. Παρὰ τὸ βεβαρυμένον εἰς ἀριθμὸν ἐτῶν τῆς ἡλικίας αὐτοῦ ἔχει ἀπόλυτον διαύγειαν πνεύματος.

Εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν εἶχεν ἤδη προσέλθει καὶ ὁ ἐξοχώτατος ἀντιπρόεδρος κ. Μιχαὴλ Σασίν, ὅστις καὶ ἐπέδωκεν εἰς τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον κ. Σεραφεῖμ τὸ ἀνώτατον παράσημον τοῦ Λιβανικοῦ Κράτους, τὸν Μεγαλόσταυρον τῶν Κέδρων, ἀπονεμηθέντα αὐτῷ ὑπὸ τοῦ ἐξοχ. Προέδρου κ. Σ. Φραντζίε, ἐπὶ τῇ εἰς Λίβανον ἐπισκέψει αὐτοῦ εἰς ἐνδειξιν τιμῆς, εἰπὼν τὰ ἐξῆς:

*Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε,
Σεβασμιώτατε Μητροπολίτα Βηρυτοῦ,
Σεβασμιώτατοι Ἱεράρχαι,
Ἀξιότιμοι Κύριοι,*

Ὁ Ἐξοχώτατος Πρόεδρος τῆς Λιβανικῆς Δημοκρατίας κ. Σόλομὼν Φραντζίε μοῦ ἀνέθεσε τὴν ἐξαίρε-

Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Σεραφεῖμ καὶ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Βηρυτοῦ κ. Ἡλίας, ἐν μέσῳ Ἱεραρχῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ Πατριαρχείου Ἀντιοχείας. Δεξιὰ τοῦ Μητρ. κ. Ἡλίου ὁ Ἀντιπρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Λιβάνου κ. Μιχαὴλ Σασίν.

τικὴν τιμὴν νὰ ἐπιδώσω εἰς τὴν Ὑμετέραν Πανσέβαστον Μακαριότητα τὸ Ἀνώτατον Παράσημον τοῦ Μεγαλοσταύρου τῶν Κέδρων τοῦ Λιβάνου εἰς ἐνδειξὴν τιμῆς πρὸς τὴν Ὑμετέραν Προσωπικότητα καὶ τόνωσιν τῶν μεταξὺ τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν Λιβάνου καὶ Ἑλλάδος σχέσεων, καὶ νὰ εὐχηθῶ εἰς Ὑμᾶς ἐξ ὀνόματός Του τὸ «ὡς εἶ παραέστητε» εἰς τὸν Λίβανον, τὸν ὁποῖον παρακαλοῦμεν νὰ θεωρῆτε ὡς δευτέραν Σας πατρίδα.

Ἀπαντῶν ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος εἶπε:

Ἐξοχώτατε κύριε Ἀντιπρόεδρε,

Συγκεκρινημένος ἀποδέχομαι τὴν πρὸς ἐμὲ μεγάλην ταύτην τιμητικὴν διάκρισιν, ἣτις προσεγένετο εἰς ἐμὲ ἐκ μέρους τῆς Α.Ε. τοῦ Προέδρου, εἰς ἐνδειξὴν τῆς πρὸς τὴν ἀγίαν ἡμῶν Ἐκκλησίαν τιμῆς αὐτοῦ, καὶ εὐχαριστῶν δι' αὐτὴν ἐπικαλοῦμαι εἰς Ὑμᾶς, τὸν Ἐξοχώτατον κύριον Πρόεδρον τῆς Λιβανικῆς Δημοκρατίας, τὴν Κυβέρνησιν αὐτῆς καὶ ὁλόκληρον τὸν ἐκλεκτὸν λαὸν τοῦ Λιβάνου πᾶσαν ἀπὸ Θεοῦ εὐλογία καὶ ἐπὶ τὰ πρόσω πρόδοον.

Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος προσέφερον εἰς τὸν ἐξοχώτατον κ. Μιχαὴλ Σασὶν βυζαντινὸν τρίπτυχον εὐχθεῖς ὑπὲρ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ καὶ ἐν συνεχείᾳ ἐπέδωκεν εἰς τὸν Σεβ. Βηρυτοῦ τὸν Μεγαλόσταυρον τοῦ ἁγ. Ἀποστόλου Παύλου, ἀπονεμηθέντα εἰς αὐτὸν ἐπὶ τῷ χρυσῷ Ἰωβηλαίῳ τῆς τόσον καρποφόρου ἀρχιερατικῆς διακονίας του.

Ἐπηκολούθησε γεῦμα, παρατεθὲν ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Βηρυτοῦ κ. Ἡλία Σαλίμπι, εἰς τὸ ὁποῖον πλὴν τοῦ φιλοξενούντος, τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Σεραφεῖμ καὶ τῶν μελῶν τῆς ἀκολουθίας αὐτοῦ παρεκάθησαν καὶ οἱ Σεβ. Μητροπολίται Τριπόλεως κ. Ἡλίας, Λαοδικείας κ. Ἰγνάτιος, Ἡλιουπόλεως κ. Σπυρίδων, Βύβλου κ. Γεώργιος, οἱ Θεοφιλέστατοι Ἐπίσκοποι Παλμύρας κ. Γαβριὴλ καὶ Ἀπαμείας κ. Ἡλίας, οἱ παν. ἀρχιμανδρίται κ.κ. Ἡλίας, Γρηγόριος, Νικόλαος καὶ Νήφων, ὁ ἐξοχώτατος Ἀντιπρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως κ. Μιχαὴλ Σασὶν, ὁ ἐξοχ. Ὑπουργὸς Οἰκονομικῶν κ. Ἀμπὰς Χάλαφ, ὁ Νομάρχης Βηρυτοῦ κ. Σαφίκ Ἀμποῦ Χαϊδάρ, ὁ Διευθυντὴς Ἐθιμοτυπίας τοῦ Προεδρικοῦ Μεγάρου κ. Ροβέρτος Χλάντ, ὁ ἐξοχ. Πρέσβυς τῆς Ἑλλάδος κ. Εὐστάθιος Καλαμίδας, ὁ στρατιωτικὸς ἀκόλουθος τῆς ἐν Βηρυτῶν Πρεσβείας Σμήναρχος Μπουρνάλης, ὁ Πρόεδρος τῆς ἐν Βηρυτῶν Ἑλληνικῆς Κοινότητος κ. Κ. Ἀργύρης καὶ τὰ Μέλη τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Βηρυτοῦ.

Ἀξιοσημεῖωτον τυγχάνει, ὅτι ὁ Ἀντιπρόεδρος τῆς Λιβανικῆς Κυβερνήσεως ἐχαρακτήρισε τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ὡς ἀληθῆ πανήγυριν, τὴν ὁποῖαν «συγκεντρώθημεν εἰς τὸ Μητροπολιτικὸν τῆς Βηρυτοῦ Μέγαρον, ἵνα πανηγυρίσωμεν». Καὶ πράγματι ὑπῆρξεν ἀληθινὴ πανήγυρις περὶ τὴν σεπτὴν φυσιο-

γνωμίαν τοῦ πανιερωτάτου Μητροπολίτου κ. Ἡλία, ἐπὶ πενήκοντα συναπτὰ ἔτη ποιμαίνοντος τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Βηρυτοῦ καὶ ἔχοντος ἤδη συμπληρώσει 83 ἔτη κληρικῆς διακονίας (μοναχός-ἀρχιερεὺς), ὅστις καὶ προεξῆρχε τῆς φαιδρᾶς πανηγύρεως, παρὰ τὸ αὐτοῦ γῆρας ψάλλων λιγυφθόγγως ἀναστάσιμα ἄσματα ἑλληνιστὶ καὶ ἀραβιστὶ. Εὐθὺς μετὰ τὸ γεῦμα ἀνεχωρήσαμεν ὀδικῶς διὰ Δαμασκόν.

Εἰς Συρίαν.

7. Εἰς τὰ Συρολιβανικὰ σύνορα ἀνέμενον τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον ἐκ μέρους τοῦ Μακ. Πατριάρχου Ἀντιοχείας κ. Ἡλία Δ' οἱ Σεβ. Μητροπολίται τοῦ Θρόνου Ἀντιοχείας Βόστρων κ. Βασίλειος, Ἐπιφανείας κ. Ἀθανάσιος, Βαγδάτης καὶ Κουβέιτ κ. Κωνσταντῖνος, Βερροίας (Χαλεπίου) κ. Ἡλίας καὶ Ἐμέσης κ. Ἀλέξιος, τὸ Κοινοτικὸν Συμβούλιον τῶν ἐν Δαμασκῶ Ρωμαίων-Ὀρθοδόξων, Ἀντιπρόσωποι τῶν διαφόρων ἀδελφοτήτων τῶν Ὀρθοδόξων κ.ἀ., ἐκδηλοῦντες τὴν χαρὰν των διὰ τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου.

Ὡς δὲ νὰ μὴ ἤρουν ταῦτα, πλήθη Ὀρθοδόξων τῆς Δαμασκοῦ εἶχον ἐξέλθει εἰς προὔπαντησιν τοῦ Μακαριωτάτου εἰς τὰ ὄρια τῆς πόλεως, ἐντεῦθεν διελθόντα κατεχειροκρότησαν τὸν Ἀρχιεπίσκοπον καὶ προσέφεραν εἰς αὐτὸν ἄνθη.

8. Ἀφιχθέντα εἰς Δαμασκὸν ὑπεδέχθη εἰς τὰ πρόθυρα τοῦ Πατριαρχείου ὁ Μακ. Πατριάρχης κ. Ἡλίας, ὅστις καὶ ὠδήγησε τὴν Ἀντιπροσωπείαν ἐν μέσῳ θυελλώδους ἐνθουσιασμοῦ τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ, τὸν ὁποῖον ἐπέτεινον ἤχοι σαλπείγων, τυμπάνων καὶ ἐκπυρσοκροτήσεων, εἰς τὸν πάνσεπτον Πατριαρχικὸν Ναόν, ἔνθα ἐτελέσθη ἡ εἰθισμένη Δοξολογία ἐπὶ ἀφίξει αὐτοῦ, ἣτις ἐψάλη κατ' ἀντιφωνίαν ἑλληνιστὶ καὶ ἀραβιστὶ.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς Δοξολογίας, ὁ Μακ. Πατριάρχης προσεφώνησε τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον ἀραβιστὶ (μεταφράζοντος τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Δέρβης κ. Κοσμᾶ) εἰπὼν τὰ ἑξῆς:

Μακαριώτατε,

Ἡ Ἀντιοχειανὴ Ἐκκλησία τοὺς Προκαθημένους τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἐπισκεπτομένους αὐτὴν ὑποδέχεται πάντοτε μετὰ πάσης ἐπισημότητος ἐν Ἐκκλησίᾳ.

Ἡ Συρία εἶναι χώρα φιλόξενος. Καὶ πολὺ περισσώτερον ἢ πόλις αὐτὴ, ἀπὸ τὴν ὁποῖαν ἐξεκίνησε τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου διὰ νὰ ἐξαπλωθῆ εἰς πάντα τὰ ἔθνη, καὶ εἰς τὴν ὁποῖαν τὸ πρῶτον ἠκούσθη τὸ γλυκύτατον τοῦτον ὄνομα («Χριστιανός»).

Αἱ Ἀθῆναι εἶχον τὴν φιλοσοφίαν· ἡ Ἀντιόχεια ἔλαβε τὴν χάριν, τὴν ὁποῖαν καὶ μετελαμπάδευσε

εις όλα τα ἔθνη. Καὶ δὲν θὰ ἤμεθα μακρὰν τῆς ἀληθείας, ἂν ἐλέγομεν ὅτι ἡ Ἀντιόχεια ὑπῆρξεν ἡ μήτηρ τῆς Χριστιανικῆς Σκέψεως.

Ὑποδεχόμενοι ὑμᾶς ἐνταῦθα, οὐσιαστικῶς Σᾶς δεχόμεθα εἰς τὸ σπίτι Σας· τὸ σπίτι τοῦ Πέτρου καὶ τοῦ Παύλου, τοῦ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, τοῦ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, τοῦ Ρωμανοῦ τοῦ Μελωδοῦ.

Ὡς εἰ παρέστητε, Μακαριώτατε, εἰς τὴν ἁγίαν ταύτην Ἐκκλησίαν, ἡ ὁποία Σᾶς ἀνοίγει τὰς ἀγκάλας Τῆς καὶ τὴν καρδίαν Τῆς.

Εἰς τὸ σεπτὸν πρόσωπόν Σας βλέπομεν ὄχι μόνον τὸν ἐμπνευσμένον ἡγέτην, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀληθινὸν φίλον ἡμῶν καὶ τῆς χώρας ἡμῶν, διὸ καὶ ἀπευθύνομεν θερμὴν πρὸς τὸν Κύριον ἱκεσίαν, ὅπως χαρίζεται Ὑμᾶς ταῖς Ἐκκλησιαίαις Αὐτοῦ.

«Εἰς πολλὰ ἔτη».

Ἄπαντῶν ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος εἶπε:

Μακαριώτατε καὶ θειώτατε Πατριάρχα Ἀντιοχείας κ. Ἡλία,

Τοὺς πόδας ἡμῶν καὶ τῶν σὺν ἡμῖν ἀδελφῶν εἰς τὴν πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς Ὑμετέρας περιουσιότατον

ἡμῖν Μακαριότητος καὶ τῆς κατ' αὐτὴν ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας ἱεροποδημίαν ἡμῶν ἐκίνησεν ἡ πρὸς Ὑμᾶς ἀγάπη καὶ ἡ πίστις.

Ἦλθομεν ἐνταῦθα, διὰ νὰ ἀσπασθῶμεν ἐξ ὀνόματος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τὴν ἐνταῦθα ἁγίαν Ἐκκλησίαν καὶ νὰ προσκνηθῶμεν τὰ ἱερὰ αὐτῆς ἀγιαστήρια, καθ' ὅσον εἶναι τοῖς πᾶσι γνωστόν, ὅτι ἐνταῦθα ὁ ζωοποιὸς λόγος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εὔρε τὸ πρόσφορον ἐκεῖνο ἔδαφος τῆς πλουσιωτάτης καρποφορίας τῶν ἀποστόλων καὶ ἁγίων Πατέρων, διὰ τῶν ὁποίων ἔλαμψε καὶ ἐφώτισεν ὁλόκληρον τὸν κόσμον.

Δι' ἡμᾶς, τοὺς ἔχοντας ὧτα ἀκούειν, αἱ φωναὶ τῶν μεγάλων τῆς Ἀντιοχείας Πατέρων, Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου καὶ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, τῶν παμφαῶν αὐτῶν φωστήρων τῆς Οἰκουμένης, τῶν ταῖς ἀκτίσι τῶν δογμάτων αὐτῶν καταπρωσευσάντων ὁλόκληρον τὸν κόσμον, εἶναι φωναὶ ἀξίαι πάσης ἐμπιστοσύνης, διότι εἶναι φωναὶ τοῦ Λόγου· διότι ἀκόμη συνεδύσαν ἀριστα τὴν κατὰ Χριστὸν καὶ τὴν θύραθεν παιδείαν καὶ σοφίαν, ἥτις τότε εἶχεν ὡς κέντρον αὐτῆς κέντρον τὴν πόλιν τῆς Ἀντιοχείας, καλονομένην ἐντεῦθεν αἱ «Συριάδες Ἀθῆναι».

Ἦλθομεν προσκνηταί, ἄγγελοι ἀγάπης, μὲ

Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Σερφεῖμ καὶ οἱ Σεβ. Κίτρος κ. Βαρνάβας καὶ Φθιώτιδος κ. Δαμασκηνός μετὰ τοῦ Ἀντιπροέδρου τῆς Λιθανικῆς Κυβερνήσεως κ. Μ. Σασίν καὶ τοῦ Ὑπουργοῦ Οἰκονομικῶν κ. Ἀμπάς Χάλαφ.

βασικόν στόχον νά ἀναζωπυρήσωμεν τοὺς μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν δεσμούς ἀληθινῆς ἀγάπης καὶ πλήρους ἐνότητος, τὴν ὁποίαν εὐρίσκομεν τόσον πλουσίως ἐκφραζομένην ὑφ' Ὑμῶν, ὥστε ἤδη νά προλέγωμεν ὅτι ἡ ἐνταῦθα σὺν Ὑμῖν διατριβὴ ἡμῶν θά παραμείνῃ εἰς τὴν μνήμην ἡμῶν ἀσβεστος καὶ ἀληστος. Ἀμήν.

Ἐπηκολούθησε δεξίωσις εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν τελετῶν τοῦ Πατριαρχείου, καθ' ἣν, ἀφοῦ πρῶτον ὁ Πατριάρχης παρουσίασεν εἰς τὸν Μακαριώτατον τὰ σημαίνοντα στελέχη τῆς ἐν Δαμασκῶ Κοινότητος τῶν Ὁρθοδόξων, τὸ πλῆθος τῶν πιστῶν διήρχετο ἐπὶ ὥρας ἀσπαζόμενον τὴν δεξιὰν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καὶ κλωσορίζον αὐτόν.

9. Καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ἐν Συρίᾳ διαμονῆς ἡ περὶ τὸν Ἀρχιεπίσκοπον κ. Σεραφεῖμ Συνοδικὴ Ἀντιπροσωπεῖα ἐφιλοξενήθη εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου ἐν Σεϊντνάγια.

Ἡ Σεϊντνάγια εἶναι μίᾳ πόλις σχεδὸν ἐξ ὀλοκλήρου Χριστιανικὴ. Ἡ πλειονότης εἶναι Ὁρθόδοξος. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ ἱκανοὶ «ἐλληνορθόδοξοι» Καθολικοὶ καὶ ὀλίγοι Συροϊακωβίται.

Οὐδεὶς γνωρίζει πότε ἰδρύθη ἡ Ἱερὰ Μονὴ τῆς Σεϊντνάγιας. Οἱ πρῶτοι ἀσκηταὶ κατώκησαν μέσα εἰς τὰ φυσικὰ σπήλαια τοῦ ἀπορρωγῶς ἐκεῖνου βράχου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐπὶ τοῦ μεγάλου βασιλέως ἡμῶν Ἰουστινιανοῦ (527-565) ἐκτίσθη ἡ πρώτη Βασιλικὴ Μονή. Ἡ ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ ἀνακαινίσις ἦτο τοιαύτη, ὥστε ἐνῶ τὸ πρῶτον ἐρημητήριον ἐγένετο μίᾳ κανονικῇ καὶ πλήρῃ Βασιλικῇ Μονῇ, δὲν ἀπώλεσε τὸν ὡς αὐστηροῦ ἀσκητηρίου πρότερον αὐτῆς χαρακτῆρα, ὡς διαπιστώνει ἀβιάστως ὅποιος ἐπισκέπτεται τὰ ἀρχαῖα κελλῖα τῶν Μοναχῶν. Σήμερον ἡ Μονὴ ἔχει ἀνακαινισθῆ πλήρως. Ἀποτελεῖ δὲ ἓνα μεγαλοπρεπέστατον καὶ ἐπιβλητικώτατον οἰκοδόμημα. Ἐν αὐτῇ ἀσκοῦνται ὑπὲρ τὰς 40 μοναχὰς ὑπὸ τὴν μητρικὴν μέριμναν τῆς ἡγουμένης.

Ἡ Ἱερὰ Μονὴ εἶναι ἡ ἀκρόπολις τῆς Ὁρθοδόξιας ἐν Συρίᾳ. Ἀπολαβεῖ μεγίστου σεβασμοῦ. Εἰς αὐτὴν συρρέουν πανταχόθεν προσκυνηταὶ ὅχι μόνον Ὁρθόδοξοι ἀλλὰ καὶ Συροϊακωβίται καὶ Λατῖνοι, ἔτι δὲ καὶ Μουσουλμᾶνοι. Ἡ Μονὴ κατέχει μέγαν θησαυρὸν ἀδάπανον: θαυματουργὸν εἰκόνα τῆς ὑπερυμνήτου Θεομήτορος, περὶ ἧς λέγεται, ὅτι προέρχεται ἐκ τῶν ἱερῶν τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ χειρῶν. Κατὰ μαρτυρίαν τῶν εἰδῶτων τὰς ἐκατέρωθεν πραγματικότητας, ἡ Μονὴ Σεϊντνάγια εἶναι διὰ τοὺς Ὁρθοδόξους τῆς Συρίας ὅ,τι ἡ Τῆνος διὰ τοὺς ἐν Ἑλλάδι. Χάρις εἰς τὴν Ἱερὰν αὐτὴν Μονήν, δύναται νά εἴπῃ κανεῖς, ὅτι ἡ «ἐπισημότης» τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος ἐπισκέψεως ὑπεχώρησεν ἐνώπιον τοῦ χαρακτῆρος τῆς ἱεραποδημίας.

Ἡ Πατριαρχικὴ Θεία Λειτουργία.

10. Τὴν ἐπομένην Κυριακὴν, 11ην Μαΐου, ἐγένετο εἰς τὸν πανίερον Πατριαρχικὸν Ναὸν τῆς Δαμασκοῦ ἐπίσημος Πατριαρχικὴ Συλλειτουργία, εἰς τὴν ὁποίαν ἔλαβον μέρος οἱ: Μακ. Πατριάρχης τῆς μεγάλης Θεουπόλεως-Ἀντιοχείας καὶ πάσης Ἀνατολῆς κ. Ἡλίας ὁ Δ', ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ, οἱ συνοδεύοντες τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον Ἱεράρχαι Κίτρους κ. Βαρνάβας, Κορινθίας κ. Παντελεήμων, Φθιώτιδος κ. Δαμασκηνός, Δημητριάδος κ. Χριστόδουλος καὶ Δέρβης κ. Κοσμᾶς, οἱ Σεβ. Μητροπολιταὶ τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου Ἀντιοχείας Βόστρων κ. Βασίλειος, Ἐπιφανείας κ. Ἀθανάσιος, Βαγδάτης κ. Κωνσταντῖνος, Λαοδικείας κ. Ἰγνάτιος, Βύβλου κ. Γεώργιος, Ἐμέσης κ. Ἀλέξιος καὶ Βερροίας κ. Ἡλίας καὶ ἄλλοι κληρικοὶ.

Εἰς τὴν θεῖαν λειτουργίαν αὐτὴν προσῆλθον πολλοὶ ἐπίσημοι. Ἄξιον ἰδιαιτέρας ἐξάρσεως εἶναι, ὅτι εἰς τὴν θεῖαν ταύτην λειτουργίαν προσῆλθον οἱ: Μακ. Πατριάρχης τῶν Ἑλληνορθόδοξων Καθολικῶν (Οὐνιτῶν) τῆς Μέσης Ἀνατολῆς (φέρει τὸν τίτλον «Ἀντιοχείας, Ἱερουσαλήμ καὶ Ἀλεξανδρείας») κ. Μάξιμος Ε' Χακίμ, ὁ ἀρχιεπίσκοπος Σεβασμιώτατος κ. Κλήμης Γεώργιος Σέλχωθ, ἐκπρόσωπος τῶν Συροκαθολικῶν, ἀντιπρόσωπος τοῦ παπικοῦ Νουντσιού, κ.ἄ.

Περὶ τὸ τέλος τῆς θεοτερποῦς ταύτης θείας Λειτουργίας-ἀσπασμοῦ ἀγάπης τῶν Ἐκκλησιῶν, ὁ Μακ. Πατριάρχης κ. Ἡλίας προσφωνῶν τὸν Ἀρχιεπίσκοπον εἶπε τὰ ἑξῆς:

Μακαριώτατε καὶ ἀγαπητὲ ἐν Κυρίῳ ἀδελφέ,

Ὑποδεχόμεθα Ὑμᾶς ἐν ἀγαλλιάσει καὶ πιστευόμεν ἀκραδάντως, ὅτι ἡ μεταξὺ ἡμῶν καὶ Ὑμῶν δεσμοὶ εἶναι δεσμοὶ στερεοί, ἐδραζόμενοι ἐπὶ θεμελίῳ ἀκλονήτῳ, ὅστις εἶναι αὐτὸς ὁ δεδοξασμένος Κύριος ἡμῶν καὶ Σωτὴρ Ἰησοῦς Χριστός.

Ἡ Ἀντιόχεια ἦτο καὶ εἶναι ἡ ἔδρα καὶ ἡ βᾶσις ζωῆς πίστεως. Ἡ ζωὴ αὐτῆς ὑπῆρξε πλουσία κατὰ Θεόν. Ἐνδιεφέρετο διὰ τὸν ἄνθρωπον καὶ εἰργάζετο δι' αὐτόν. Ὁ ἄνθρωπος ἦτο ἡ φροντίς αὐτῆς. Καὶ χάριν τῆς πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς ἐξυψώσεως αὐτοῦ οὐδέποτε ἐπαύσατο μοχθοῦσα.

Ἐτάχθη, ἵνα συναποτελέσῃ καὶ αὐτὴ τὸ «σῶμα Χριστοῦ» ἐν τῷ κόσμῳ δρῶσα ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς ἀνεξαρτησίας αὐτοῦ, ὑπὲρ τῆς δικαιοσύνης, τῆς εἰρήνης καὶ ἀδελφότητος μεταξὺ τῶν λαῶν.

Ὁ παρόρχαιος πνευματικὸς Ἑλληνικὸς Ὑμῶν Πολιτισμὸς ἐθεμελιώθη ἐπὶ βάσεως ἐδραζομένης ἐπὶ τῆς σκέψεως, τοῦ λόγου καὶ τῆς τέχνης: ἐκαλλιέργησε δὲ τὴν σκέψιν μέχρι τοιοῦτου σημείου ἐξελίξεως, ὥστε

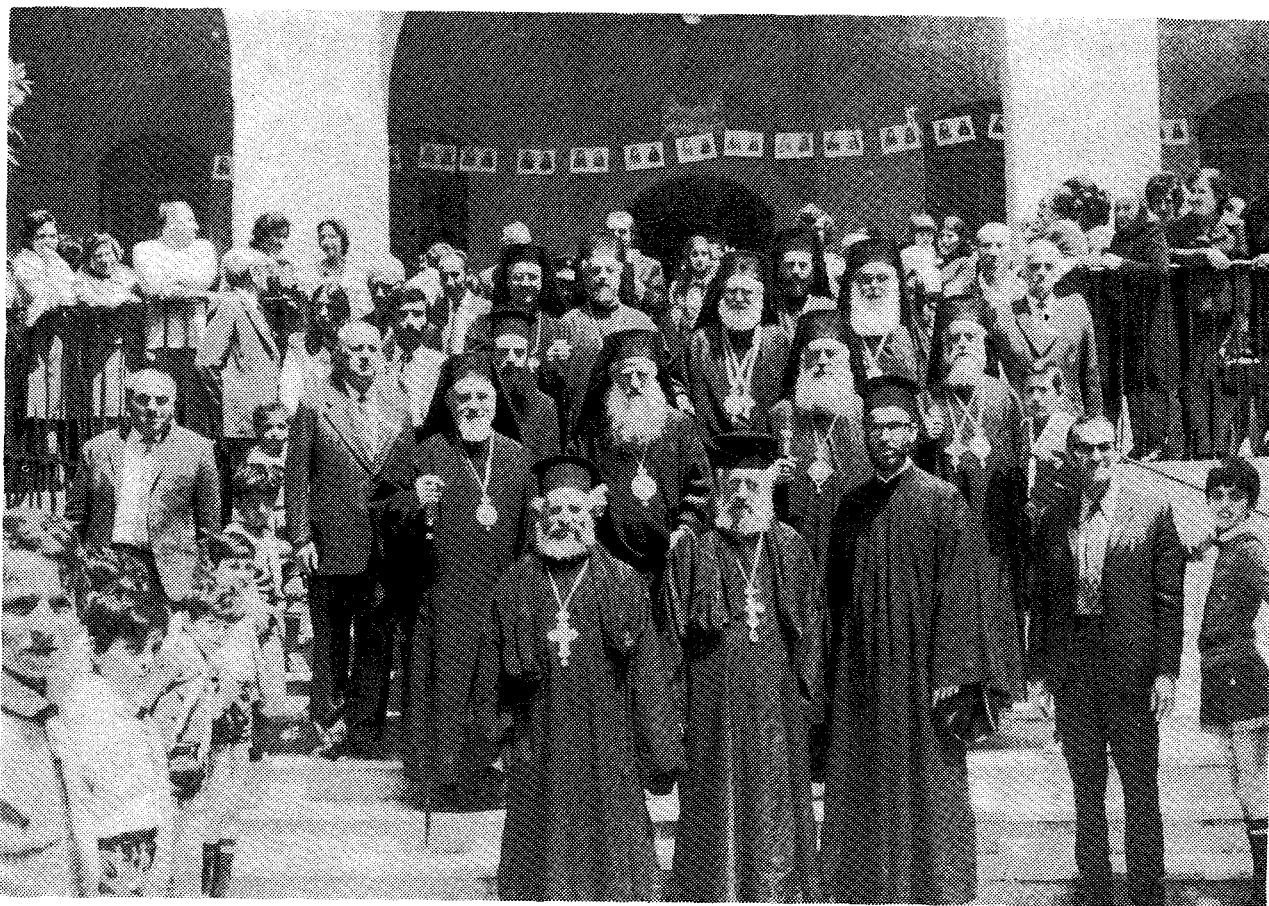
αὐτὴ ἐπὶ Πλάτωνος ἔφθασεν εἰς τὸ ἀπόγειόν της. "Ὅτε ὁμοῦ τὰ νάματα τῆς φιλοσοφίας Ὑμῶν συναντηθέντα συνεκεράσθησαν μὲ τὰ νάματα τοῦ Ἰορδάνου, ὅτε ὁ ἐν τῷ πανθέω τῶν ἀρχαίων Θεοτήτων τῆς σκέψεως καὶ τῆς τέχνης («ἀγνωστος Θεός») ἐβαπτίσθη εἰς τὰ ρεῖθρα τοῦ Ἰορδάνου, τότε ἤλλαξεν ὁ ροῦς τῆς Ἱστορίας. "Ἐκτοτε ὁ Ἑλληνικὸς Πολιτισμὸς ἀπέβη ἢ κατευθυντήριος δύναμις τῆς ἐν Θεῷ σκέψεως καὶ ἀπελευθερώσεως τῶν λαῶν. Μάλιστα δέ, διὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ κατώρθωσεν ὁ Ἑλληνικὸς Πολιτισμὸς νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν συνέχισίν του καὶ θὰ ὑπάρχῃ πάντοτε, διότι ἐκπροσωπεῖ τὰς ὑψίστας ἠθικὰς ἀξίας ἐν τῇ ἀνθρωπότητι.

"Ἡμεῖς οἱ Ἀραβες ὑπῆρξαμεν ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι κάλλιον παντὸς ἑτέρου κατενόησαμεν τὴν φιλοσοφίαν σας. Ἡμεῖς εἴμεθα ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι διημερεύσαμεν τὴν φιλοσοφίαν σας καὶ τὴν μετελαμπαδεύσαμεν εἰς τὴν Ἐυρώπην. Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ συνηρτήθημεν καὶ ἠνώθημεν. Ἐξ Ὑμῶν ἐπήρασεν ἡ σκέψις. Ἡμεῖς τὴν ἀφωμίωσαμεν, τὴν νιοθετήσαμεν καὶ τὴν ἐνεργοποιήσαμεν. Ἐθέσαμεν τὸν θεμέλιον λίθον καὶ τὴν ἀληθινὴν πνευματικὴν ἀφετηρίαν τοῦ Ἐυρωπαϊκοῦ Πολιτισμοῦ.

Καὶ ἰδοὺ ὅτι γινώσκοντες Ὑμᾶς πρὸ πολλοῦ—

εἰ καὶ ἀγνώστους τυχὸν τῇ ὄψει— χάρις εἰς τὴν φιλοσοφικὴν σκέψιν, σήμερον ἐνατενίζομεν Ὑμᾶς ἐν συναντήσῃ προσωπικῆς ἐπαφῆς. Ὑμεῖς ἐκπροσωπεῖτε τὴν Ἑλληνικὴν Χριστιανικὴν σκέψιν. Ἡμεῖς ἐκπροσωποῦμεν τὴν Ἀραβικὴν Χριστιανικὴν σκέψιν. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον μᾶς ἐνώνει, εἶναι ὁ ἀκάνθινος στέφανος, ὁ χάριν τοῦ ἀνθρώπου αἱματώσας τὸ μέτωπον τοῦ Κυρίου τῆς δόξης.

"Ἐχομεν τὴν δύναμιν νὰ ἀλλάξωμεν τὴν ὄψιν τοῦ συγχρόνου κόσμου, νὰ ἐξαφανίσωμεν τὴν ἐν αὐτῷ ἀδικίαν, τὴν βίαν, τὴν οἴησιν καὶ τὴν καταδυναστευσίν καὶ νὰ ἀναβοήσωμεν πρὸς τὸν κόσμον, ὅτι μόνον ὁ ἀνθρώπος ὁ ἐσταυρωμένος διὰ τὸν Θεὸν εἶναι ὁ ἀνθρώπος ὁ δυνάμενος ἀποφασιστικῶς νὰ κρίνῃ διὰ τὴν περαιτέρω τύχην τοῦ Πολιτισμοῦ καὶ τῆς σκέψεως ἐν τῷ κόσμῳ. Ἰδοὺ ὅτι ἡμεῖς ἰστάμεθα ἐγγὺς τῆς ἁγίας Πόλεως Ἱερουσαλήμ τῆς Πόλεως, ἣ ὁποία μὲ τὸ αἷμα τοῦ Κυρίου ἐνεκέντρισεν τὸν Ἑλληνικὸν Πολιτισμὸν δι' ἐμβολιασμοῦ ἀληθοῦς ἐδραίου πνεύματος ἐν ὅλῃ αὐτοῦ τῇ ἀληθινῇ ἐκτάσει. Ἡ ἐγγύτης αὕτη μᾶς ἄθει νὰ δραματισθῶμεν ἐνώπιον ἡμῶν ὑλοποιουμένην τὴν ἁγίαν Πόλιν καὶ ἐξ αὐτῆς νὰ ἀναπέμφωμεν θερμὴν προσευχὴν πρὸς τὸν σταυρωθέντα διὰ τὸν

Ὁ Μακ. Πατριάρχης Ἀντιοχείας κ. Ἡ λ ί α ς, ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Σ ε ρ α φ ε ι μ καὶ ὁ Μακ. Πατριάρχης τῶν Ὀδυνιτῶν κ. Μάξιμος ἐν μέσῳ Ἱεραρχῶν τῆς Ἀντιπροσωπείας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὡς καὶ Ἱεραρχῶν τοῦ Πατριαρχείου Ἀντιοχείας ἐμπροσθεν τοῦ Ἱ. Πατριαρχικοῦ Ναοῦ.

ἄνθρωπον, ὅπως ἐλευθερώσῃ τὴν Πόλιν Του ἀπὸ τὸ μίσος καὶ τὴν καταδυναστείαν, ὥστε νὰ παραμείνῃ ἡ Φάτνη τῆς Βηθλεὲμ τὸ λίκνον τῆς εἰρήνης, τῆς ἀγάπης, τοῦ νηπιασμοῦ, τῆς ἀθωότητος· καὶ νὰ κάμῃ, ὥστε νὰ ἐπιστρέφουν εἰς τὰς Πατρίδας των οἱ τῶν υἱῶν τοῦ Ἀραβικοῦ γένους ἄστεγοι καὶ περιπλανώμενοι, νὰ ἀπολαύσουν τὴν εἰρήνην, τὴν θαλπωρὴν, τὴν ἐλευθερίαν, διότι τὰς δικαιοῦνται.

Δὲν εἴμεθα ἀπλῶς ὑπερασπιστὰι ἀνθρωπίνου δικαιοῦματος, ἀλλ' εἴμεθα ὑπερασπιστὰι τοῦ δικαίου αὐτουσίον, αὐτοῦ κατ' ἑαυτό, διότι πιστεύομεν εἰς τὸ δίκαιον τοῦτο· καὶ πιστεύομεν ὅτι, ἐὰν αὐτὸ ἀπωλεσθῇ διὰ τὸ ἔθνος τοῦτο, θὰ ἀπωλεσθῇ καὶ διὰ τὸν κόσμον ὁλόκληρον.

Διὰ τοῦτο, ἀγαπητὲ ἐν Χριστῷ ἀδελφέ, θεωρῶ τὸ δῶρόν σας, τὸν μανδύαν τοῦτον, ὅστις ὡς ὁ φιλοσοφικὸς τρίβων συμβολίζει τὴν σοφίαν τῆς Πατρίδος σας, ὅτι οὗτος ἀποτελεῖ σύμβολον τοῦ κρίκου, ὅστις μᾶς ἐνώνει καὶ μᾶς περιβάλλει, ἵνα ἀπὸ κοινοῦ ὑπερασπιθῶμεν τῆς ἀληθείας, τοῦ δικαίου, τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἐλευθερίας.

Διὰ τοῦτο ὁ Ἀραβικὸς Συριακὸς λαὸς σᾶς ὑποδέχεται περιχαρῆς: Διότι πιστεύει ὅτι ὁ λαὸς σας, ὅστις μέχρι θανάτου ἠγωνίσθη ὑπὲρ τῆς ἐνότητος αὐτοῦ καὶ τῆς ἐλευθερίας καὶ ἐθνότητας τὰ πάντα χάριν αὐτῆς, θὰ συμπορευθῇ μεθ' ἡμῶν εἰς τὴν ἐνιαίαν πορείαν, τὴν ὁποίαν διερχόμεθα, ἀπὸ κοινοῦ ἀγωνιζόμενοι ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἀνεξαρτησίας. Καὶ ὁ Θεὸς θὰ μᾶς ὁδηγήσῃ εἰς τὸ ποθοῦμενον καὶ ἐπιθυμητόν.

(Ὡς εὖ παρέστηεν), καὶ Ὑμεῖς καὶ οἱ μεθ' Ὑμῶν Σεβασμιώτατοι καὶ λοιποὶ συνοδοί. Καὶ δι' Ὑμῶν χαριετισμὸν ἐγκάρδιον ἀπευθύνομεν πρὸς τὸν ἐνδοξὸν Ἑλληνικὸν λαόν, ὅστις καὶ ἀγαπᾷ τὴν ἐλευθερίαν του καὶ ἀγωνίζεται ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῶν ἄλλων.

Εἰς ταῦτα ἀπαντῶν ὁ Μακαριώτατος εἶπε:

Μακαριώτατε Πατριάρχα Ἀντιοχείας κ. Ἡλία,
Σεβασμιώτατοι ἐν Χριστῷ Ἀδελφοί,
Εὐλαβέστατοι Ἱερεῖς καὶ Διάκονοι,
Ἐντιμότατοι Ἀρχόντες,
Εὐλογημένοι Χριστιανοί,

Ἀγαλλιᾷ ἡ καρδιά ἡμῶν κατὰ τὴν ἱερὰν ταύτην στιγμήν, ἀνυψουμένη πρὸς τὸν Ἅγιον Τριῳδικὸν Θεὸν καὶ τὰ χεῖλη ἡμῶν διανοίγονται εἰς δοξολογίαν τοῦ Ἁγίου Ὄνόματος Αὐτοῦ, τοῦ δόντος εἰς ἡμᾶς τὴν ἀνεκλάλητον χαρὰν, ἵνα, ὁμοῦ μετὰ τῶν τιμιωτάτων ἡμῶν συνοδῶν καὶ λοιπῶν ἐν Κυρίῳ τιμίῳ συνεργῶν ἡμῶν, εὐρισκώμεθα ἐν μέσῳ ὑμῶν, τῶν ἐν Συρία ἀδελφῶν ἡμῶν, καὶ ἀπευθύνωμεν εἰς ἀλλήλους τὸν χαρμόσποννον πασχάλιον ἄσπασμόν: Χριστὸς Ἀνέστη.

Καὶ ἡ χαρὰ ἡμῶν πολλαπλασιάζεται ἐκ τῆς πρὸς ἡμᾶς ἀγάπης καὶ τιμῆς, ἣν ἐν τῷ προσώπῳ τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος, τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν καὶ τῶν Εὐλαβεστάτων Κληρικῶν, ἐπεφύλαξεν εἰς ἡμᾶς ἡ κατ' Ἀντιόχειαν Ἁγία Ἀδελφὴ Ἐκκλησία. Ἐτι δὲ πλεον ἡ χαρὰ ἡμῶν ἀξάνει ἐκ τῆς ἀμοιβαιότητος τῶν αἰσθημάτων, ἐπὶ τῇ συναντήσῃ μετὰ τοῦ πρεσβυγενοῦς τούτου πατριαρχικοῦ Θρόνου, κατ' ἣν, ὡς πιστεύομεν, συμπαρίστανται τὰ μακάρια πνεύματα τῶν Μεγαλονόμων Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου, τῶν αὐοιδίμων ἐν ἁγίοις Πατέρων Ἰγνατίου, Εὐσταθίου, Μελετίου, Σιλβέστρου, Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, καὶ ὅλης τῆς θεοπρεποῦς χορείας τῶν τῆς Ὁρθοδοξίας προμάχων ἁγιωτάτων Πατριαρχῶν καὶ Ὁσιωτάτων Μοναχῶν καὶ Ἀσκητῶν.

Αἱ Ἁγίαι τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαι ὁμοιάζουν πρὸς τὸν Τίμιον Σταυρὸν, οὗ τὰ τέσσαρα τμήματα, ἐν ἀρμονίᾳ συντεθειμένα, σχηματίζουν τὸ (Σημεῖον τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου), ἠνωμένα ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ, ὡς ὁ Κύριος παρέδωκεν, ἵνα οἱ ὀρθοδόξως αὐτὸν πιστεύοντες ὦμεν ἐν, ἵνα ὁ κόσμος πιστεύσῃ. Δι' ὃ καὶ ἡμεῖς ἐν ἑσμέν ἐν Χριστῷ, ἐν τῷ ἐνὶ Ἁγίῳ Θυσιαστηρίῳ, ἐν τῷ ἐνὶ Ἁγίῳ Ποτηρίῳ, ἐν τῷ ἐνὶ Ἁγίῳ Βαπτίσματι.

Εἴμεθα, λοιπόν, εὐτχεῖς, Μακαριώτατε, διότι ἠξιώθημεν νὰ ἔλθωμεν ἐνταῦθα καὶ διαδηλώσωμεν τὴν πρὸς τὸν ὑψηλὸν Ὑμῶν Θρόνον καὶ Ὑμᾶς προσωπικῶς ἡμετέραν τιμὴν καὶ ἀφοσίωσιν, ἐπισκεπτόμενοι τὴν φίλην ταύτην Χώραν καὶ τὸν εὐγενῆ καὶ γενναῖον Ἀραβικὸν Λαόν, μεθ' οὗ φιλὰ σταθερὰ καὶ συνεργασία συνδέει τὴν Χώραν ἡμῶν. Διότι ἡμεῖς προσωπικῶς ὡς ἓνα τῶν κυριωτέρων σκοπῶν τῆς ἀρχιερατείας ἡμῶν ἐτάξαμεν τὴν τόνωσιν τῶν σχέσεων ἡμῶν μετὰ τῶν Σεπτῶν τεσσάρων Πρεσβυγενῶν Πατριαρχείων καὶ τῶν ἐξ αὐτῶν προελθουσῶν Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, ἐπὶ αἰδίῳ διαφυλάξει τῶν δεσμῶν τῆς ἀγάπης καὶ τῆς παρακαταθήκης τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως.

Ἐγγὺς οὖν Ὑμῖν εὐρισκόμενοι, Μακαριώτατε, παρακολουθοῦμεν τὸ μέγα ἔργον Ὑμῶν καὶ θουμάζομεν τὰς συντόνους Ὑμῶν καὶ τῶν περὶ Ὑμᾶς Σεβασμιωτάτων Ἱεραρχῶν προσπάθειας, πρὸς ἐπαξίαν ἀντιμετώπισιν τῶν προβλημάτων, τὰ ὁποῖα τὸ Πατριαρχεῖον ἀντιμετωπίζει εἰς τὴν ἐποχὴν ἡμῶν, ἐφ' ᾧ καὶ αἱ προσευχαὶ καὶ ἡ ἀγάπη ἡμῶν σᾶς συνοδεύουν πάντοτε.

Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰ φιλόφρονα καὶ φιλάδελφα λόγια, τὰ ὁποῖα ἀπευθύνετε εἰς ἡμᾶς καὶ δι' ἡμῶν εἰς τὴν ἐν Ἑλλάδι Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν.

Ἐρχόμεθα διὰ πρώτην φορὰν εἰς αὐτὴν τὴν ὡραίαν Χώραν, τὴν ὁποίαν ὁμοῦ γνωρίζομεν ἀπὸ μακροῦ.

Τὴν γνωρίζομεν ἀπὸ τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν ἱστορίαν, ἀπὸ τὴν Θρησκείαν, ἀπὸ τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν καλλιτεχνίαν.

Ἡ Μακαριότης Σας, εἰσθε ὁ Πατριάρχης τῆς Μεγάλης ἐκείνης Θεοπόλεως τῆς Ἀντιοχείας, ἥτις

ὑπῆρξεν ἄλλοτε ἡ καρδιά καὶ ὁ παλμὸς τῆς κοινῆς ἡμῶν Πατρίδος.

Εἰς τὴν πρεσβυγενῆ Ἐκκλησίαν τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου ἠκούσθησαν τὸ πρῶτον ἀπὸ τὰ χρυσᾶ, τῶ ὄντι, χεῖλη τοῦ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, ἐκεῖνα τὰ ὑπέροχα εἰς ρητορείαν καὶ ὑψηλὰ κοινωνικὰ καὶ θρησκευτικὰ διδάγματα τοῦ κηρύγματός του.

Ἐδῶ πλέον καὶ ὄχι εἰς τὴν κυρίως Ἑλλάδα ἐγίνοντο οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες καὶ ἠοιθμοῦντο αἱ Ὀλυμπιάδες. Ἐδῶ φιλολογικαί, φιλοσοφικαί, ῥητορικαὶ καὶ μαθηματικαὶ Σχολαί. Ὁ Πλάτων, ὁ Ἀριστοτέλης καὶ οἱ λοιποὶ μαθηματικοὶ καὶ μουσικοὶ συγγραφεῖς τῆς ἀρχαιότητος, μὲ πρωτεύοντα τὸν Κλαύδιον Πτολεμαῖον, εἶναι τὰ ἐντοφνήματα τῶν Ἀράβων σοφῶν, οἵτινες ἐντεῦθεν παραλαβόντες τὰ φῶτα τῆς Ἐπιστήμης ἔγιναν οἱ συνεχισταὶ τῆς Ἑλληνικῆς σοφίας καθ' ἅπασαν τὴν Ἀνατολὴν καὶ αὐτὴν τὴν Δύσιν.

Ἐδῶ ἡ Πατρίς τοῦ Ρωμανοῦ, τοῦ Κοσμᾶ καὶ τοῦ Δαμασκηνοῦ, τῶν Ποιητῶν οἵτινες, διὰ τῶν θείων ὕμνων καὶ τῶν μελωδιῶν των, συγκινοῦν καὶ σήμερον τὰς καρδίας τῶν πιστῶν καθ' ἅπαντα τὸν Ὁρθόδοξον κόσμον.

Ἐχομεν ἀκούσει διὰ τὰς προόδους, αἵτινες ἐπιτελοῦνται εἰς τὸν τόπον αὐτόν, ὑπὸ τὴν πεφωτισμένην πολιτικὴν τοῦ Ἡγεσίας. Καὶ εὐχόμεθα εἰρήνην εἰς τὸν Συριακὸν Λαόν, ἵνα ἀπερίσπαστος ἐπιδοθῇ εἰς τὰ δημιουργικὰ ἔργα τῆς προόδου καὶ τῆς εὐημερίας του.

Ἰδιαίτερος συγκινεῖ ἡμᾶς ἡ ἀγαστὴ σύμπνοια καὶ ἀγάπη, ἣτις βασιλεύει μεταξὺ Χριστιανῶν καὶ Μουσουλμάνων τέκνων τῆς Συριακῆς Πατρίδος. Τοῦτο ἄλλωστε εἶναι καὶ ἡ χαρὰ τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ ἰδεῶδες τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας.

Διὸ καὶ εἴμεθα ἰδιαίτερος ἐντυχεῖς, διότι ζῶμεν ἐπὶ τι διάστημα εἰς τὴν θρησκευτικὴν καὶ λειτουργικὴν ἀτμόσφαιραν τῆς Ἀντιοχειανῆς Ἐκκλησίας, τῆς ὁποίας τὰς ἀναμνήσεις θὰ διατηρήσωμεν καθ' ἅπαντα τὸν βίον ἡμῶν.

Ἐνοῦντες, ὑπὸ τὰς σκέψεις αὐτάς, τὰς δεήσεις ἡμῶν πρὸς Κύριον, μετὰ τοῦ θεολέκτου τούτου Λαοῦ, ὅστις ἐν τῷ προσώπῳ Ἑμῶν εἶρε τὸν Ποιμένα τὸν Καλόν, τὸν τιθέντα τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν ἐμπεπιστευμένων Αὐτῷ Λογικῶν Προβάτων, εὐχόμεθα, ὅπως ὁ Κύριος χαρίζηται Ἑμᾶς, Μακαριώτατε, ταῖς Ἀγίαις Αὐτοῦ Ἐκκλησίαις, σῶρον, ἐντιμον, ὑγιᾶ,

Ὁ Μακ. Πατριάρχης Ἀντιοχείας κ. Ἡ λ ί α ς καὶ ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Σ ε ρ α φ ε ῖ μ ἐν μέσῳ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Κίτρους κ. Β α ρ ν ᾶ β α, Κορινθίας κ. Π α ν τ ε λ ε ῆ μ ο ν ο ς, Φθιώτιδος κ. Δ α μ α σ κ η ν ο ῦ καὶ Δημητριάδος κ. Χ ρ ι σ τ ο δ ο ῦ λ ο υ.

μακροημερεύοντα και ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς ἀληθείας.

Πρὸς τοῦτους, εὐχόμεθα εἰς τὸν Συριακὸν Λαὸν και τοὺς ἐνταῦθα ὁμογενεῖς και ὁμοδόξους πᾶσαν εὐτυχίαν και εἰς Ὑμᾶς και τὴν περὶ Ὑμᾶς Ἀγίαν Σύνοδον ἐνίσχυσιν παρὰ Κυρίου εἰς τὸ θεάρεστον, ἀλλὰ δύσκολον διὰ τὴν ἐποχὴν μας ἔργον τῆς ποιμαντορίας και καθοδηγήσεως τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν.

Ἐλάχιστον δὲ δείγμα τῆς εἰλικρινοῦς ἡμῶν ἀγάπης πρὸς τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα ὀλοποιούσας, γηθόσσοι προσφέρομεν Ὑμῖν τὸν ἱερὸν τοῦτον μανθῶνα, εἰς συμβολισμόν ἐν Κυρίῳ ἀδελφικοῦ ἐναγκαλισμοῦ και ἀίδιον ἀνάμνησιν τῆς ἐνταῦθα τῶν Ἀδελφῶν ἡμῶν Ἐκκλησιῶν ὑπαντήσεως.

Εἰς πολλὰ ἔτη, Δέσποτα!

Ἐπηκολούθησε δεξίωσις εἰς τὸ Πατριαρχεῖον, καθ' ἣν ὁ Πατριάρχης παρουσίασεν εἰς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον τοὺς εἰς τιμὴν αὐτοῦ προσελθόντας εἰς τὸν Πατριαρχικὸν Ναὸν ἐπισήμους ἐκκλησιαστικούς και πολιτικούς παράγοντας, μεθ' ἣν παρετέθη ὑπ' αὐτοῦ γεῦμα εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν Σεϊντνάγια.

11. Τὸ ἀπόγευμα ὁ Μακαριώτατος και οἱ σὺν αὐτῷ ἐπεσκέφθησαν τὴν ἐν Μααλούα, περιοχῇ ἔνθα λαλεῖται εἰσέτι ἡ ἀραμαϊκὴ,—τὴν ὁποῖαν κατὰ τινα ἐκδοχὴν ἐλάλει και ὁ Κύριος—Ἱερὰν Μονὴν τῆς ἀγίας και ἱσποστόλου Θεκλής, εἰς τὴν ὁποῖαν ἀσχοῦνται ὑπὲρ τὰς 25 μοναχάς. Εἰς αὐτὴν ἠσκήτευσεν ἐπὶ ἔτη και ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος.

12. Τὴν ἐπομένην, Δευτέραν 12 Μαΐου, τὸ πρῶτὸ ἢ Ἀντιπροσωπεῖα ἐπεσκέφθη τὴν πόλιν Κουνέιτρα (τὸ βυζαντινὸν Κοντάριον) εἰς τὰ Συροϊσραηλινὰ σύνορα. Καθ' ἃ διεβεβαίωσεν ἡμᾶς ὁ ἐκεῖ ἀναπληρωτὴς τοῦ ἀπουσιάζοντος Νομάρχου, ἡ πόλις εἶχε 53.000 κατοίκους, ἐξ ὧν ἱκανὸς ἀριθμὸς ἦσαν Ὀρθόδοξοι.

Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος, ἔχων πρὸ ὀφθαλμῶν τὰ ἀπέραντα ἐκεῖνα οἰκτρὰ ἐρείπια, ἐπεσήμανεν ἀπαντῶν «τὰς ὀλεθρίας συνεπειὰς τοῦ πολέμου, παντὸς πολέμου, και ἠυχῆθη ὑπὲρ τῆς εἰρηνικῆς, ἀλλὰ και δικαίας ἐπιλύσεως τῶν προβλημάτων ὅλων τῶν ἐθνῶν».

Ἐπανακάμπτοντες εἰς Δαμασκὸν διήλθομεν ἀπὸ τὸν τόπον, εἰς τὸν ὁποῖον ἀπεκαλύφθη ὁ Κύριος τῆς δόξης εἰς τὸν ἅγιον Ἀπόστολον Παῦλον. Εἰς αὐτὸν ἔχει κτισθῆ δαπάναις τοῦ μακαριστοῦ Πατριάρχου Μόσχας Ἀλεξίου Ἐκκλησία-Μνημεῖον κοχλιώδους σχήματος.

13. Ἐπανελθοῦσαν εἰς Δαμασκὸν ἐδεξιῶθη τὴν Ἀντιπροσωπεῖαν ὁ Μακ. Πατριάρχης εἰς τὸ ἰδιαίτερον αὐτοῦ Γραφεῖον και ἀπένευμεν «εἰς ἐνδειξιν ἀγάπης και τιμῆς» εἰς μὲν τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον τὸν Μεγαλόσταυρον τοῦ Πατριαρχικοῦ Παρασῆμου τῶν ἁγίων Ἀποστόλων Πέτρου και Παύλου, εἰς τοὺς σεβασμιωτάτους ἀρχιερεῖς τὸν Ταξιάρχην τοῦ αὐτοῦ Τάγματος και εἰς τοὺς δύο ἀρχιμανδρίτας τὸν Χρυσοῦν Σταυρόν.

14. Ἐπηκολούθησε δεξίωσις εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κοινότητα τῆς Δαμασκοῦ. Εἰς αὐτὴν ἦσαν παρόντες ὁ ἀξιότιμος κ. Γεώργιος Μοσχονᾶς, Ἐπιτετραμμένος τῆς Ἑλλάδος εἰς Συρίαν, ὁ Πρόεδρος τῆς Κοινότητος κ. Κατίνης, τὰ μέλη αὐτῆς και οἱ Σεβ. Μητροπολίται Βαγδάτης, Ἐπιφανείας, Ἐμεσῆς και Βεροῖας.

Παραθέτομεν τὸ κείμενον προσφωνήσεως τοῦ διδασκάλου τῆς Κοινότητος κ. Εὐαγγέλου Κογκάκη, ἐπειδὴ δεικνύει δι' ὀλίγων τὰς δυσχερείας ἀλλὰ και τὴν μεγάλην σημασίαν τῶν Κοινοτήτων τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Μακαριώτατε, Σεβασμιώτατοι,

Μὲ μεγάλη μας τιμὴ και χαρὰ, ὁ Πρόεδρος, τὸ Συμβούλιον τῆς Κοινότητος, ἐγὼ και ὅλοι οἱ Ἕλληνες τῆς παροικίας, καλοσωρίζομεν τὸν Ἀρχηγὸν τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας και τὴν ἀκολουθίαν του εἰς τὸ Πνευματικὸν μας Κέντρον.

Ἡ ὑψίστη τιμὴ πρὸ μᾶς κάνατε, Μακαριώτατε, μᾶς γεμίζει χαρὰ, ἐνθουσιασμό και κουράγιο, γιὰ νὰ συνεχίσωμε τὸ ἔργον μας. Σᾶς εὐχαριστοῦμε θερμὰ.

Θὰ ἤθελα, μὲ λίγα λόγια, νὰ σᾶς δώσω μιὰ εἰκόνα τῆς Κοινοτήτος μας.

Ἡ Κοινότης μας ἀποτελεῖται ἀπὸ 70 οικογένειες πρὸ ζοῦν σ' αὐτὴ τὴ φιλόξενη και εὐγενικὴ πολιτεία τῆς Δαμασκοῦ, οἱ κάτοικοι τῆς ὁποίας δὲν μᾶς ἀφήνον νὰ αἰσθανώμεθα σὰν ξένοι.

Ἦρὼν ἀπὸ 55 χρόνια ἰδρύθησε ἓνα ἑλληνικὸ σχολεῖο. Τοῦτο ὕστερα ἀπὸ τὴν ἀπαγόρευσι τῆς διδασκαλίας ξένων γλωσσῶν προσπαθεῖ σήμερα νὰ διατηρήσῃ τὴν Ὀρθόδοξο πίστι μας ὑπὸ τὴν ὑψηλὴ ἐπίβλεψιν τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Βαγδάτης κ. Κωνσταντίνου.

Γιὰ νὰ συνεχίσωμε τὴν διδασκαλία τῆς γλώσσης μας, ἰδρύθησε πρὸ τριετίας τοῦτο τὸ Πνευματικὸν Κέντρο, τοῦ ὁποῖου ἔχω ἀναλάβει τὴν διεύθυνσιν.

Ἐπὶ τρία περίπου ἔτη διδάσκει τὴν ἑλληνικὴν ἐδῶ μὲ πολὺ καλὴ και πολλὰκις ἀρίστην ἀπόδοσι. Ὑπάρ-

χουν στιγμές, Μακαριώτατε, πού αισθάνομαι υπερέφρανος, όταν ακούω μικρούς μαθητές, μὰ καὶ ἐνηλίκους, οἱ ὁποῖοι δὲν μποροῦσαν νὰ εἰποῦν («καλημέρα»), νὰ ὀμιλοῦν καὶ νὰ γράφουν τώρα ἑλληνικά.

Μέσα σ' αὐτὰ τὰ τρία χρόνια ἔχουν ἐγγραφῆ 120 μαθηταί.

Στόχος μας εἶναι νὰ διατηρηθῆ ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν Πατρίδα μας καὶ νὰ ἀναπτυχθῆ ὁ φιλλελληνισμὸς μεταξὺ τῶν Σύρων.

Φροντίζομε ἐπίσης, μὲ ὄλην τὴν δύναμιν τῆς ψυχῆς μας καὶ τῆς πίστεώς μας, νὰ διατηρηθῆ καὶ νὰ ἀναπτυχθῆ ἡ Ὁρθόδοξος πίστις μας.

Καὶ ὅλα αὐτὰ μὲ ὀμιλίες, ἐγκαιριακὰς διδασκαλίαις καὶ συζητήσεις καὶ τὰ κατάλληλα βιβλία.

Συναντᾶμε ἀρκετὰς δυσκολίας, κυρίως οικονομικὰς, πιστεύομε ὅμως ὅτι θὰ τις ξεπεράσωμε μὲ τὴν βοήθεια καὶ συμπαράστασί σας, κατὰ τὸ ἐπόμενο σχολικὸ ἔτος.

Σὰς εὐχαριστῶ καὶ πάλιν, ἐκ μέρους ὅλων μας, γιὰ τὴν μεγάλη τιμὴ πού μᾶς κάνατε καὶ γιὰ τὴ χαρὰ, μὲ τὴν ὁποῖαν ἐγεμίσατε τὴν ψυχὴ μας.

'Απαντῶν ὁ Μακ. 'Αρχιεπίσκοπος ἔδωκε τὰς δεούσας πατρικὰς συμβουλὰς καὶ ὑποθήκας.

15. Τὴν Τρίτην, 13ην Μαΐου, ἡ 'Αντιπροσωπεία ἐπεσκέφθη διάφορα ἀξιοθέατα τῆς πόλεως, ὡς π.χ. τὴν οἰκίαν τοῦ ἁγίου ἀποστόλου 'Ανανίου, τὸ τεῖχος ἐκ τοῦ ὁποῖου ὁ ἀπόστολος Παῦλος «ἐγαλάσθη ἐν σαργάνῃ» (Β' Κορ. 11,33), τὸ τζαμί (ἄλλοτε μεγάλην βασιλικὴν-Καθεδρικὸν) τοῦ ἁγίου 'Ιωάννου τοῦ Προδρόμου, οἰκοδόμημα τεράστιον καὶ χαριέστατον δίδων ἀμυδρὰν εἰκόνα τῆς λαμπρότητος τῆς 'Εκκλησίας καὶ τῆς ἐκτάσεως τῆς πάλαι ποτὲ διαδόσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐν τῇ περιοχῇ τῆς Δαμασκού.

16. Τὴν μεσημβριάν τῆς αὐτῆς ἡμέρας καὶ περὶ ὥραν 13.00' ὁ Μακ. Πατριάρχης κ. 'Ηλίας παρέθεσεν εἰς τὸ Πατριαρχεῖον πρὸς τιμὴν τοῦ Μακ. 'Αρχιεπισκόπου κ. Σεραφείμ καὶ τῆς 'Ακολουθίας αὐτοῦ ἐπίσημον γεῦμα.

Εἰς αὐτὸ παρεκάθησαν—ἐκτὸς τοῦ Πατριάρχου, τοῦ 'Αρχιεπισκόπου καὶ τῆς Συνοδείας Του—οἱ Σ.ε.β. Μητροπολίται Βόστρον κ. Βασίλειος, Βαγδάτης κ. Κωνσταντῖνος, 'Επιφανείας κ. 'Αθανάσιος, Λαοδικείας

'Ο Μακ. Πατριάρχης 'Αντιοχείας κ. 'Η λ ί α ς προσφωνῶν τὸν Μακ. 'Αρχιεπίσκοπον κ. Σ ε ρ α φ ε ἰ μ μετὰ τὴν Θ. Λειτουργίαν ἐν τῷ 'Ι. Πατριαρχικῷ Ναφ. 'Εν μέσῳ τῶν δύο Προκαθημένων ὁ Θεοφ. 'Επίσκοπος Δέρβης κ. Κ ο σ μ ᾶ ς.

Η ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

[Ὁμιλία, λεχθεῖσα τῆ 22α Μαΐου 1975 ἐν τῇ Αἰθούσῃ Τελετῶν τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Κίτρους Βαρνάβα, ἐπὶ τῇ ἐπισήμῳ ἀναγορευθεῖσιν αὐτοῦ εἰς Ἐπίτιμον Διδάκτορα τῆς Νομικῆς, παρουσία Σεβ. Ἱεραρχῶν, τοῦ Ὑπουργοῦ Βορείου Ἑλλάδος καὶ ἄλλων ἐκπροσώπων τῶν Ἀρχῶν, τοῦ Πρυτάνεως, τῶν Καθηγητῶν τῆς Σχολῆς Νομικῶν καὶ Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν, ὡς καὶ τῶν Καθηγητῶν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ ἐν λόγῳ Πανεπιστημίου, πολλῶν κληρικῶν, ἐπιστημόνων καὶ φοιτητῶν καὶ ἄλλου πολυπληθοῦς ἀκροατηρίου ἐκ τε τῆς Θεσσαλονίκης καὶ τῆς Κατερίνης].

Αἰσθάνομαι ζωηρὰν τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἐκφράσω ἐγκαρδίως εὐχαριστίας πρὸς τε τὸν ἀξιότιμον Κοσμητὸν τῆς Σχολῆς Νομικῶν καὶ Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Καθηγητὴν κ. Κωνστ. Σημαντήραν καὶ τὸν ἀξιότιμον Καθηγητὴν κ. Κωνστ. Βαβοῦσκον διὰ τοὺς λίαν εὐγενεῖς καὶ φιλόφρονες λόγους, τοὺς ὁποίους εἶπον περὶ τοῦ προσώπου μου καὶ τῆς ταπεινῆς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῇ Ἐπιστῆμῳ προσφορᾶς μου, ἣτις δὲν εἶναι εἰμὴ τὸ ἐλάχιστον ἐκεῖνον, ὅπερ κατὰ χρέος δέον νὰ προσφέρῃ, μάλιστα εἰς τοὺς συγχρόνους καιρούς, πᾶς ὅστις, θεῖα εὐδοκίᾳ, ἔχει τεθῆ «ἐπὶ τὴν λυχνίαν» καὶ ἔχει ἀναδεχθῆ εὐρυτέρας εὐθύνas. Ἐδλογητὸν τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ. Ὡσαύτως ἐκφράζω τὰς θερμὰς μου εὐχαριστίας πρὸς πάντας τοὺς ἀξιότιμους Καθηγητὰς τῆς ὡς εἴρηται Σχολῆς, τοὺς τε προτεινάντας καὶ τοὺς ὁμοθυμῶς ψηφίσαντας τὴν εἰς ἐμὲ ἀπονομὴν τῆς ὑψίστης καὶ σπανιωτάτης εἰς κληρικὸς διακρίσεως τοῦ Ἐπιτίμου Διδάκτορος τῆς Νομικῆς, μετ' εὐγνωμοσύνης ταύτην ἀποδεχόμενος ὡς τιμὴν ἀπευθυνομένην πρὸς τὴν Ἀγίαν Ἐκκλησίαν, ἔναντι τῆς ὁποίας ἡμεῖς εἰς πᾶσαν περίπτωσιν εἴμεθα ἐν ἀτελείᾳς διάκονοι καὶ ἀπαράγραπτως ὀφειλέται.

* *

Τοῖς πανεπιστημιακοῖς θεσμίσις στοιχῶν, κατὰ τὴν εὐσημον ταύτην στιγμὴν κρίνω εὐκαιρον νὰ διατυπῶσω, καίπερ ἐνώπιον τόσων εἰδικῶν σοφῶν Καθηγητῶν καὶ ἀνθρώπων τοῦ πνεύματος, σκέψεις τινὰς ἐν γενικότητι καὶ πάσῃ συντομίᾳ ἀναφορικὰς πρὸς τὰς μετ' ἀλλήλων σχέσεις τῶν δύο συνδεομένων τῇ παρουσίᾳ ἐκδηλώσει ἐπιστημῶν, ἦτοι τῆς Θεολογίας καὶ τῆς Νομικῆς.

κ. Ἰγνάτιος, Ἐμέσης κ. Ἀλέξιος, Βερροίας κ. Ἡλίας, οἱ ἐξοχώτατοι κ.κ. Μωάμεθ Χένταρ, Ἀντιπρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως τῆς Συρίας, Στεῦνι Σέφο, Ὑπουργὸς Βιομηχανίας, Ἀλῆ Ζαζά, Ὑπουργὸς Ἐσωτερικῶν, Ἀντὶμ Μελχέμ, Ὑπουργὸς Τοπικῆς Διοικήσεως, καὶ Ἀχμέτ Κουμπλάν, Ὑπουργὸς Ἐφοδιασμοῦ, ὁ πρωτοσύγκελλος τοῦ Μακ. Πατριάρχου ἄρχιμ. Σέργιος, ὁ ἄρχιμ. Στέφανος κ.ἄ.

(Συνεχίζεται) Ἀρχιμ. ΜΕΛΕΤΙΟΣ ΚΑΛΑΜΑΡΑΣ

Βεβαίως, ἀμφότεραι αἱ ἐπιστῆμαι αὗται κινῶνται εἰς πεδία διάφορα. Ἡ Θεολογία περισκοπεῖ περισσότερο τὴν σφαῖραν τοῦ θεοῦ, ἀφοῦ καὶ ἐτυμολογικῶς ὁ ὄρος σημαίνει τὸν περὶ Θεοῦ καὶ τῶν θεῶν ἀληθειῶν λόγον¹. Ἡ Νομικὴ, περὶ τὸ δίκαιον — εἴτε ἐν ἀντικειμενικῇ εἴτε ἐν ὑποκειμενικῇ ἔννοια — ἀσχολουμένη, ἀναφέρεται περισσότερο εἰς θέματα σχετιζόμενα πρὸς τὴν ἐγκόσμιον πραγματικότητα, ρυθμίζουσα διὰ τῆς ἐφαρμογῆς νομικῶν κανόνων, συνιστῶντων «minimum ἠθικῶν ἀπαιτήσεων», τὴν ἐν τῇ κοινῶνι συμβίωσιν τῶν ἀνθρώπων καὶ τὰς μετὰ τῆς Πολιτείας σχέσεις αὐτῶν². Παρὰ ταῦτα δὲν δυνάμεθα νὰ παραθεωρήσωμεν, ὅτι ὑφίσταται καὶ κοινὸν μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἐπιστημῶν ἔδαφος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου διακρίνεται ἐσωτερικὴ καὶ ἐξωτερικὴ σχέσις τῆς μιᾶς πρὸς τὴν ἄλλην.

Καὶ ἐν πρώτοις, αὕτῃ ἡ ἔννοια τοῦ δικαίου, ἀπὸ τῆς ὁποίας ἀφορμᾶται καὶ ἐφ' ἧς θεμελιούται ἡ Νομικὴ ἐπιστήμη, εἶναι ἔννοια θρησκευτικὴ καὶ ἠθικὴ. Τὸ δίκαιον, παρὰ τὰς διαφορὰς θεωρητικὰς ἀπόψεις περὶ τῆς προελεύσεως καὶ τῆς φύσεως αὐτοῦ³, ὡς ὀρθῶς ἤδη παρετηρήθη, δὲν εἶναι μόνον *jus naturale*, «γραπτὸν ἐν ταῖς καρδίαις»⁴ τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ τι ὑπέρτερον, λόγος Θεοῦ, *jus divinum*⁵. Ἦδη ὁ Ἡράκλειτος διεκήρυξεν, ὅτι «τρέφονται πάντες οἱ ἀνθρώπειοι νόμοι ὑπὸ ἐνός, τοῦ θεοῦ». Κατὰ δὲ τὸν ἀπόστολον Παῦλον, ὁ ἀ-

1. Ὁ Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς λέγει, ὅτι Θεολογία εἶναι «ἡ περὶ Θεοῦ καὶ τῶν κατ' αὐτὸν δογμάτων γνῶσις, θεωρία». (Ὑπὲρ ἡσυχάζοντων, ἐκδ. Π. Χρήστου: Γρηγορίου Παλαμᾶ Συγγράμματα, τόμ. Α', Θεσσαλονίκη 1962, σελ. 425.

2. Κ. Βαβοῦσκου, Ἐγχειρίδιον Ἀστικοῦ Δικαίου, Θεσσαλονίκη - Ἀθήναι 1971, σελ. 3. Βλ. καὶ Κ. Τριανταφυλλοπούλου, ἐν Μ. Ἐγκυκλοπαιδείᾳ εἰς λῆμμα «Δίκαιον», ἐκδ. Β', τόμ. Θ', σελ. 349.

3. Βλ. F. Regelsberger — Γ. Μαριδάκη, Γενικαὶ Ἀρχαὶ τοῦ Δικαίου τῶν Πανδεκτῶν, Β' ἐκδ., Ἀθήναι 1935, τόμ. Α', σελ. 93 ἐξ.

4. Ρωμ. β', 15. Ἐπίσης ἐν Ρωμ. ζ', 23 ὡς «νόμος τοῦ νοός». Πρβλ. καὶ Ἀριστοτέλους, Πολιτικά 1319 β 40: «τιθεμένων δὲ τοιούτους νόμους καὶ τοὺς ἀγράφους καὶ τοὺς γεγραμμένους». Σχετικῶς βλ. Ἰ. Τριανταφυλλοπούλου, Ἀρχαῖα Ἑλληνικὰ δίκαια, Ἀθήναι 1968, σελ. 20. ἐξ., 31 ἐξ.

5. Κ. Γσάτσου, Εἰσαγωγή εἰς τὴν Ἐπιστῆμιν τοῦ δικαίου, τευχ. Ι, Ἀθήναι 1945, σελ. 73.

ποκεκαλυμμένος και «πεπληρωμένος»⁶ νόμος είναι «άγιος», ή δέ έντολή «άγία και δικαία και άγαθή»⁷.

Άς ένθυμηθώμεν έν προκειμένω μίαν ώραιαν φράσιν του Θωμά του Άκινάτη: «Υπάρχουν πολλά, τὰ όποία θέλει ο Θεός, διότι είναι δίκαια, αλλά και άλλα, τὰ όποία είναι δίκαια, διότι τὰ θέλει ο Θεός». Ούτω τὸ άνθρωπινον δίκαιον, έκ τής προελεύσεως αυτού άτελής, νοείται έν συναρτήσει προς τὸ «άει και όσαύτως έχον», κατά ίουστινιάνειον διατύπωσιν⁸, θεϊον δίκαιον, προς τὸν Θεόν, ως έκφρασιν τής άπολύτου δικαιοσύνης, έξ αυτού άπορρέον⁹ και προς τὸ θέλημα αυτού κατατείνον, «τὸ άγαθόν και εύδρεστον και τέλειον»¹⁰. Έντεϋθεν δέν άποτελεϊ υπερβολήν, άν είπωμεν, ότι τὸν κατ' άκριβειαν χαρακτηρισμόν του δικαίου καθορίζει ή σχέση προς τὸν Θεόν, άφοϋ, διά νά μνησθώμεν και πάλιν του άποστόλου Παύλου, «τέλος νόμου Χριστός εις δικαιοσύνην»¹¹. Δεδομένου λοιπόν, ότι κατ' έξοχήν άντικείμενον τής Θεολογίας είναι ο Θεός, καθίσταται προφανής ή σχέση αυτής προς έπιστήμην, τής όποιας τὸ άντικείμενον έχει τισαύτην μετά του Θεου συνάφειαν.

Άλλ' εισέτι τὸ δίκαιον άποτελεϊ και έννοιαν ήθικήν, σημειουμένης μάλιστα και άντιστοιχίας μεταξϋ μορφών δικαίου και ήθικής¹². Δίκαιον και ήθική είναι έννοιαι άλληλένδετοι, όρθως δέ παρατηρείται, ότι «τὰ ήθικά αξιώματα διαυλακώνουν τὸ δίκαιον καθ' όλην αυτού τήν έκτασιν, τὸ δημόσιον και τὸ ιδιωτικόν, τὸ οικογενειακόν και τὸ περιουσιακόν»¹³, και ότι άνευ «άρχων» έκ τής ήθικής παραμένει όπωσδήποτε άνέφικτος ή θεμελίωσις τής φιλοσοφίας του δικαίου μεθοδολογικώς και όντολογικώς¹⁴. Χαρακτηριστική είναι ή ρήσις του κρατίστου των Ρωμαίων νομοδιδασκάλων Παπινιανου (142-212 μ.Χ.): «Τὰ γάρ βλάπτοντα τήν εύσέβειαν ή τήν ύπόληψιν ήμῶν ή τήν αιδῶ, και άπλως τὰ παρα τούς άγαθούς τρόπους οϋδέ πιστευόμεθα δύνασθαι ποιείν»¹⁵. Ούτω δυνάμεθα, νομίζω, νά όμιλῶμεν οϋ μόνον περι τής επί τής ήθικής θεμελίωσεως του δικαίου, αλλά και περι τής συνεχούς και συνεπούς έντός του δικαίου παρουσίας τής ήθικής¹⁶, τήν όποιαν

επί μάλλον ένίσχυσε ο Χριστιανισμός¹⁷, επιδράσας τόσον επί του Ρωμαϊκου δικαίου, καθ' όμολογίαν διαπρεπών τής Νομικής έπιστήμης εκπροσώπων (Tropiong, Grandenwitz, Hohenhole κ.ά.), όσον και επί του άμεσώτερον ένδιαφέροντος ήμῶς τούς Έλληνας Βυζαντινου δικαίου, παρ' εκείνου διαποτισθέντος ύπό του πνεύματος τής κοινωνικής δικαιοσύνης, τής δημοσίας ήθικής και του ανθρωπισμου¹⁸. Έφ' όσον δέ, κατά τήν χριστιανικήν άντίληψιν, ή άγάπη άποτελεϊ «πλήρωμα νόμου»¹⁹ και «κριτήριον άποφασιστικών και διά πᾶσαν έρμηνευτικήν του νόμου έπεξεργασίαν»²⁰, ο έσωτερικός οϋτος σύνδεσμος καθίσταται επί μάλλον έναργής¹² και πάντως δέν είναι εύκολον νά παροραθῆ οϋσιαστική επί του προκειμένου τής Θεολογίας μετοχή.

Προσθετέον ένταϋθα και τι πλέον. Αί ρυθμιζουσαι τήν ζωήν των ανθρώπων έπιταγαί, παρὰ τὸ γεγονός ότι άφοροϋν κυρίως εις τήν έξωτερικήν συμπεριφοράν, δι' ο και ήδη ο Άριστοτέλης άποκαλεϊ τήν δικαιοσύνην «κοινωνικήν άρετήν», «άρετήν προς έτερον»²², έν τούτοις, ως ήθικοί κανόνες, έχον πεδιον κατεργασίας τὸν έσω άνθρωπον, ήτοι τήν σχέσηιν εκάστου προς έαυτόν, έμέσως δέ προς τούς όμοίους του²³, γεγονός όπερ ιδιαίτερας ένδιαφέρει τήν Θεολογίαν, άσχολουμένην και προς τὸν άνθρωπον ως «είκόνα Θεου» και ένδιαφερομένην διά τὸν «έσω άνθρωπον», τὸν όποιον σκοπεϊ νά μορφώση εις Χριστόν. Ούτως ή τε Θεολογία και ή Νομική έπιστήμη κινούνται επί κοινής ανθρωπολογικής βάσεως, καθ' όσον και ο εκκλησιαστικός κανών και ο κανών του δικαίου προδιαγράφουν τὰ περιφερειακά πλαίσια τής άτομικής και τής πνευματικής ίσορροπίας του ανθρώπου, ύπό τήν σαφή διαστολήν, ότι τήν πρωταρχικήν έπιταγήν του δικαίου καθορίζει διά μὲν τήν Θεολογίαν ή έν Χριστῷ άποκάλυψις, διά δέ τήν Νομικήν έπιστήμην ή περι δικαίου υπέρχρονος και ημεροτυπική συνείδησις, έκφραζομένη διά τής νομοθετικής πράξεως έν χρόνω και τόπω. Η σχέση τής πρωταρχικής έπιταγής τής Νομικής έπιστήμης προς τὸ περιεχόμενον τής έν Χριστῷ άποκαλύψεως προσδιορίζει εκάστοτε και τὸν βαθμόν τής σχέσεως τής Νομικής προς τήν Θεολογίαν.

6. Ματθ. ε', 17.

7. Ρωμ. ζ', 12.

8. Νεαρὰ 98 κ.ά.

9. R. Stammier, Έγχειρίδιον Φιλοσοφίας του δικαίου, μετάφρασις Δ. Κοσμοπούλου, Άθήναι 1964, σελ. 144.

10. Ρωμ. ιβ', 2.

11. Ρωμ. ι', 4.

12. Χ. Φραγκίστα, Διάκρισις δικαίου και ήθικής, έν «Στάχυς», Βιέννη, τεϋχος 1-2 (1965), σελ. 59.

13. F. Regelsberger — Γ. Μαριδάκη, μν. έργον, σελ. 86. Βλ. και Κ. Βαβούσκου, μν. έργ., σελ. 4.

14. Κ. Δεσποτοπούλου, Φιλοσοφία του δικαίου, τεϋχος Α', Άθήναι 1953, σελ. 9.

15. Βασιλικά, 35, 12, 15.

16. Βλ. και Κ. Δεσποτοπούλου, ένθ' ανωτέρω, σελ. 14.

17. Π. Τρεμπέλα, Έγκυκλοπαιδεία τής Θεολογίας, Άθήναι 1964, σελ. 176.

18. Γ. Κωσταρά, Τὸ ήθικόν στοιχείον έν τῇ συμβάσει τής έν ζωῇ δωρεάς, Άθήναι 1957, σελ. 75-76. Βλ. και Ε. Θεόδωρου, έν «Θρησκευτική και Ηθική Έγκυκλοπαιδεία» εις λῆμμα Δίκαιον, τόμ. Δ', σ. 1210-1214.

19. Ρωμ. ιγ', 10.

20. Π. Ζέπου, Η Χριστιανική επίδρασις επί τήν έρμηνείαν του δικαίου, έν «Πρακτικά του Α' Συνεδριου Έλληνοχριστιανικου πολιτισμου», Άθήναι 1956, σελ. 132.

21. Ειδικότερον περι τής σχέσεως του Έλληνικου Έκκλησιαστικου Δικαίου προς τήν Χριστιανικήν Ηθικήν βλ. Κ. Βαβούσκου, Έγχειρίδιον Έκκλησιαστικου Δικαίου, Θεσσαλονίκη — Άθήναι 1973, σελ. 12-14.

22. Άριστοτέλους, Ηθικά Νικομάχεια Ε' 4, 1130α 12/13.

Παράλληλως πρὸς ταῦτα, καὶ ἐν τῇ πρακτικῇ ἐκκλησιαστικῇ ζωῇ φαίνεται ἡ σχέσις τῆς Θεολογίας πρὸς τὴν Ἐπιστήμην τοῦ δικαίου. Ἡ Θεολογία — καὶ ἐνταῦθα ἐννοοῦμεν τὴν Ὀρθόδοξον Θεολογίαν — δὲν εἶναι ἀφηρημένη τις περὶ Θεοῦ θεωρία. Πέρα τῆς θεωρητικῆς ὕψεως, φέρουσα χαρακτηριστικὰ ἐκκλησιαστικὸν καὶ ἀποτελοῦσα λειτουργίαν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας²⁴, συνδέεται ἀναποσπαστῶς μετ' αὐτῆς, οὐσης «σῶμα Χριστοῦ»²⁵, διακονεῖ δὲ αὐτῇ ἐν πᾶσιν. Οὕτως ἐρμηνεύεται ἡ ἀπὸ τῶν πρώτων ἤδη αἰώνων ρύθμισις τῶν ἐνδοεκκλησιαστικῶν σχέσεων διὰ τῶν ἱερῶν κανόνων, οἵτινες ἀποτελοῦν ἐκκλησιαστικὴν νομοθεσίαν, θεμελιουμένην ἐπὶ τοῦ δόγματος καὶ τῆς Θεολογίας, καὶ συνιστοῦν τὸ αἰώνιον καὶ ἀπαραβίαστον Σύνταγμα τῆς Ἐκκλησίας²⁶. Καὶ διευτώθη μὲν, ἀρχομένου τοῦ παρόντος αἰῶνος, ὑπὸ τοῦ διασήμου προτεστάντου νομομαθοῦς Rudolph Sohm ἡ γνώμη, ὅτι «ἡ Ἐκκλησία, ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτῆς, δὲν ἔχει ἀνάγκη τοῦ Κανονικοῦ δικαίου», δι' ἧς ἠπειλεῖτο ὁ ἐκ θεμελιῶν κλονισμὸς τῆς ἐκκλησιαστικῆς κανονικῆς τάξεως, ἀλλ' ἡ θεωρία αὕτη δὲν εὔρεν ὑποστηρικτὰς²⁷. Ἡ ὀρθὴ καὶ ὑγιὴς περὶ δικαίου ἀντίληψις ἐκπαλαί ἀποτελεῖ δυναμικὴν ἀρχὴν ρυθμίσεως ἐκφάνσεων λειτουργίας τοῦ Θεανθρώπινου ὀργανισμοῦ τῆς Ἐκκλησίας, ἣτις υἰοθέτησεν ἐνωρίτατα νομικὰς διαδικασίας ἀξιολογήσεως πράξεων, ὑποκειμένων ὑπὸ τὴν διακριτικὴν κρίσιν αὐτῆς, ὥστε νὰ εἶναι ἐκδηλὸς ἡ σχέσις τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανόνων πρὸς τοὺς κανόνας δικαίου, ἰδίᾳ εἰς τὸ Ποινικὸν Ἐκκλησιαστικὸν Δίκαιον καὶ τὴν Ποινικὴν Ἐκκλησιαστικὴν Δικονομίαν, καίτοι διαφοροποιεῖται ὁ ἀπώτερος σκοπὸς τῆς ἐκκλησιαστικῆς ποινῆς. Τοῦτο, φυσικὰ, οὐδόλως μειοῖ τὸν ἰδιάζοντα πνευματικὸν κατ' ἐξοχὴν χαρακτῆρα τῆς Ἐκκλησίας, τῆς ὁποίας ἡ ὀργάνωσις δὲν δύναται νὰ παραλληλισθῇ πρὸς τὴν τοιαύτην παντὸς ἐτέρου ἐγκοσμίου ὀργανισμοῦ, τὸ δὲ παρ' αὐτῇ δίκαιον, ρυθμιστικὸς παράγων τῆς ἐκκλησιαστικῆς ὀργανώσεως, βαθέως πνευματικόν, διαφέρει τοῦ παρ' ἄλλοις ὀργανισμοῖς ἰσχύοντος δικαίου κατὰ τε τὴν προέλευσιν, τὸ περιεχόμενον καὶ τὸν ἐπιδιωκόμενον σκοπὸν²⁸.

23. Κ. Τριανταφυλλοπούλου, μν. ἔργον. Πρβλ. καὶ Χ. Φραγκίστα, ἐνθ' ἀνωτέρω, σελ. 62.

24. Ἰ. Καρμίρη, Ὁμιλία περὶ τῆς Ὀρθοδόξου Θεολογίας. Ἀνάπτυον ἐκ τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐπετηρίδος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (τόμ. 19), Θεσσαλονίκη 1974, σελ. 21.

25. Κολ. α', 24.

26. Βλ. Βαρνάβα Δ. Τζωρτζάτου, Μητροπολίτου Κίτρους, Οἱ βασικοὶ θεομοὶ διοικήσεως τῶν Ὀρθοδόξων Πατριαρχείων, μετὰ ἱστορικῶν ἀνασκοπήσεων, Ἀθήναι 1972, σελ. 17 ἔξ.

27. Σχετικῶς βλ. πλείονα ἐν Κ. Μουρατίδου, Διαφοροποιήσις, ἐκκοσμικέυσις καὶ νεώτεροι ἐξελίξεις ἐν τῷ δικαίῳ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, Ἀθήναι 1961, σελ. 6 ἔξ.

28. Ἐνθ' ἀνωτέρω, σελ. 4.

Ἐπειτα τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ταυτοχρόνως καὶ μέλη τῆς Πολιτείας, γεγονός ὅπερ ἡ Θεολογία δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀγνοήσῃ καὶ νὰ παραβλέψῃ εἰς τὸν καθορισμὸν τῆς ἐν τῷ κόσμῳ θέσεως αὐτῶν, ὡς καὶ τῶν μετ' ἀλλήλων ἐν τῇ κοινωνίᾳ σχέσεων. Λόγω δὲ τῶν ὑφισταμένων σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, ἡ Θεολογία οὐ μόνον ἀπετέλεσε σταθερὸν ὑπόβαθρον τοῦ ἐν τῷ Βυζαντίῳ ἀναπτυχθέντος δικαίου, ἀλλὰ καὶ πάντοτε συνεργάζεται μετὰ τῆς Νομικῆς ἐπιστήμης, ἣτις καθ' ἄρμοδιότητα διαμορφώνει τὸ ἐκάστοτε ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἰσχύον δίκαιον ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὰς σχέσεις αὐτῆς μετὰ τῆς Πολιτείας. Οὕτως αἱ σχέσεις μεταξύ τῶν δύο ἀρχῶν, Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, ἐπιβάλλουν ἀναγκαιῶς τὴν συνεργασίαν μεταξύ τῆς θεολογούσης Ἐκκλησίας καὶ τῆς περὶ τὸ δίκαιον καὶ τὸν νόμον ἀσχολουμένης Νομικῆς ἐπιστήμης, ἐκ τῆς ὁποίας καὶ προήλθεν εἰς σπουδαῖος κλάδος τῆς Ἐπιστήμης τοῦ δικαίου, τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Δίκαιον²⁹, τῷ ὄντι χρήσιμος ἰδίᾳ παρ' ἡμῖν διὰ τὰς ὑφισταμένας συνθήκας.

Πρὸς ἀποφυγὴν παρερμηνειῶν καὶ παρεξηγήσεως, δεόν νὰ διευκρινισθῇ ἐν προκειμένῳ, ὅτι τὸ ἐν τῷ κόσμῳ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας δὲν προέρχεται βεβαίως ἐξ ὑποχρέσεως «νομικῆς», ἀλλ' ἐξ ὑπερβατικῆς πεφωτισμένης καὶ ἐλευθέρως ἐκδηλώσεως ἀγάπης³⁰. Ἐν τούτοις ἡ ἐκπλήρωσις τοῦ χρέους αὐτοῦ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ πραγματοποιηθῇ ἀσφαλῶς καὶ ἀπροσκοπίτως ἄνευ νομικῶν πλαισίων, καθοριζόντων τὴν ἔκτασιν, τὰ ὄρια καὶ τὸν τρόπον τῶν σχετικῶν ἐνεργειῶν. Φυσικὰ, ἡ ὑποβολήσις αὕτη εἰς μίαν ἀπὸ τῶν πραγμάτων ἀναδυομένην ἀναγκαιότητα ἀντιδιαστέλλεται σαφῶς ἀπὸ τοῦ στενοῦ νομικισμοῦ καὶ δὴ καὶ ἀπὸ τοῦ ἐν τῇ Δύσει κυριαρχούντος νομικοῦ πνεύματος, ὅπερ, ἐκτὸς καὶ ἄλλων συνεπειῶν, ὡδήγησε μέχρι παραποιήσεως τῆς ἐννοίας αὐτῆς τῆς οὐσίας τῆς Ἐκκλησίας.

Τούτων κατ' ὀρθὴν θεώρησιν οὕτως ἐχόντων, δὲν εἶναι ἄπορον, πῶς ἀπ' ἀρχῆς συνεδύασθη πολυάκις ἡ Θεολογία πρὸς τὴν Νομικὴν παιδείαν καὶ γνῶσιν. Ἦδη αὐτὸς ὁ ἀπόστολος Παῦλος, μαθητῆς τοῦ μεγάλου ἑβραίου νομοδιδασκάλου Γαμαλιήλ, πεποτισμένος ἀπὸ τῶν παιδικῶν αὐτοῦ χρόνων εἰς τὴν ρωμαϊκὴν νομικὴν παιδείαν, καίτοι βεβαίως κατ' ἀποκλειστικότητα θεολογεῖ, ἐν τούτοις, καὶ παρὰ τὴν διατυπωθεῖσαν ἀπέχθειαν αὐτοῦ πρὸς τὰς νομικὰς συζητήσεις³¹, εἰς τὴν ἐπιχειρηματολογίαν του χρησιμοποιοῖ καὶ στοιχεῖα σχετιζόμενα πρὸς τὸ δίκαιον, τοποθετούμενος ἔστιν ὅτε ἐναντι βασικῶν θεωρητικῶν προβλημάτων τῆς ἐπιστήμης

29. Βλ. Κ. Βαβούσκου, Ἐγχειρίδιον Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου, Θεσσαλονίκη — Ἀθήναι 1973, σελ. 5 ἔξ.

30. Γ. Δ. Δασκαλάκη, ἐν «Εὐθύνη», Ἀπρίλιος 1974, σελ. 174.

31. Τίτ. γ', 9.

τοῦ Δικαίου³². Ὡσαύτως πολλοὶ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας συνέδεσαν εἰς τὰς σπουδὰς τῶν καὶ ἐν τινὶ βαθμῷ εἰς τὸ ἔργον τῶν τῆν Θεολογίαν μετὰ τῆς Νομικῆς, ὡς, παραδείγματος χάριν, ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ὅστις, προτιθέμενος «ἐπὶ δικανικὴν ὁρμᾶν»³³ καὶ ἱκανὴν νομικὴν μόρφωσιν διαθέτων, πολλάκις χρησιμοποιοῦ εὐστόχως καὶ κατ' αὐτὴν τὴν ἐρμηνείαν τῆς Ἁγίας Γραφῆς νομικὰ ἐπιχειρήματα³⁴. Μεταξὺ τῶν Πατέρων καὶ κατ' ἐξοχὴν ὁ Αὐγουστίνος (354-430)³⁵ διὰ τοῦ συγγράμματός του *De Civitate Dei*, βραδύτερον δὲ ὁ ἐκ τῶν ἐκπροσώπων τῆς σχολαστικῆς θεολογίας καὶ φιλοσοφίας Θωμᾶς ὁ Ἀκινάτης (1225-1274)³⁶ διὰ τοῦ συγγράμματός του *Summa Theologia* ὑπῆρξαν κατὰ ἓνα τρόπον καὶ σπουδαῖοι θεωρητικοὶ τοῦ Δικαίου.

Παρά πᾶσαν ὁμως σύζευξιν Θεολογίας καὶ Νομικῆς ἐπιστήμης, ὅπωςδῆποτε καὶ ἂν αὐτὴ ἐκάστοτε ἐρμηνευθῆ, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ παραθεωρηθῆ, ὡς καὶ ἐν ἀρχῇ ὑπεδηλώθη, ὁ ἰδιάζων χαρακτήρ, τὸν ὁποῖον ἐκατέρωθεν τῶν ἐπιστημῶν τούτων κέκτηται καὶ ὁ σκοπός, πρὸς τὸν ὁποῖον κατατείνει. Ἀμφότεροι, ἀπὸ τῆς αὐτῆς πηγῆς ἀντλοῦσαι τὸ περιεχόμενον αὐτῶν, πρὸς τὸν αὐτὸν στόχον διαφοροτρόπως σκοπεῦουν. Καὶ ὁ κοινὸς στόχος εἶναι ὁ ἄνθρωπος. Ἄλλ' ἐν τούτῳ ἐγκεῖται οὐσιώδης εἰδοποιὸς διαφορὰ. Ἡ Νομικὴ ἐπιστήμη βλέπει τὸν ἄνθρωπον ὡς ἄτομον καὶ κατὰ τὴν ὀριζοντίαν κυρίως διάστασιν αὐτοῦ, ἀποσκοποῦσα εἰς τὴν εὐρύθμον τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας συντήρησιν. Ἡ Θεολογία θεωρεῖ τὸν ἄνθρωπον, τὸν πλήρη ἄνθρωπον, ἐπίσης ὡς ἄτομον, ὑπερτάτης μάλλιστα ἀξίας, καὶ κατὰ τὴν ὀριζοντίαν ὡσαύτως διάστασιν αὐτοῦ, ἀλλὰ πρωτίστως κατὰ διάστασιν κατακόρυφον· πρὸς ἐνταξιν δὲ εἰς τὰς καθολικὰς διαστάσεις τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως συμπορεύεται πάντοτε μετὰ τῶν ἀνθρω-

πιστικῶν ἐπιστημῶν, ἐν αἷς προεχόντως τὴν ἀνθρωπιστικὴν ἐπιστήμην τοῦ Δικαίου, διώκει ὁμως δι' ἀποκλειστικῶν πνευματικῶν μέσων, πέρα τῆς εὐημερίας, τὴν ἐν κυριολεξίᾳ λύτρωσιν τοῦ ἀνθρώπου, τὴν θέωσιν.

Ταῦτα, ὡς προσελέχθη, ἐν συνόψει καὶ ὡς ἀφορμὴ πρὸς πληρεστέραν καὶ εὐρυτέραν μελέτην τῶν ἀφορώντων εἰς τὴν καθόλου σχέσιν τῆς Θεολογίας πρὸς τὴν Ἐπιστήμην τοῦ δικαίου.

* *

Καὶ ἤδη, εἰς πέρας ἄγων τὸν λόγον, ἐπιθυμῶ νὰ ἀπευθυνθῶ πρὸς τοὺς ἀγαπητοὺς φοιτητάς, τοὺς φοιτητάς τῆς Θεολογίας καὶ τοὺς φοιτητάς τῆς Νομικῆς ἐπιστήμης. Δὲν θὰ προσθέσω τι εἰς ὅσα πολυλαπλῶς χρήσιμα ἀκούουν παρὰ τῶν σοφῶν διδασκάλων τῶν. Θὰ περιορισθῶ μόνον, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὅσων εἶπον, εἰς ἀπλὴν ὑπογράμμισιν θεμελιώδους διαπιστώσεως καὶ σχετικῆς ἐν ἀγάπῃ προτροπῆς. Εἰς τοὺς θεράποντας ἀμφοτέρων τῶν ἐπιστημῶν δέον νὰ καταστῆ σαφῆς ἡ ἀντίληψις, ὅτι δι' ἄλλης ὁδοῦ κατευθύνονται πάντες συνειδητῶς ἢ ἀσυνειδητῶς πρὸς τὸ αὐτὸ κέντρον. Καὶ τὸ κέντρον τοῦτο εἶναι ὁ Θεός, παρὰ τοῦ Ὁποίου καὶ ἡ Θεολογία καὶ ἡ Νομικὴ ἀντλοῦν τὸ περιεχόμενον τῶν. Οὕτως, οἱ θεολόγοι ἐν τῇ πρακτικῇ, χωρὶς νὰ δίδωμεν νομικὸν χαρακτήρα εἰς τὸ ἔργον μας, τὸ ὁποῖον εἶναι κατ' ἐξοχὴν ἔργον χάριτος³⁷, ἄς μὴ ἀρνούμεθα καὶ μὴ ὑποτιμῶμεν καὶ τὴν ἐπὶ εἰδικῶν περιπτώσεων χρησιμότητα μεμετρημένης χειραγωγίας ὑπὸ τῆς νομικῆς σκέψεως καὶ τῆς νομικῆς παιδείας· καὶ οἱ νομικοὶ ἐν τῇ διατυπώσει τῶν κανόνων δικαίου καὶ τῇ ἐφαρμογῇ αὐτῶν ἄς μὴ θεωροῦν περιττὸν τὸ θεολογεῖν, ἐν τῇ εὐρείᾳ φυσικῆς σημασίας τοῦ ὄρου, ὅπερ, φέρον ἐγγύτερον πρὸς τὴν πηγὴν τοῦ δικαίου καὶ τὴν ἀπόλυτον ἐκφρασιν τῆς δικαιοσύνης, τουτέστι τὸν Θεόν, καθιστᾶ ὄντως ἐπωφελὲς τὸ ἐπὶ τῆς ὀρθῆς καὶ ἀσφαλτοῦς βάσεως ἠδρασμένον ἔργον τῶν καὶ συντελεῖ, ὥστε νὰ καθίστανται οὗτοι θεράποντες οὐ μόνον τῆς ἐπιστήμης τοῦ δικαίου ἀλλὰ καὶ τῆς ἀρετῆς³⁸. Ὑπὸ τοιαύτας προϋποθέσεις ἢ προσφορὰ γίνεται οἰκοδομὴ εἰς οὐχὶ κατ' ἐπίφασιν ἀλλ' ἀληθῆ καὶ σταθερὰν ἀτομικὴν καὶ κοινωνικὴν προκοπὴν.

† Ὁ Κίτρος Β Α Ρ Ν Α Β Α Σ

32. Π. Ζέπου, Ὁ ἀπόστολος Παῦλος ὡς ἐργάτης τοῦ Δικαίου, ἐν «Ἀκτίνες», 1951, σελ. 259 ἔξ.

33. Σωκράτους, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, Migne P.G. 67,665.

34. Ἐμμ. Βουζίκα, Ὁ θεὸς καὶ ἄνθρωπινος νόμος, ἐν «Νομικὸν Βῆμα», Ἀθῆναι 1970 (Δεκέμβριος), σελ. 1416.

35. F. Cayré, *Initiation à la philosophie de Saint Augustin*, Paris 1974. Ἰ. Θεοδωρακοπούλου, Φιλοσοφικά καὶ Χριστιανικὰ μελετήματα, Ἀθῆναι 1973β, σελ. 95-187.

36. G. True, *La pensée de Saint Thomas d' Aquin*, Paris 1924. Πρβλ. Κ. Δεσποτοπούλου, μν. ἔργον, σελ. 3.

37. Ρωμ. στ', 14.

38. Ἐμμ. Βουζίκα, μν. ἔργον, ἐνθ' ἄν. σελ. 1411.

Η ΠΕΡΙ ΧΡΙΣΤΟΛΟΓΙΑΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ*

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Ἡ Θεότης τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ὁ ἐλθὼν εἰς τὸν κόσμον «σῶσαι τὸν ἄνθρωπον» Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς ὑπῆρξε τέλειος Θεός, Υἱὸς Μονογενῆς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ. «Ὅτε ἦλθε τὸ πλῆρωμα τοῦ χρόνου ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν πρωτότοκον» (Γαλ. 4, 4), ὅστις προσλαβὼν τὴν ἀνθρωπίνην σάρκα ὠκονόμησε τὸ μυστήριον τῆς ἀπολυτρώσεως. Ἡ ἐνσάρκωσις τοῦ Κυρίου προσέδωκεν εἰς αὐτὸν πλὴν τῆς ἤδη ὑπ' αὐτοῦ κατεχομένης θείας φύσεως καὶ τὴν ἀνθρωπίνην τοιαύτην, εἰς τρόπον ὥστε εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπον νὰ συμπέσωσιν ἀμφοτέραι θεία τε καὶ ἀνθρωπίνη φύσις. Τὸ γεγονός τοῦτο τονίζων ὁ ἱερὸς Δαμασκηνὸς καὶ ἀναφερόμενος εἰς τὸ ἐν Α΄ Κορινθ. 1ε΄, 47 χωρίον «ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς χοϊκός, ὁ δεῦτερος Ἀδὰμ ὁ Κύριος ἐξ οὐρανοῦ», παρατηρεῖ: «Ἰδοὺ γὰρ καὶ Ἀδὰμ αὐτὸν ὠνόμασε καὶ Κύριον, τὸ συναμφοτέρον σημαίνων. Ἀδὰμ μὲν γὰρ ἐρμηνεύεται γηγενής· γηγενῆ δὲ δῆλον ὅτι ἐστὶν ἡ τοῦ ἀνθρώπου φύσις ἢ ἐκ χοῦς πλασθεῖσα. Τὸ Κύριος δὲ τῆς θείας οὐσίας ἐστὶ παραστατικός»¹⁷. Ἐπομένως, Θεὸς καὶ ἄνθρωπος ταυτοχρόνως ὑπάρχων ἐπὶ τῆς γῆς ὁ Κύριος ἔθεσε ἐαυτὸν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἔργου τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὴν αἰδίον βουλήν τοῦ Θεοῦ. Ἡ θεότης τοῦ Κυρίου οὐδόλως ἐμειώθη ἐκ τῆς προσλήψεως τῆς ἀνθρωπότητος ὑπ' αὐτοῦ. Διότι «εὐδοκία τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς, ὁ Μονογενῆς Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ καὶ Θεός, ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς, ὁ ὁμοούσιος τῷ Πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι, ὁ προαιώνιος, ὁ ἄναρχος, ὁ ἐν ἀρχῇ ὢν καὶ Θεὸς ὢν, ὁ ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων, κλίνας οὐρανοὺς κατέρχεται»¹⁸. Οὐχὶ ἄνευ σκοποῦ τινος ὁ ἱερὸς Πατὴρ χρησιμοποιεῖ πληθωρικῶς τὰς εἰς τὴν Θεότητα τοῦ Κυρίου ἀρμοζούσας θεολογικὰς ἐκφράσεις. Ἐπιθυμεῖ δι' αὐτῶν νὰ ἀποκλείσῃ πᾶν ἐνδεχόμενον προσβολῆς τῆς θείας τοῦ Κυρίου φύσεως, ἥτις, πλήρης οὔσα, καθιστᾷ τὸν Λυτρωτὴν «οὐ ψιλὸν ἄνθρωπον»¹⁹. Θὰ ἠδύνατό τις ἐνδεχομένως νὰ υποθέσῃ ὅτι ἢ κατὰ σάρκα τοῦ Κυρίου

ἐπὶ τῆς γῆς παρουσία ἀπηλλοιρίωσε τοῦτον τῆς προϋπαρξάσης παρ' αὐτῷ θεότητος. Ὁ ἱερὸς Δαμασκηνὸς ἀντικρούων τὴν ἄποψιν ταύτην, τονίζει ὅτι ἡ ἐνσάρκωσις τοῦ Κυρίου οἰκονομία γέγονε τῆ ἐπενεργείᾳ τοῦ ἁγ. Πνεύματος, ἐπισκιάσαντος τὴν Παρθένον Μαρίαν καὶ παρσχόντος αὐτῇ «δύναμιν δεκτικὴν τῆς τοῦ Λόγου Θεότητος». «Μετὰ οὖν τὴν συγκατάθεσιν τῆς ἁγίας Παρθένου, πνεῦμα ἅγιον ἐπῆλθεν ἐπ' αὐτήν... καθαῖρον αὐτήν καὶ δύναμιν δεκτικὴν τῆς τοῦ Λόγου Θεότητος παρέχον, ἅμα δὲ καὶ γεννητικὴν»²⁰. Ἡ πρόσληψις τῆς ἀνθρωπίνης σαρκὸς δὲν ἔθιξε τὸ παράπαν τὴν θεϊαν φύσιν, διότι ὑπῆρξεν «ἄχραντος» ἡ μήτρα τῆς τεκούσης καὶ «Παρθένος» ἡ μήτηρ. «Οὐκ ἐκ θελήματος ἀνδρός», ἀλλὰ δι' ὑπερφυσικῆς ἐνεργείας γεννᾶται ἐκ Παρθένου ὁ Κύριος. Καὶ γεννᾶται κατὰ πρῶτον «ἀτρέπτως». «Καὶ ὁ Λόγος σὰρξ ἀτρέπτως ἐγένετο ἐκ Πνεύματος ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς ἁγίας καὶ ἀειπαρθένου καὶ Θεοτόκου»²¹. Ἡ χρησιμοποίησις τοῦ ὄρου «ἀτρέπτως» σημειώνει ἐμφαντικῶς τὴν παρὰ τῷ Χριστῷ καὶ τὴν παρ' αὐτοῦ προσληφθεῖσαν ἀνθρωπίνην φύσιν, ὑπαρξίν ἀπαραμειώτου καὶ τελείας καὶ τῆς θείας τοιαύτης, εἰς τρόπον ὥστε Οὗτος νὰ εἶναι ἐν ταυτῷ Θεὸς καὶ ἄνθρωπος. Τὸν ὄρον «ἀτρέπτως» συμπληροῖ ἐν προκειμένῳ ὁ ἱερὸς Δαμασκηνὸς διὰ τοῦ ὄρου «δημιουργικῶς», ὃν χρησιμοποιεῖ ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν «σπερματικῶς», ἐπιθυμῶν νὰ τονίσῃ τὴν ὅλως ὑπερφυσικὴν αὐτοῦ γέννησιν. «Οὐ σπερματικῶς ἀλλὰ δημιουργικῶς διὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος»²², ἐγεννήθη ὁ Κύριος, τῆς σαρκώσεως αὐτοῦ τελειωθείσης ἅμα τῇ συλλήψει, ἥτοι ἅμα τῇ φωνῇ τοῦ Ἀρχαγγέλου Γαβριήλ²³. Ἐπομένως «οὐκ ἄνθρωπον ψιλὸν ἐγέννησεν ἡ ἁγία Παρθένος, ἀλλὰ Θεὸν ἀληθινόν· οὐ γυμνὸν ἀλλὰ σεσαρκωμένον»²⁴.

(Συνεχίζεται) Ὁ Δημητριάδος ΧΡΙΣΤΟΛΟΓΟΣ

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 152 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 9-10 τεύχους.

17. Γ' 16'.

18. Γ' α'.

19. Γ' 16'.

20. Γ' 6'.

21. Ἐνθ' ἀνωτ., Γ' α'.

22. Ἐνθ' ἀνωτ., Γ' 6'.

23. Πρβλ. καὶ τὸ Θεοτοκίον τοῦ Α΄ ἤχου «Τοῦ Γαβριήλ φθεγγαμένου σοι Παρθένε τὸ Χαῖρε, σὺν τῇ φωνῇ ἐσαρκούτο ὁ τῶν ὅλων Δεσπότης».

24. Γ' 16'.

ΤΟ ΚΗΡΥΓΜΑ ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΟΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ ΣΗΜΕΡΟΝ*

«... Κάθε κήρυγμα του Ευαγγελίου (Evangelism) είναι ιεραποστολή (mission). Κάθε ιεραποστολή όμως δεν είναι και κήρυξις του Ευαγγελίου». «Πάσα ανθρωποποίησης (humanization), ή οποία δεν συμπεριλαμβάνει την σωτηριάν της ψυχής» — ή έστω την τοποθετεί εις ήσσαν μοίραν ή εις τὸ αὐτὸ ἐπίπεδον με κάτι τὸ ἐπίγειον —, «δὲν εἶναι ἀληθινὴ ἀνθρωποποίησης, διότι μόνον ὁ Ἰησοῦς εἰσάγει τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὴν πληρεστάτην των δυνατότητα και εἰς τὴν ἀληθεστάτην αὐτῶν ἀνθρωπότητα. Οὕτως ιεραποστολή, ή οποία δὲν ἔχει θέσιν διὰ τὸ κήρυγμα τοῦ Ευαγγελίου δὲν εἶναι ιεραποστολή, ὅπως τὴν ἐννοεῖ ή Ἁγία Γραφή... Ἡ χριστιανική ἀξιολόγησις τῶν ἐγκοσμίων (secular), θετικῆ ή ἀρνητικῆ, ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν πίστιν εἰς τὸν Θεὸν και εἰς τὴν αἰώνιον ζωὴν».

«... Εὐαγγελίζομαι σημαίνει νὰ φανερώσω τὸν Χριστὸν ἐν δυνάμει τοῦ ἁγίου Πνεύματος κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε οἱ ἄνθρωποι νὰ ἔχουν πίστιν εἰς τὸν Θεὸν δι' Αὐτοῦ, νὰ δεχθῶν Αὐτὸν ὡς Σωτήρᾶ των και νὰ ὑπηρετήσουν Αὐτὸν ὡς Βασιλέα των ἐν τῇ κοινῶνίᾳ τῆς Ἐκκλησίας Του. Καὶ τοῦτο ὄχι διὰ νὰ ἀκυρωθῇ ή ὀριζοντία, ή κοινωνική ή ή πολιτική διάστασις, ἀλλὰ διὰ νὰ δειχθῇ ὅτι αὐτὴ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν κατακόρυφον διάστασιν, και δὲν προηγείται αὐτῆς».

«... Τὸ γεγονός ὅτι ὠρισμένοι πτυχαι τοῦ μηνύματος τούτου (δηλ. τοῦ Ευαγγελίου) ἐνδεχομένως νὰ εἶναι ἀπαράδεκτοι ή ἐνοχλητικοὶ διὰ τὸν σύγχρονον ὀρθολογιστὴν ἄνθρωπον, δὲν πρέπει νὰ μᾶς ἀναγκάσῃ νὰ προσαρμόσωμεν τὸ μήνυμα εἰς τὰ μέτρα του, ἀλλὰ νὰ ἐξηγήσωμεν τὸ νόημα αὐτοῦ σχετικῶς (δηλ. ἐν σχέσει πρὸς αὐτὸν relevantly), ὥστε νὰ ἄπτεται αὐτοῦ ὄχι μόνον ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῶν πολιτιστικῶν ή κοινωνικῶν του σχέσεων, ἀλλὰ και ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς ὑπαρξιακῆς του ἀνάγκης, τῆς συγχύσεώς του και τῆς ἠθικῆς του ἐνοχῆς. Ὡς παρατηρεῖ λοιπὸν ὁ Helmut Thielicke, «τὸ νὰ κηρύττωμεν (τὸ Ευαγγέλιον ἐν σχέσει πρὸς τὸν ἄνθρωπον) δὲν σημαίνει νὰ τακτοποιώμεν τὸν ἑαυτὸν μας ή νὰ πιθηρίζωμεν αὐτοὺς, τοὺς ὁποίους θέλομεν νὰ πλησιάσωμεν. Ἀντιθέτως».

Ὁ Παῦλος πράγματι ἠγαντιώθη πρὸς τοὺς Ἕλληνας και τοὺς Ἰουδαίους και ἀπέδειξεν ὅτι ὁ Θεὸς ἦτο ἐντελῶς διάφορος ἀπὸ ὅτι ἐκεῖνος ἀνέμενε. Παρὰ ταῦτα συνεζήτησε μετ' αὐτῶν μετὰ τὰ ἴδια τὰ ἰδικὰ των ἐπιχειρήματα, μετὰ τὰς ἰδικὰς των προϋποθέσεις και σκέψεις. Ἀπήνησεν εἰς τὰ ἐρωτήματά των εἰς τὸ ἐπίπεδόν των. Καὶ αὐτὴ εἶναι ή ὄλη διαφορά. Δὲν ἐπαγέλαθεν αὐτό,

τὸ ὁποῖον ἔλεγον ἐκεῖνοι, διὰ νὰ κάμῃ τὸ εὐαγγέλιον ἀποδεκτόν. Ὁ ἐκσυγχρονισμὸς (modernity) ποτὲ δὲν μπορεῖ νὰ ἀποτελέσῃ σκοπὸν καθ' ἑαυτὸν, και μάλιστα μετὰ τὸ τίμημα τῆς ἀνασυνθέσεως ή περικοπῆς τοῦ περιεχομένου τοῦ κηρύγματος. Ὁ κόσμος οὔτε τὴν τελικὴν ἡμερησίαν διάταξιν καθορίζει οὔτε τὸ μήνυμα. Πρὸς τοῦτοις δὲν πρέπει νὰ λησιμονώμεν ὅτι τὸ μήνυμα τοῦ Σταυροῦ γενικῶς πρὶν γίνῃ θεμέλιον, εἶναι σκάνδαλον»¹³.

Ὅλον τὸ νόημα τοῦ ὀρθοδόξου κηρύγματος συμπεριλαμβάνεται εἰς τὰ λόγια τοῦ προκειμένου τῆς Μεγάλῆς Παρασκευῆς: «Τὸν ληστὴν αὐθήμερόν τοῦ παραδείσου ἤξιώσας, Κύριε. Κάμῃ τῷ ξύλῳ τοῦ Σταυροῦ φῶτισσον και σώσον με». Περισσότερον ἀπὸ ὅτι ὁ William Temple¹⁴, ή Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἐπιμένει ὅτι «ή φυσική θεολογία και τὸ μυστηριακὸν σύμπαν διψᾷ διὰ τὴν θεῖαν ἀποκάλυψιν». Κήρυγμα κοινωνικὸν ή συγχρονισμὸν (horizontalism) σημαίνει πνευματικὴν λιμοκτονίαν τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ και ματαιοπονίαν.

4. Ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, διὰ νὰ μένῃ ὀρθόδοξος, πρέπει νὰ ἐπαναλαμβάνῃ ὅλας τὰς ἐποχὰς τὸ κήρυγμα τῶν ἀποστόλων και προφητῶν ἄνευ παραποιήσεως. «Οἱ προφῆται ὡς εἶδον, οἱ ἀπόστολοι ὡς ἐδίδαξαν, ή Ἐκκλησία ὡς παρέλαθεν, οἱ διδάσκαλοι ὡς ἐδογματίσαν, ή οἰκουμένη ὡς συμπεφρόνηκεν, ή χάρις ὡς ἔλαμψεν... ὁ Χριστὸς ὡς ἐβράβευσεν» οὕτω φρονώμεν, οὕτω λαλοῦμεν, οὕτω κηρύσσομεν Χριστὸν τὸν ἀληθινὸν Θεὸν ἡμῶν»¹⁵. (Συνοδικὸν τῆς Κυριακῆς τῆς Ὀρθοδοξίας).

Τὸ κήρυγμα τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας πρέπει νὰ στρέφεται βασικῶς περὶ τριῶν πόλων:

α) Τὸ δόγμα τῆς ἁγίας Τριάδος. Ἐστω και ἂν ἰδιάζον γνώρισμα τῆς ἐποχῆς εἶναι, ὅτι εἶναι ἀντιδογματική, τὸ πρῶτον κήρυγμα τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ή Τριάς. Ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία δὲν πιστεύει ἀπλῶς εἰς τὴν Τριάδα, ὡς παράγραφον τοῦ depositum fidei. Ἡ ἁγία Τριάς εἶναι τὰ πάντα ἐν πᾶσιν. Ὁ ἀναρχος, ἀκατάληπτος, ἀπερίγραπτος, ἀναλλοίωτος ή ἐλπὶς ἡμῶν ή πηγὴ τῆς ζωῆς και τοῦ ἁγιασμοῦ ὁ Πατήρ ὁ Σωτήρ ὁ μισθαποδότης ὁ Βασιλεὺς. Ὁλόκληρος ή ζωὴ και ή δοξολογία τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας στρέφονται περὶ τὸν τριαδικὸν Θεόν. «Αὕτη ἐστὶν ή αἰώνιος ζωὴ, ἵνα γινώσκωσί σε τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεόν».

13. International Review of Mission, ἐνθ. ἄνωτ. σσ. 17-20.

14. Ἐν Cassidy, ἐνθ. ἄν. σ. 21.

15. Ἰω. 17, 3.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 158 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 9-10 τεύχους.

Ο ΜΩΡΑΪΤΙΔΗΣ ΔΙΟΡΘΩΤΗΣ ΑΚΟΛΟΥΘΙΩΝ*

Ανεφέραμεν ανωτέρω ότι εις την γ' σελίδα του έξωφύλλου υπάρχει ιδιόχειρος σημείωσις του Άλεξάνδρου Μωραϊτίδου. Η σημείωσις αυτή μάς πείθει περί του ότι αί σημειούμεναι εις την Άκολουθίαν διορθώσεις προέρχονται έξ αυτής ταύτης τής χειρός του Άλεξάνδρου. Το έν λόγω σημείωμα έχει ως εξής: «Τῆ νεύσει τής μεγαλομάρτυρος Βαρβάρας και τῶ φωτισμῶ αυτής τῶ άγίῳ διώρθωσα τους χαιρετισμούς όπου μοι έφαινετό κατάλληλον και αναγκαίον. Άναγινώσκετε αυτούς μετ' εύλαβείας εις δόξαν τής Παρθενομάρτυρος και εύχεσθε υπέρ άφέσεως τῶν άμαρτιῶν του ταπεινοῦ Άλεξάνδρου Μωραϊτίδου του έκ τής νήσου Σκιάθου. Έν Άθήναις τῆ 5 9βρίου 1919».

* Συνέχεια έκ τής σελ. 165 του ύπ' άριθ. 9-10 τεύχους.

Άς ένθυμηθῶμεν τά λόγια του άγίου Γρηγορίου εις τόν «συντακτήριον» (Supremum Vale). «Χαίροις μοι, ὦ Τριάς, τό έμδν μελέτημα και καλλῶπισμα. Και σώζοιο τοίσδε. Και σώζοις τούσδε, τόν έμδν λαόν. Και άγγελοίό μοι δια παντός ύψουμένη και λόγω και πολιτεία. Τεκνία, φυλάσσοιτέ μοι τήν παρακαταθήκη»¹⁶. Η άγία Τριάς είναι ή παρακαταθήκη. Το κήρυγμα, τό όποιον πρέπει νά διαφυλάσσεται εις τάς συνειδήσεις τῶν πιστῶν ζῶν και νά διακηρύττεται και δοξολογῆται και λόγω και πολιτεία.

6) Η θεία Οικονομία. Δηλ. ή ένσάρκωσις του Λόγου και όλα τά αὐτῆ συνακόλουθα. Η Οικονομία είναι ή έννοια, ήτις πληροί τήν Όρθόδοξον Έκκλησίαν και τήν διαποτίζει μέχρι μυελού οστέων. «Ὡς λέγει ὁ άγιος Άναστάσιος ὁ Συναίτης, «Οικονομία έστι έκούσιος μεγέθους συγκατάθεσις πρὸς σωτηρίαν τινῶν γινομένη». (Όδηγός κβ', Ρ.Γ. 89, 77). Η θεία Οικονομία, ὡς πιστεύεται ὑπό τῶν Όρθοδόξων, διαφέρει πολὺ ἀπό τὰς περί σωτηριολογίας ἀπόψεις τῶν Δυτικῶν, Ρωμαιοκαθολικῶν και Διαμαρτυρομένων. Η θεία Οικονομία ὡς οικονομία, δέν είναι δυνατὸν νά ἀποβλέπη οὔτε εις τήν ικανοποίησιν τής δικαιοσύνης του Θεοῦ οὔτε εις τήν ικανοποίησιν τῶν συναισθηματικῶν ἀπαιτήσεων τῶν ἀνθρώπων. Είναι ή έκούσιος συγκατάθεσις πρὸς συντριβήν του διαδόλου και ὕψωσιν του ἀνθρώπου μέχρι του θρόνου τής μεγαλωσύνης. «Συνήγειρε και συνεκάθισεν έν τοῖς έπουρανίοις έν Χριστῷ Ίησοῦ, ἵνα ένδείξηται έν τοῖς αἰῶσι τοῖς έπερχομένοις τόν υπερέλλοντα πλοῦτον τής χάριτος αὐτοῦ έν χρηστότητι έφ' ήμᾶς έν Χριστῷ Ίησοῦ»¹⁷. «Έγινεν άνθρωπος, ἵνα ήμεῖς θεοποιηθῶμεν. Σκοπὸς τής θείας Οικονομίας είναι ή θέωσις του ἀνθρώπου. Ο άγιος Εἱρηναῖος¹⁸,

16. Όμιλία 42, 27.

17. Έφεσ. 2, 6, 7.

18. A d v. H a e r., E. Πρόλογος.

Δίδομεν τώρα τὰς διορθώσεις, που έπέφερον ὁ Μωραϊτίδης εις τήν Άκολουθίαν, εις δύο στήλας. Εἰς τήν πρώτην στήλην παραθέτομεν τό ἀδιόρθωτον κείμενον, ὅπως παραδίδεται εις τήν έντυπον Άκολουθίαν και εις τήν δευτέραν τὰς διορθώσεις του Μωραϊτίδου.

Έντυπος Άκολουθία

Διορθώσεις Μωραϊτίδου

σελις 11, (ῶδη γ', τροπάριον α':)

Ο λόγος του Θεοῦ, άγνή, σε άφορον...

...άφθορον...

έλεγε: «Qui propter immensam suam dilectionem factus est quod summus nos, uti nos perficeret esse quod ipse est».

Ο άγιος Άθανάσιος έγραφεν, ότι δια τής θείας Οικονομίας αὐτὸς μὲν έγινε Θεός σαρκοφόρος, ήμεῖς δέ άνθρωποι πνευματοφόροι. Η «κάτω κειμένη άδαμιαία μορφή έγένετο συγκαθέδρος τῶ θρόνῳ τής άγίας Τριάδος»¹⁹. Αἱ οἰαιδήποτε χωρὶς τής θείας Οικονομίας προσπάθειαι του ἀνθρώπου πρὸς πρόσδον και τελείωσιν είναι τι τό δαιμονιώδες. «Έφεύσθη πάλαι Άδάμ και Θεός έπιθυμήσας οὐ γέγονεν», λέγει τό τροπάριον του Έδαγγελισμοῦ: «άνθρωπος γίνεται ὁ Θεός, ἵνα Θεὸν τόν Άδάμ ἀπεργάσεται». Δια τής Οικονομίας «ὁ πλουτίζων πτωχεύει πτωχεύει τήν έμὴν σάρκα, ἵνα έγὼ πλουτήσω τήν αὐτοῦ Θεότητα» (Γρηγόριος ὁ Θεολόγος).

Η μεγαλυτέρα παρανόησις τής θείας Οικονομίας είναι, όταν λέγωμεν ότι έγινεν ἀπλῶς δια νά εξαγγελθῆ, ὡς οἶόν τε περισσότερον έπισήμως, ή βουλή του Θεοῦ περί σωτηρίας του κόσμου.

Η θεία Οικονομία είναι ὁ μεγαλύτερος πλοῦτος ἀληθείας, ή μεγαλυτέρα δύναμις ζωῆς αἰωνίου, ζωῆς ἀκαταλύτου. Όλη ή πνευματική ζωή τής Όρθοδόξου Έκκλησίας βασίζεται εις τήν θείαν Οικονομίαν. Ο άγιος Συμεών ὁ νέος Θεολόγος γράφει: «Ὁ του θαύματος» ότι ὁ άνθρωπος ένώνεται με τόν Θεόν πνευματικῶς και σωματικῶς, επειδή αἱ ψυχαὶ δέν χωρίζονται ἀπό τόν νοῦν, οὔδὲ τό κορμί ἀπό τήν ψυχήν. Ο Θεός ένόσται με τόν ἀνθρωπον οὔσιωδῶς, δηλαδή και ψυχῆ και σώματι».

(Συνεχίζεται)

Πρωτοπρ. ΣΤΕΦ. ΑΒΡΑΜΙΔΗΣ

19. Άκολουθία τής Άναλήψεως.

'Εντυπος 'Ακολουθία	Διορθώσεις Μωραϊτίδου	'Εντυπος 'Ακολουθία	Διορθώσεις Μωραϊτίδου
σελίς 13, (ὠδή ε', τροπάριον ε':)		σελίς 28, (εἰς τὸ Κοντάκιον:)	
Καθάρους παντός, μολυσμοῦ...	...Καθάρας...	(ὕπογραμμίζει τὸν στίχον)	(γράφει εἰς τὸ περιθώριον:)
—(Θεοτοκίον ε' ὠδῆς:)		Τὴν καλλιπάρθενον ὁμοῦ, καὶ 'Αειπάρθενον...	Τὴν τῶν μαριύρων καλλονὴν τὴν θανατιόβρυτον...
...τοῖς ἐξ ἐναντίας σαφιστάσεως,...	...περιοτάσεως...	(καὶ κατωτέρω:)	
—(ὠδή στ', τροπάριον γ':)		Τοὺς ἐν εἰκόνι τῇ αὐτῇ πόθῳ προσπίπτοντας...	Τοὺς τῇ εἰκόνι τῇ αὐτῆς πόθῳ...
...καὶ οἰκισμοῖς...	...αἰκισμοῖς...	—(εἰς τὸν Οἶκον Α:)	
—(ὠδή στ', Θεοτοκίον:)		'Αγγελοι ἐν τοῖς ἄνω, καὶ βροτοὶ ἐν τοῖς κάτω, ὕμνεῖν σε πρὸς ἀξίαν Βαρβάρα, οἱ μὲν, ἀύλωτάταις ὠδαῖς, οἱ δέ, ἐν ὑλαίοις φωναῖς μὴ σθένοντες, γηθόμενοι, θαμβούμεθα, βοῶντες ἐκτενωῶς σοι ὦδε· Χαῖρε, δι' ἧς ἡ τριάς ἐκλάμπει· Χαῖρε, δι' ἧς ἡ Παλλὰς ἐκλείπει...	'Αγγελοι ἐν τοῖς ἄνω, ἐν αὐλοῖς ὠδαῖς ὕμνοῦσί σε ἐπαξίως, Βαρβάρα, ἡμεῖς δὲ οἱ βροτοὶ, ἐν ὑλαίοις φωναῖς μὴ σθένοντες, γηθόμενοι ὁμως, εἰ καὶ θαμβούμεθα, βοῶμεν ἐκτενωῶς σοι ὦδε· Χαῖρε δι' ἧς ἡ τριάς ἐκλάμπει· Χαῖρε δι' ἧς ἡ Παλλὰς ἐκλείπει...
...οὐρανῶν βασιλείας ἀξίωσιν.	...ἀξίωσον.	—(εἰς τὸν Οἶκον Β:)	
—(εἰς τὸν Οἶκον:)		...μεθ' ἡμῶν αὐτῶν Θεολογούντες, ἄσμα τὸ τρισύνθετον.	...μεθ' ἡμῶν αὐτῶν θεολογούντες, καὶ ὕμνον τὸν τρισάγιον ἀναβοῶντες.
...λύμοις ψυχοφθόρου λυτρωθέντες...	...λύμης...	—(εἰς τὸν Οἶκον Γ:)	
—(εἰς τὸν Οἶκον, ἐπίσης, προβαίνει εἰς προσθήκην λέξεως:)		...τρίτην θυρίδα ἐκ δεῦν...	...τρίτην θυρίδα ἐκ δεῦν...
...τῶν ἀπ' αἰῶνος εὐαρεστησάντων...	...τῶν ἀπ' αἰῶνος Θεῶ εὐαρεστησάντων...	(καὶ κατωτέρω:)	
σελίς 14, (εἰς τὸ Συναξάριον:)		Χαῖρε πασῶν, ἀρετῶν...	Χαῖρε πασῶν ἀρετῶν...
'Υπῆρξαν ἄλλος... 'Ιωάννου Πολοβίτου... 'Επ. Φανουρίου.	... 'Υπῆρξεν... Πολυβότου... 'Επ. Φαναρίου.	σελίς 29, (εἰς τὸν Οἶκον Ε:)	
Εἰς τὴν σελίδα 14, ἐκ λάθους σημειοῦται: 'Ωδῆ ζ'. «Εἰκόνας χρυσῆς». Πρόκειται περὶ τῆς ζ' ὠδῆς. Δὲν ὑπάρχει διόρθωσις.		...ἐλαία χρυσοκλωνος...	...ἐλαία χρυσοκλωνος..
σελίς 15, (ὠδή η', τροπάριον α':)		—(εἰς τὸν Οἶκον Ζ:)	
... ἡξίωσιν ἀνυμενολογοῦσαν...	...ἡξίωσεν ἀνυμολογοῦσαν...	...κατευνάζεις εὐίλατε, καὶ ἄπαντας προτρέποις μέλπειν...	...κατευνάζεις εὐίλατε, καὶ ἄπαντας προτρέπεις μέλπειν...
σελίς 16, (εἰς τὰς Καταβασίας τῶν Χριστουγέννων, ὠδή δ':)		—(εἰς τὸν Οἶκον Η:)	
...ἐξ ὄρους ὁ αἰρετός...	...ὁ αἰρετός...	Χαῖρε δι' ἧς, προθεσμία ἐφεῖται...	Χαῖρε δι' ἧς, αἱ ἰάσεις δωροῦνται...
—(εἰς τὴν ζ' ὠδῆν:)		—(εἰς τὸν Οἶκον Θ:)	
...κατέσχεν ἀσήμαντον.	...ἀσήμαντον.	...λυτρομένη, καὶ βοῶντας...	...λυτρομένη τοὺς βοῶντας...
σελίς 18, (εἰς τὸ «Δόξα τῆς 'Αγίας»:)		—(εἰς τὸν Οἶκον Ι:)	
Στομωφεῖσα...	...Στομωθεῖσα...	...καὶ οὕτω ζέοντα ἀφειδῶς...	...καὶ οὕτω ζέοντα ἀφειδῶς...
Αἱ περισσότεραι ὁμως καὶ σημαντικώτεραι διορθώσεις ἐπιφέρονται, ὡς ὁ ἴδιος ὁ Μωραϊτίδης δηλοῖ εἰς τὴν ἰδιογράφων σημείωσιν, εἰς τοὺς Χαιρετισμοὺς τῆς 'Αγίας:			

'Εντυπος 'Ακολουθία

(καὶ κατωτέρω:

Χαῖρε γῆθεν πρὸς οὐράνια, ἐνδημοῦσα καθαρά· Χαῖρε χαιρόντων Ἀγγέλων, τῆ σῆ καρτερία...

σελίς 30, (εἰς τὸν Οἶκον Κ':)

...προσπίνεις σὺ τῶ λύκω

—(εἰς τὸν Οἶκον Λ':)

...ἀπολαύοντάς σου τῶν καλῶν πάναγγε, θαυμάτων καὶ λειψάνων τῶν ὀλβίων, καὶ βοῶντας ταῦτα· Χαῖρε τὸ κάλλος τῆς παρθενίας... Χαῖρε ἄνθος τῆς νεότητος... καὶ τῆς ὥρας τῆν ἀκμήν... Χαῖρε σεμνῶν, παρθένων ὀψώνιον... Χαῖρε λοιμὸν ἡμῶν ἀποσοβοῦσα...

— (εἰς τὸν Οἶκον Ν:)

...καὶ τηρήσαντός σε, ὡς περ ἀνέπαφον πατρὸς λισσώδους ἐπιβολῆς...

Χαῖρε τὸ ἀμήχανον κάλλος ποθήσασα... Χαῖρε φῦντα ἢ τεφρώσασα, τὸν βελίον Ἀβραάμ... Χαῖρε μητρός, αὐτοῦ ἢ ἀντίδοτος· Χαῖρε ἀγνῶν, νεανίδων γενναῖα· Χαῖρε ὑπέρ, τὴν σοφὴν Ἀβιγαίαν.⁹

—(εἰς τὸν Οἶκον Ο:)

...σὺν ταῖς φρονίμοις φρονίμη παρθένε νεάνισιν, παρ' ὧν ἀκούεις οἶα· Χαῖρε ἀγγελίας, εὔσομον κρίνον...

Χαῖρε ... προσκλεθεῖα, εἰς τὴν δεμὴν τοῦ μύρου.

Διορθώσεις Μωραϊτίδου

Χαῖρε γῆθεν πρὸς οὐράνια ἐνδημοῦσα καθαρά· Χαῖρε χαιρόντων Ἀγγέλων, τῆ σῆ καρτερία...

...προδίδεις...

...ἀπολαύοντάς σου τῶν καλῶν ἀοιδίμε, θαυμάτων καὶ λειψάνων τῶν ὀλβίων⁷ καὶ βοῶντας ταῦτα· Χαῖρε τὸ κάλλος τῆς Ἐκκλησίας... Χαῖρε ἄνθος τῆς νεότητος παριδοῦσα ἐν χαρῶ... Χαῖρε σεμνόν, παρθένων, ὀψώνιον... Χαῖρε λοιμόν, ἀπ' ἡμῶν ἀποσοβοῦσα...

...καὶ τηρήσαντός σε, οὕτως ἀνέπαφον πατρὸς λισσώδους ἐπιβολῆς...

Χαῖρε τὸ ἀμήχανον κάλλος ποθήσασα... Χαῖρε φῦντα ἢ τεφρώσασα, τὸν βελίον⁸ Ἀβραάμ... Χαῖρε χριστομαρτύρων ἀγλαΐσμα· Χαῖρε ἀγνῶν, νεανίδων γενναῖα· Χαῖρε ὑπέρ τὴν σοφὴν Ἀβιγαίαν.

...σὺν ταῖς φρονίμοις φρονίμη παρθένος νεάνισιν, παρ' ὧν ἀκούεις οἶα· Χαῖρε ἀγγελίας, εὔσομον κρίνον...

...προσδραμοῦσα...

'Εντυπος 'Ακολουθία

σελ. 31, (εἰς τὸν Οἶκον Π:)

Ποῦ πριμαίνεις νυμφίε;

—(εἰς τὸν Οἶκον Ρ:)

...ἢ φιλοπαρθενομάρτυς μητρόθεος βοῶσα... Χαῖρε δι' ἧς, θεὸς θάττον πείθεται...

—(εἰς τὸν Οἶκον Σ:)

...τὴν πανάφθορον ὄντως, ὃ ἀφθορε, ...

—(εἰς τὸν Οἶκον Τ:)

Τριάδα τῶν Θυρίδων ὃ Βαρβάρα παρθένε... Χαῖρε ἢ εἰσελθοῦσα, τοῦ νυμφίου τοὺς γάμους... Χαῖρε τριάς, ἐν ἣ χαίρει ὡς νύμφη...

—(εἰς τὸν Οἶκον Φ:)

Φωτεινῆ σε ἐσθήτι, φωτοφόρως φαιδρύνει, Ἄγγελος διὰ Χριστὸν περιδουθεῖσαν...

σελίς 32, (εἰς τὸν Οἶκον Ψ:)

... ὡς ἐβλεψαν ὠραϊσμένην, παρθενικῶς καὶ μαρτυρικῶς... Χαῖρε τὸ ἔαρ τῆς ἀφθαρσίας... Χαῖρε σῆσκα πρὸς πάλην, τοῦ ἐχθροῦ ἐρρωμένη...

—(εἰς τὸν Οἶκον Ω:)

ἜΩ Παρθένε καὶ μάρτυς... πρὸς τὴν πανυπερῦμνητον ἠνασσαν...

—(εἰς Ἀπολυτίκιον:)

...γενέσθω δὴ εἰς τόπον ἀψευδῆ...

Διορθώσεις Μωραϊτίδου

Ποῦ ποιμαίνεις, νυμφίε;

...ἢ φιλοπαρθενομάρτυς Μητρόθεος βοῶσα... Χαῖρε δι' ἧς, οἱ Νόες ἐξέστησαν...

...τὴν πανάφθορον καὶ πανακήρατον...

Τριάδα τῶν Θυρίδων ὃ Βαρβάρα παρθένε... Χαῖρε ἢ εἰσελθοῦσα εἰς νυμφίου τοὺς γάμους... Χαῖρε Τριάς, ἐν ἣ χαίρει ὡς νύμφη...

...διὰ Χριστὸν ἀποδουθεῖσαν...

...παρθενομαρτυρικῶς... Χαῖρε τὸ κάλλος τῆς ἀφθαρσίας... Χαῖρε σῆσκα πρὸς πάλην, τοῦ ἐχθροῦ ἐρρωμένως...

ἜΩ Παρθενομάρτυς Βαρβάρα... πρὸς τὴν Πανυπερῦμνητον ἠνασσαν...

...εἰς τόπον ἀψευδῆ...

*

7. Πιθανώτατα ἐλησμόνησεν ὁ Μωραϊτίδης, διορθώσας τὸ ἄρθρον, νὰ διορθώσῃ καὶ τὴν κατάληξιν.

8. Ἐνῶ διορθώνει τὴν λέξιν «βελίου», εἰς τὸ περιθώριον γράφει «θεηλάτω συμφορᾶ» ἀντὶ τοῦ «τὸν Βελίον Ἀβραάμ», ὅχι τὸσον ποιητικοῦ (βλ. κείμενον τοῦ οἴκου Ν).

9. Ἡ Ἀβιγαλία ὑπῆρξε σύζυγος τοῦ Δαυὶδ. Βλ. «Θρησκευτικὴ καὶ Ἱστορικὴ Ἐγκυκλοπαίδεια», τόμ. Α', Ἀθήναι 1962, στ. 51.

Αὗται ἦσαν αἱ ἰδιόχειροι διορθώσεις τοῦ Ἀλεξάνδρου Μωραϊτίδου εἰς τὴν Ἀκολουθίαν τῆς ἁγίας Βαρβάρας. Ὡς καὶ ὁ ἀναγνώστης ἀντιλαμβάνεται, πρόκειται περὶ εὐστόχων παρατηρήσεων καὶ διορθώσεων, αἱ ἑποῖαι ἀποτελοῦν μικρὰν ἀλλὰ πολὺτιμον συμβολὴν εἰς τὴν προσπάθειαν καθάρσεως τῶν λειτουργικῶν κειμένων. Ἄς ἐλπίσωμεν, ὅτι ἡ προσπά-

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

'Αποτελούν σημαντικό βήμα.

'Η εις τὸ Πατριαρχεῖον Ἀντιοχείας ἐπίσκεψις τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ καὶ τῶν συνοδευόντων αὐτὸν Σεβασμιωτάτων Ἀρχιερέων οὐ μόνον ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὸ νὰ ἐξαρθοῦν οἱ δεσμοὶ ἀγάπης, οἵτινες συνδέουν τὴν Ἑλλάδα μετὰ τοῦ Λιβάνου καὶ τῆς Συρίας, ἀλλὰ καὶ συνετέλεσε τὰ μέγιστα εἰς τὸ νὰ συσφιγθοῦν καὶ ἀναζωπυρωθοῦν ἐτι περισσότερον οἱ ἀπὸ αἰῶνων ὑφιστάμενοι ἀκατάλυτοι ἀδελφικοὶ δεσμοί, οἵτινες συνδέουν τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος μετὰ τοῦ παλαιόφρατου Πατριαρχείου Ἀντιοχείας, ἐν τῷ χώρῳ τοῦ ὁποῦ ἤρξατο ὁ Ἅπ. Παῦλος τὰς ἱεραποστολικὰς του ἐξορμήσεις, ἔδρασε Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος καὶ Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, ἀπεκρυσταλλώθη ὁ πυρὴν τῆς ἐπ' ὀνόματι τοῦ Χρυσοστόμου φερομένης Θ. Λειτουργίας καὶ ἔδρασε ἱερὰ χορεία ἁγίων Πατριαρχῶν, οἵτινες ὑπῆρξαν συνεχισταὶ καὶ τηρηταὶ τῆς ἀποστολικῆς παραδόσεως.

'Ὡς κατ' ἐπανάληψιν ἔχει τονισθῆ ἀπὸ τῆς στήλης ταύτης, αἱ ἐπαφαὶ τῶν Προκαθημένων καὶ Ἱεραρχῶν τῶν Ὀρθοδόξων Πατριαρχείων καὶ Ἀυτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν ἀποτελοῦν σημαντικό βήμα καὶ λαμπρὸν συντελεστὴν εἰς τὴν προσπάθειαν τῆς συνενώσεως τῶν δυνάμεων τῆς Ὀρθοδοξίας πρὸς οὐσιαστικὴν προβολὴν αὐτῆς ἐν τῷ κόσμῳ καὶ λυσιτελεῖ ἐνιαίαν ἀντιμετώπισιν τῶν ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν της προβλημάτων.

'Ἐκκλησία καὶ Νεότης.

Τὴν 9ην καὶ 10ην Μαΐου ἐ. ἔ. ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Φωκίδος κ. Χρυσόστομου συνήλθεν ἐν τῷ Διορθοδόξῳ Κέντρῳ τῆς Ἱ. Μονῆς Πεντέλης τὸ Γ' Πανελλήνιον Συνέδριον Κατηχητικῶν Στελεχῶν τῶν Ἱ. Μητροπόλεων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὅπερ ὀργανώθη ὑπὸ τῆς Μονίμου Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν ζητημάτων τῆς Νεότητος καὶ τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Συνεδρίου τούτου, ὅπερ ἐξήτασε τὰς σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Νεότητος, τόσον ἐκ τῶν εἰσηγήσεων, ὅσον καὶ ἐκ τῆς ζωηρᾶς συζητή-

θεια τοῦ Μωραϊτίδου, ἀλλὰ καὶ τοῦ Παπαδιαμάντη ὡς καὶ ἄλλων γνωστῶν καὶ ἀγνώστων, θὰ εὕρη μιμητὰς διὰ νὰ ἐπιτύχωμεν κάποτε τὴν ποθητὴν ὀριστικὴν καὶ κριτικὴν ἐκδοσιν τῶν λειτουργικῶν βιβλίων, πρὸς εὐχερεστέραν κατανόησιν τῶν ψαλλομένων ἢ ἀναγινωσκομένων καὶ πρὸς δόξαν τοῦ ὀνόματος τοῦ ἁγίου Θεοῦ.

ΜΑΡΙΑ Π. ΠΑΣΧΟΥ, πτ. Φ.

σεως κατέστη σαφές, ὅτι ἐπιβάλλεται, ὅπως ὑπὸ πάντων τῶν παραγόντων ἀγωγῆς (οἰκογενείας, σχολείου, νεανικῶν ὀργανώσεων κ.λπ.) καὶ ὑπὸ τὴν συντονιστικὴν καθοδήγησιν καὶ εὐλογίαν τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας ληφθοῦν σύντονα μέτρα πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν προβλημάτων τῆς ἑλληνικῆς νεολαίας.

Τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος μέτρα δέον νὰ ἀποβλέπουν ἀφ' ἐνὸς εἰς τὴν κατανόησιν τῶν σημερινῶν εἰδικῶν ἀναγκῶν τῶν νέων, αἵτινες δημιουργοῦνται τόσον ἐκ τῆς ψυχολογίας αὐτῶν, ὅσον καὶ ἐκ τῶν συνεχῶς μεταβαλλομένων συνθηκῶν μιᾶς («πλουραλιστικῆς») κοινωνίας, ἀφ' ἑτέρου εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν ἢ ἐπιμόρφωσιν τῶν καταλλήλων κατηχητῶν καὶ χριστιανῶν παιδαγωγῶν, οἵτινες δέον νὰ ἔχουν τὸν κατάλληλον πνευματικὸν ἐξοπλισμὸν, τρίτον εἰς ἀναθεώρησιν τῶν Κατηχητικῶν Βοηθημάτων καὶ ἐμπλουτισμὸν αὐτῶν διὰ θεμάτων ἀπασχολούντων ζωηρῶς τοὺς σημερινούς νέους καὶ τέλος πρὸς ἀνακαίνισιν τῶν μεθόδων τῆς Κατηχητικῆς ἐργασίας ἐντὸς τῶν πλαισίων τῆς ἀναγεννήσεως τῆς ἐνοριακῆς ζωῆς.

Ὀἰκοθεν νοεῖται, ὅτι τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὰς τάξεις τῶν νέων θὰ ἔχη καρπὸν ἐκατονταπλασίονα, ὅταν ἐξευρεθῆ τρόπος, ἵνα πάντες οἱ ἐργάται τῆς Ἐκκλησίας διέπωνται ὑπὸ πνεύματος ἐνότητος καὶ ἀποτελέσουν ἐν ἀρραγῆς μέτωπον πρὸς τελεσφόρον ἀπόκρουσιν τῶν ἀπειλούντων τὴν ἑλληνικὴν νεολαίαν κινδύνων.

'Ἡ ὑγιῆς ἀνάπτυξις τῆς ἐθνικῆς καὶ θρησκευτικῆς συνειδήσεως.

Τὸ Χριστεπώνυμον πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μετὰ ζωηροῦ ἐνδιαφέροντος παρηκολούθησε τὴν περὶ τὸ ὑπ' ἀριθ. 16 ἄρθρον τοῦ σχεδίου τοῦ Συντάγματος συζήτησιν, ἥτις, ἔστω καὶ τὴν ὑστάτην στιγμὴν, ὠδήγησεν εἰς τὸ νὰ ὀρισθῆ ὡς σκοπὸς τῆς Παιδείας, πρὸς τοῖς ἄλλοις, καὶ (ἢ ἀνάπτυξις τῆς ἐθνικῆς καὶ θρησκευτικῆς συνειδήσεως τῶν Ἑλλήνων).

'Ἡ μὴ πλήρως ἱκανοποιούσα ἀσαφῆς διατύπωσις αὕτη θὰ ἠδύνατο νὰ ἀξιοποιηθῆ εὐεργετικῶς διὰ τὸ Ἔθνος, ἐὰν ἐξεπονοῦντο προγράμματα ἐκπαιδεύσεως πασῶν τῶν βαθμίδων κατὰ τρόπον, ὥστε ἡ μαθητιῶσα καὶ σπουδάζουσα νεολαία νὰ κατανοήσῃ ὅτι ἡ ὑγιῆς ἀνάπτυξις τῆς ἐθνικῆς καὶ θρησκευτικῆς συνειδήσεως δύναται νὰ ἐξασφαλισθῆ μόνον ἐντὸς τῶν πλαισίων τῆς Ὀρθοδόξου Παραδόσεως καὶ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, ἥτις ὀντολογικῶς καὶ δεοντολογικῶς ἀποτελεῖ τὸ ἐνιαῖον καὶ ἐνοποιηθὲν ρυθμιστικὸν κέντρον, ὅπερ συντονίζει καὶ ὑποβοηθεῖ τὴν ἄρμονικὴν συνανάπτυξιν τῶν ἐλπίδων καὶ τῶν εὐγενῶν ἐπιδιώξεων τοῦ Ἔθνους καὶ τῆς ἑλληνικῆς νεολαίας.

**'Αντανακλᾶ εἰς τὴν ὅλην 'Εκκλησίαν
τῆς 'Ελλάδος.**

'Η ὑπὸ τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ 'Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης ἀπονομή τοῦ τίτλου τοῦ 'Επίτιμου Διδάκτορος αὐτῆς εἰς τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Κίτρους κ. Βαρνάβαν ὑπῆρξεν ἡ ὑπὸ τῆς Σχολῆς ταύτης ἐπιβράβευσις τόσον τοῦ δαφλοῦς συγγραφικοῦ ἔργου τοῦ τιμηθέντος 'Ιεράρχου, ὅπερ κατὰ μέγα μέρος ἀναφέρεται εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν νομοθεσίαν τῶν 'Ορθοδόξων 'Εκκλησιῶν, ὅσον καὶ τῆς ὅλης πνευματικῆς δραστηριότητος αὐτοῦ. Αὕτη δὲν περιορίζεται ἐν τοῖς ὁρίοις τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος, ἀλλ' ἔχει καὶ οἰκουμενικὴν καὶ δὴ πανορθόδοξον ἀκτινοβολίαν, ὡς ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τοῦ πλήθους τῶν τιμητικῶν διακρίσεων, ὧν ἔχει τύχει μέχρι τοῦδε ὁ Σεβασμιώτατος ἐκ μέρους πολλῶν 'Ορθοδόξων 'Εκκλησιῶν καὶ Θεολογικῶν Σχολῶν.

'Η πρὸς τὸν ἅγιον Κίτρους ἐκδηλωθεῖσα νέα τιμὴ ἔνθεν μὲν ἀντανακλᾶ εἰς τὴν ὅλην 'Εκκλησίαν τῆς 'Ελλάδος, ἐν τῇ ὁποία οὗτος κατέχει διακεκριμένην θέσιν, ἐτέρωθεν δὲ ἐπιβεβαιοῖ καὶ ἐξαιρεῖ τὰς ἐσωτερικὰς συναρτήσεις καὶ τοὺς βαθυτάτους δεσμούς, οἵτινες συνδέουν τὸ Δίκαιον μετὰ τῆς 'Εκκλησίας καὶ τῆς Θεολογίας, ὡς ἀπέδειξεν ὁ Σεβασμιώτατος διὰ τοῦ ἐπισήμου λόγου του, τοῦ ἐκφωνηθέντος κατὰ τὴν τελετὴν τῆς ἀναγορεύσεως αὐτοῦ εἰς 'Επίτιμον Διδάκτορα τῆς Νομικῆς ἐν τῇ Αἰθούσῃ Τελετῶν τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

**'Εγκαίνια 'Ι. Ναοῦ ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ
κτιρίου τῆς 'Οδοντιατρικῆς Σχολῆς.**

'Η παρουσία καὶ ὑπὸ τὰς εὐλογίας τοῦ Μακαριωτάτου 'Αρχιεπισκόπου 'Αθηνῶν καὶ πάσης 'Ελλάδος κ. Σεραφεῖμ πανηγυρικὴ τέλεσις ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ 'Υμηττοῦ κ. Γεωργίου τῶν ἐγκαίνιων τοῦ ἐν τῷ περιβόλῳ τῆς 'Οδοντιατρικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου 'Αθηνῶν ἀνεγερθέντος ἰ. ναοῦ ἐπ' ὀνόματι τῶν ἁγίων 'Ιωάννου τοῦ Προδρόμου, 'Ιωάννου τοῦ Θεολόγου καὶ ἱερομάρτυρος Ἀντίπα, ἐπισκόπου Περγάμου, προστάτου τῶν 'Ορθοδόξων ὀδοντῶν, ἀποτελεῖ γεγονός ἀξίον ἰδιαίτερας σημασίας καὶ ἐξάρσεως.

'Ο περικαλλῆς οὗτος ναὸς ἀνηγέρθη, ἐξωραίσθη καὶ ἐξοπλίσθη δαπάναις τοῦ ὁμοτίμου καθηγητοῦ τῆς Σχολῆς ταύτης κ. 'Ορέστου Λουρίδου. 'Η στοργικὴ μέριμνα καὶ αὐτοθυσίαι, μεθ' ἧς οὗτος διὰ τοῦ κόπου

καὶ ὑστερήματος αὐτοῦ ἀντιπαρήλθε παντὸς εἶδους ἐμπόδια καὶ ἀντιξοότητος καὶ ἔφερεν εἰς πέρας τὸ λαμπρὸν τοῦτο σκῆνωμα τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, ὑπῆρξεν ἐκδήλωσις μεγάλου παιδαγωγικοῦ ρεαλισμοῦ. 'Ο πανεπιστημιακὸς οὗτος ναὸς δὲν θὰ ἀποτελῆ μόνον καύχημα τοῦ Πανεπιστημίου 'Αθηνῶν καὶ λαμπρὸν κόσμημα τῆς πόλεως τῶν 'Αθηνῶν, ἀλλὰ καὶ θὰ εἶναι διδακτικὸν σύμβολον τῆς προβολῆς τοῦ ἁγίου καὶ ὠλοκληρωμένου ἀνθρωπιστικοῦ, παιδευτικοῦ καὶ πανεπιστημιακοῦ ιδεώδους, ὅπερ, ἀπορρέον ἐκ τῆς ιδέας τῆς *universitas*, δὲν θέτει τὰς παρωπίδας τῆς μονομερείας εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, ἵνα ἱκανοποιῇ μόνον ἀνάγκας τινὰς καὶ ροπὰς τῶν φοιτητῶν καὶ καθιστᾷ τὰς ἄλλας ἀτροφικὰς, ἀλλ' ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν ὁλότητα τῶν ἐνδομύχων ἐφέσεων τῆς ψυχῆς καὶ τῶν τῶν μέων τοῦ πολιτισμοῦ.

Ἐδόχμεθα, ὅπως ὁ μὲν ναὸς οὗτος φυλαχθῆ ἕσαι ἐσάλευτος καὶ ἀποβῆ, κατὰ τὴν λειτουργικὴν εὐχὴν, «λιμὴν χειμαζομένον, ἰατρῆιον παθῶν, καταφύγιον ἀσθενῶν» ἢ, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου, «βαλανεῖον πνευματικόν» καὶ «διδασκαλεῖον—μυσταγωγικῆς καὶ ἀναγωγικῆς—φιλοσοφίας», ὁ δὲ διακεκριμένος κτίτωρ αὐτοῦ χαίρῃ πάντοτε ἐπ' αὐτῷ ἐν μακρότητι ἡμερῶν καὶ εἰς αἰῶνας αἰῶνων.

Δέον νὰ συνασπισθοῦν εἰς ἐνιαίαν προσπάθειαν.

Καθ' ἃ ἐδήλωσεν ὑπευθύνως ἐν Γενεύῃ ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς τοῦ 'Οργανισμοῦ 'Ηνωμένων 'Εθνῶν κ. Βαλντχάιμ. πολλὰ ἑκατομμύρια ἀνθρώπων, κυρίως παιδιῶν, θὰ ἀποθάνουν κατὰ τὸ τρέχον ἔτος ἐκ πείνης.

'Η ἐπίσημος αὕτη δήλωσις ἀποτελεῖ τῷ ὄντι ἐντροπὴν διὰ τοὺς «πεπολιτισμένους» λαοὺς τοσοῦτω μᾶλλον, ὅσω οὗτοι δαπανοῦν μυριάδες ποσὰ δι' ἐξοπλισμούς καὶ διὰ προετοιμασίαν αὐτοκαταστροφῆς.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, δέον αἰ διαθέτουσαι παγκόσμιον ἐπιρροὴν μεγάλα ἐκκλησίαι, ὡς καὶ οἱ ἐπιφανεῖς πολιτικοὶ πασῶν τῶν μεγάλων χωρῶν νὰ συνασπισθοῦν εἰς μίαν ἐνιαίαν προσπάθειαν ἀφυσίσεως τῆς ἀνθρωπότητος ἐκ τοῦ ληθάργου τῆς παραφροσύνης καὶ ἀπωλείας. 'Ο παγκόσμιος παραγωγικὸς μηχανισμὸς δέον νὰ στραφῆ οὐχὶ εἰς τὴν ἐπέκτασιν τῶν πολεμικῶν βιομηχανιῶν καὶ τὸν πολλαπλασιασμὸν τῶν μέσων τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀμοιβαίας ἐξοντώσεως, ἀλλ' εἰς τὴν καταπολέμησιν τοῦ ὑποσιτισμοῦ, διὰ τῆς ἀξήσεως τῆς παραγωγῆς τροφίμων πρὸς χάριν τῶν ἑκατομμυρίων τῶν πεινῶντων, τοὺς ὁποίους ὁ Κύριος θεωρεῖ ἀδελφούς τὸν (Ματθ. κε' 40).

Η ΕΝ ΟΥΓΓΑΡΙΑ, ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ἡ ἀπάντησις τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Αὐστρίας κ. Χρυσόστομου εἰς τὴν ἐν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ τῆς Ἐκκλησίας δημοσιευθεῖσαν ἐπιστολὴν τοῦ ἐν Οὐγγαρία αἰδεσιμολ. Δρος Φέριζ Μπέρκι θέτει ἐπὶ τῆς ὀρθῆς βάσεως τὸ ἕλον θέμα τῆς «Ὁρθοδόξου Ἑλληνικῆς καὶ Μακεδονοβλαχικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Κοινότητος Βουδαπέστης». Ὅθεν καὶ εὐχαριστοῦμεν, συγχαίροντες ἅμα τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Αὐστρίας κ. Χρυσόστομον.

Παρακαλοῦμεν δὲ τὸν Σεβασμιώτατον νὰ ἀποστείλῃ ἀντίγραφον τοῦ δημοσιευθέντος Καταστατικοῦ τῆς ἐν λόγῳ Ἐκκλησίας, ὅπως ἀναδημοσιεύσωμεν καὶ ἡμεῖς τοῦτο.

Κ. Γ. Μ.

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΑΥΣΤΡΙΑΣ

Τῷ ἔλλογιμωτάτῳ

Καθηγητῇ κ. Κωνσταντίνῳ Μπόνῃ

Διευθυντῇ τοῦ Περιοδικοῦ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

Ὁδὸς Ἰ. Γενναδίου 14

Εἰς Ἀθήνας.

Ἐλλογιμώτατε κύριε Καθηγητά!

Εἰς ἀπάντησιν τῆς ἀπὸ 7.4.1975 ἐπιστολῆς τοῦ ἐν Βουδαπέστῃ Πρωθιερέως Αἰδεσιμολ. Δρος κ. Φέριζ Μπέρκι, δημοσιευθείσης εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 7-8 ἐ.ξ. φύλλον τοῦ ὑφ' Ἰμῶν ἐκδιδομένου ἐγκρίτου ἐπισήμου δελτίου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ἐπιθυμοῦμεν, ὅπως γνωρισωμεν τὰ ἀκόλουθα, πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας.

Ἡ ὑπὸ τοῦ Δρος Φέριζ Μπέρκι ἰδρυθεῖσα καὶ ἐπονομαζομένη Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἐν Οὐγγαρία οὐδεμίαν σχέσιν δύναται νὰ ἔχῃ μετὰ τῆς ἱστορικῆς «ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΜΑΚΕΔΟΝΟΒΛΑΧΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ ΒΟΥΔΑΠΕΣΤΗΣ».

Ἡ δημιουργηθεῖσα Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἐν Οὐγγαρία εἶναι ἴδρυμα ἐντελῶς ἄσχετον πρὸς τὴν Κοινότητα ταύτην, ἧς — Κοινότητος — ὁ χαρακτήρ καὶ αἱ ἐπιδιώξεις εἶναι περιωρισμένου χαρακτῆρος, καθοριζόμεναι ὑπὸ τοῦ ἐν ἔτει 1902 ἐκδοθέντος Καταστατικοῦ, ἐγκριθέντος διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 151321/999 καὶ ἀπὸ 4 Ἰανουαρίου 1910 Διατάγματος τοῦ Ὑπουργοῦ Θρησκευμάτων καὶ Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως.

Συμφώνως τῷ Ἄρθρῳ 1 τοῦ Καταστατικοῦ τούτου, «Ἡ Ὁρθόδοξος Ἑλληνικὴ καὶ Μακεδονοβλαχικὴ Ἐκκλησιαστικὴ Κοινότης Βουδαπέστης ἰδρύθη διὰ τῆς ἀπὸ 9ης Νοεμβρίου 1802 ἰδρυτικῆς πράξεως, ὑπὸ τῶν κατὰ τὸν 18ον καὶ 19ον αἰῶνα μεταναστευσάντων Ἑλλήνων καὶ Μακεδονοβλάχων».

Διὰ τῶν 39 Ἀρθρῶν τοῦ Καταστατικοῦ τούτου καθορίζονται, ἐπακριβῶς, ὁ τρόπος τῆς λειτουργίας καὶ τῆς διοικήσεως τῆς Κοινότητος καὶ τῆς διαχείρισεως τῆς τε ἐκκλησιαστικῆς, κοινοτικῆς καὶ σχολικῆς περιουσίας, ὡς καὶ τὰ προσόντα τοῦ ἐκάστοτε Ἱερατικῶς αὐτῆς Προϊσταμένου, ὅστις δέον, συμφώνως τῷ

Ἄρθρῳ 32, νὰ εἶναι ἑλληνογενέος, οὐγγρος ὑπήκοος καὶ νὰ τελῇ ἑλληνοστυλιόμον τὴν τε Θεῖαν Λειτουργίαν καὶ τὰς λοιπὰς ἐκκλησιαστικὰς Ἀκολουθίας καὶ θρησκευτικὰς Τελετάς.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν τῆς Κοινότητος ἦτο πάντοτε περιωρισμένος καὶ κατὰ τὸ Ἄρθρον 14, «... ἐν ἣ περιπτώσει ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν δὲν φθάσει τὰ 30, ἀπαιτεῖται ἡ παρουσία τοῦ ἐνὸς τρίτου ἕλων τῶν μελῶν, πρὸς ἐπίτευξιν ἀπαρτίας τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως».

Ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ Δρος Φ. Μπέρκι, περὶ τῆς διαλύσεως τῆς Κοινότητος, λόγῳ ἐλλείψεως μελῶν, καὶ καταλήψεως αὐτῆς ὑπ' αὐτοῦ, εἶναι ἐντελῶς ἀστήρικτος, διότι, διὰ τοῦ Ἄρθρου 38, καθορίζεται, ἐν περιπτώσει διαλύσεως τῆς Κοινότητος, ἡ τύχη τῆς κινητῆς καὶ ἀκινήτου περιουσίας. Οὕτω ἐν τῷ Ἄρθρῳ 38 ἀναφέρεται ρητῶς: «Ἐν ἣ περιπτώσει ἤθελον ἐκλείψει ἀμφότερα τὰ στοιχεῖα (τὸ Ἑλληνικὸν καὶ τὸ Μακεδονοβλαχικόν), ἡ περιουσία τῆς Κοινότητος, ὁ Ναός, τὸ Σχολεῖον, τὸ Πτωχοκομεῖον καὶ ἅπαντα τὰ κληροδοτήματα, ἅτινα αὐτῇ διαχειρίζεται, περιέρχονται εἰς τὴν διαχείρισιν τοῦ Οὐγγρου Ὑπουργοῦ Θρησκευμάτων καὶ Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως, πρὸς τὸν σκοπὸν, ὅπως τὰ εἰσοδήματα τῶν κληροδοτημάτων διατίθενται εἰς τοὺς ὑπὸ τῶν κληροδοτῶν ὀρισθέντας σκοποὺς, ὅπως εἰς θάρος τῶν εἰσοδημάτων τῆς λοιπῆς περιουσίας προσλαμβάνωνται εἰς Ἱερεῦς, κάτοχος τῶν ἐν τῷ παρόντι καταστατικῷ ὀριζομένων προσόντων, καὶ εἰς διδάσκαλος ἢ ψάλτης, πρὸς ἐξάσκησιν τῶν καθηκόντων, ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς διατηρήσεως τῆς ὀρθοδόξου καὶ ἑλληνοστυλιόμον Θεῖας Λειτουργίας, τὰ δὲ τυχόν περισσεύοντα χρήματα νὰ διατίθενται ὡς βοήθεια εἰς τὰς ἐν Οὐγγαρία Ἑλληνικὰς ἢ Ἑλληνοφώνους Μακεδονοβλαχικὰς Ἐκκλησιαστικὰς Κοινοτήτας».

Ἐπομένως ὁ Δρ. Φ. Μπέρκι κατέλαβε τὸν Ἰ. Ναὸν καὶ τὴν Κοινότητα, ἐν ἣ καὶ ἡ ἔδρα του, παρὰ πάντα νόμον καὶ παρὰ τὰς ρητὰς διατάξεις τοῦ Καταστατικοῦ, μετονομάσας αὐτὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν ἐν Οὐγγαρία.

Ἐν συμπεράσματι, ὁ Δρ. Φ. Μπέρκι, ἴσως, ἠδύνατο νὰ δημιουργήσῃ Ὁρθόδοξον Οὐγγρικὴν Ἐκκλησίαν, οὐχὶ ὅμως καὶ νὰ μεταβάλῃ τὴν ἱστορικὴν Ἑλληνικὴν Κοινότητα Βουδαπέστης εἰς Οὐγγρικὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, ὅπερ ἀποτελεῖ πρᾶξιν αὐθαίρετον καὶ κατάσχεσιν ξένης περιουσίας καὶ Ἐκκλησίας, ἐχούσης ἐντελῶς ἄλλον χαρακτήρα καὶ σκοπὸν.

Ὁλόκληρον τὸ ἐν λόγῳ Καταστατικὸν ἔχει δημοσιευθῆ, ἑλληνοστυλιόμον, μεταφρασθὲν ὑπὸ τοῦ κ. Κωνσταντίνου Βάσση, Γεν. Προξένου τῆς Ἑλλάδος ἄλλοτε ἐν Βουδαπέστῃ καὶ νῦν ἐν Φραγκφούρτῃ, εἰς τὸ Περιοδικὸν τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Αὐστρίας «ΣΤΑΧΥΣ», τεύχος 12-13, σ. 119.

Ἐν Βιέννῃ τῇ 24ῃ Μαΐου 1975

Μετ' ἰδιαζούσης τιμῆς

† Ὁ Αὐστρίας ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ*

Κωνσταντίνου Γ. Μπόνη, Ὁμοτίμου Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Βασίλειος Καισαρείας ὁ Μέγας (329/30-1/1/379) Βίος καὶ ἔργα, συγγράμματα καὶ διδασκαλία, Ἀθήναι 1975, σ.σ. 200.

Μορφή ἀπὸ τίς λίγες πού ἐσεβάστηκαν οἱ αἰῶνες, ὁ Μέγας Βασίλειος στέκεται μπροστά μας ὡς πρόκλησις καὶ ὡς παράδειγμα. Πρόκλησις γιατί αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος τῆς μεγάλης πνευματικῆς δράσεως, εὐρίσκεται σὲ ριζικὴν ἀντίθεσι μὲ τὸ κλίμα τῆς παρακμῆς, μέσα στὸ ὁποῖο κινεῖται ἡ ἀνθρωπότης τοῦ καιροῦ μας. Καὶ παράδειγμα, διότι—ἀκριβῶς—ἡ ἀκέραιη προσωπικότητά του ὑψώνεται στὸν ψυχικὸ μας ὄριζοντα σὰν ἄστρο, πού ἀκτινοβολεῖ δύναμι καὶ ἐμπνέει ἠθικὴ καὶ ἀγωνιστικὴν ἐγερσιμότητα.

Παράλληλα, τὸ ἀνάστημα τοῦ Μ. Βασιλείου ὡς συγγραφέως ἐξακολουθεῖ νὰ δημιουργῇ βαθὺ ἐνδιαφέρον. Διότι τὰ ἔργα του (ἀπολογητικά, ἠθικά, μαχητικά, διδακτικά κ.λπ.) συνθέτουν ἕνα τεράστιο ζωντανὸ κεφάλαιο τῆς παγκοσμίου χριστιανικῆς «φιλολογίας», πού διατηρεῖ ἀκέραιο τὸ κύρος καὶ τὴν ἀκτινοβολία του. Ἐνα κεφάλαιο, πού ἐπιβάλλει νέες, κάθε ἐποχῆ, προσεγγίσεις, διερευνήσεις καὶ θεωρήσεις. Γιατί, ὅποιαδήποτε περίοδος τῆς ἱστορίας, θὰ εἶχε νὰ ὠφεληθῆ ἀπὸ τὸ περιεχόμενό του. Ἡ, θὰ εἶχε νὰ πῆ τὸν λόγο της πάνω σ' αὐτό.

Γιὰ τοῦτο ἀποκτᾶ ἰδιαίτερη—θὰ λέγαμε—σημασία τὸ νέο βιβλίον «Βασίλειος Καισαρείας ὁ Μέγας» τοῦ κ. Κωνσταντίνου Γ. Μπόνη (καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν). Εἶναι ἕνα ἔργο συνολικῆς θεωρήσεως τῆς πολυκύμαντης ζωῆς καὶ τῶν ποικίλων ἔργων, τῶν συγγραμμάτων καὶ τῆς διδασκαλίας τοῦ Βασιλείου, ἀπὸ τὴν σκοπιὰ τοῦ καιροῦ μας. Πράγμα πού ἀποτελεῖ βασικὸ στοιχεῖο γιὰ τὸν καλλιεργημένο ἄνθρωπο τοῦ παρόντος. Δηλαδή γιὰ τὰ πνευματικῶς συγκροτημένα ἄτομα. Ἐκεῖνα πού ἐπιθυμοῦν νὰ ἀναβεβαιώσουν τὴν ἰσχὺν τῶν ἀξιῶν τοῦ παρελθόντος. Καὶ ἀκριβῶς στὰ δικαιολογημένα αἰτήματα τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν ἀνταποκρίνεται τὸ βιβλίον τοῦ κ. Κ. Μπόνη. Πράγμα πού, καὶ μόνο του, θὰ ἦταν ἀρκετὸ γιὰ νὰ τὸ δικαιώσῃ.

Αὐτὸ εἶναι τὸ ἕνα σημαντικὸ στοιχεῖο τοῦ βιβλίου. Τὸ δεύτερο εἶναι ἡ ἐπιστημονικὴ του συγκρότησις. Πράγματι, ἡ ἐργασία αὐτὴ δὲν ἐκπροσωπεῖ κανενὸς εἶδους ἐρασιτεχνισμοῦ. Ἀντίθετα ἀντιπροσωπεύει τὴν ἀντίληψιν τοῦ ἐπιστήμονος, ὁ ὁποῖος προχω-

* Σημ. Ἡ ἀνωτέρω κριτικὴ ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ ὑπογραφομένου δοκίμου λογοτέχνη καὶ ἐπιφυλλιδογράφου εἰς τὴν Ἐφημερίδα «Ἐλεύθερος Κόσμος» τὴν 7ην Ἰουνίου 1975 εἰς τὴν στήλην Κριτικὴ Βιβλίου καὶ ὑπὸ τὸν τίτλον Ἐπιστημονικὴ καὶ Μελέτες.

ρεῖ στὴν ἱστορικὴ ἀνασυγκρότησι, στὴ μεθοδικὴ διερεύνησι καὶ στὴν ἠθικοθηρησκευτικὴ σημασιολόγησι τοῦ βίου καὶ τῆς πολὺπλευρῆς δημιουργίας τοῦ Μ. Βασιλείου, μὲ ἀνώτερα κριτήρια. Μὲ συστηματικὴ ἀναψηλάφισι τῶν δεδομένων. Καὶ μὲ δυνατότητες ἀντικειμενικῆς προβολῆς τοῦ πυρῆνος τῆς σκέψεως τοῦ διαλεκτοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ρήτορα καὶ κοινωνικοῦ δασκάλου, στὸ ἕνα ἢ ἄλλο θέμα καὶ πρόβλημα.

Πρέπει ὥστόσο νὰ διευκρινίσωμε, πῶς τὸ βιβλίον τοῦ κ. Κ. Μπόνη δὲν ἐγράφη γιὰ νὰ ὑπηρετήσῃ καμμιά ἐφήμερη λογοτεχνικὴ σκοπιμότητα. Ἐπιδιώξεις του εἶναι νὰ ἀναστηλώσῃ—στὸ πλαίσιο τῆς σημερινῆς εὐαισθησίας—καὶ νὰ φέρῃ κοντὰ μας τὴν πνοὴ τῆς κολοσιαίας ἐκείνης μορφῆς τοῦ παγκοσμίου πνεύματος (τοῦ Βασιλείου) πού ὑψώθηκε πάνω ἀπὸ τὴν ἐποχὴ του, γιατί ἀπευθυνόταν στὴν αἰωνιότητα.

Κατὰ συνέπεια, τὸ βιβλίον τοῦ καθηγητοῦ κ. Κ. Μπόνη ἔπρεπε νὰ ἀνέλθῃ στὸ ὕψος τῆς προσωπικότητος τοῦ Μ. Βασιλείου. Ἦταν ἀνάγκη νὰ παρουσιάσῃ τὸν κοσμογονικὸν ὄραματισμόν του. Νὰ ζωγραφίσῃ, μὲ στερεὰ σχήματα, τὸν ἔρωτά του γιὰ μιὰ ἀνώτερη πραγματικότητα. Βέβαια ὁ «Βασίλειος Καισαρείας ὁ Μέγας» τοῦ κ. Κ. Μπόνη ἀπευθύνεται ὄχι στὸ εὐρύ, ἀλλὰ σ' ἕνα ἐκλεκτὸ κοινὸ.

Αὐτὴ ἦταν ἡ πρόθεσις τοῦ συγγραφέα. Καὶ μὲ αὐτὴν ἀρμονίζεται ἡ γλῶσσα τοῦ ἔργου. Ὁ ἐμπλουτισμὸς του μὲ ὀρισμένα θεμελιώδη κείμενα τοῦ Βασιλείου, μὲ σημειώσεις καὶ ἀναφορὰς στὴν πλουσιώτατη ξένη καὶ ἑλληνικὴ, «γενικὴ» καὶ νεώτερη βιβλιογραφία. Ὅλα δὲ αὐτὰ καθιστοῦν τὴν ἐργασία τοῦ κ. Κ. Μπόνη πλήρη. Καὶ πολὺτιμη γιὰ ὅσους δὲν ἰκανοποιοῦνται μὲ πυροτεχνήματα. Ἀλλὰ ἀπαιτοῦν ἀπὸ τὰ βιβλία στοιχεῖα ἀνώτερης καὶ στερεᾶς παιδείας.

ΣΤΕΛΙΟΣ Ι. ΑΡΤΕΜΑΚΗΣ

Ἀρχιμ. Παντελεήμονος Μπεζενίτη, Σήματα Πορείας (26 θέματα γιὰ νέους) ἔκδοσις εἰκονογραφημένη τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, Ἀθήναι 1975.

Τὸ ἀνά χειρας ἔργον τοῦ Ἀρχιμανδρίτου κ. Παντελεήμονος Μπεζενίτη εἶναι ἀφιερωμένον εἰς τὴν σύγχρονον νεότητα καὶ ἐξετάζει ὑπὸ τὸ φῶς τοῦ Εὐαγγελίου τὰ μεγάλα προβλήματα, ἅτινα ἀπασχολοῦν τοὺς νέους τῆς ἐποχῆς μας.

Μὲ ἀπλότητα καὶ σαφήνεια ὁ σ. ἀναπτύσσει τὰς ιδέας του ἐν σχέσει πρὸς τὰ ἀείποτε ἐπίκαιρα θέματα τῆς Ἐλευθερίας, τῆς Εἰρήνης, τῆς κοινωνικῆς Δικαιοσύνης, τῆς Ἰσότητος, τῆς Φιλίας, τῆς Ἀγάπης, τῆς Χαρᾶς καὶ πολλῶν ἄλλων.

Τὸ ἐν τῇ συγχρόνῳ ἰδεολογικῇ συγχύσει ἀδιέξοδον καὶ ὁ καθόλου πνευματικὸς συγκρητισμὸς προσδίδου εἰς τὰ 26 κείμενα τοῦ διβλίου ἰδιαίτεράν σπουδαιότητα. Ὡς καὶ ἐκ τοῦ τίτλου καθίσταται φανερόν, τὸ περιεχόμενον τοῦ ἔργου τούτου παρέχεται εἰς τοὺς νέους δίκην σημάτων, διὰ τῶν ὁποίων θὰ διευκολυν-

θώσιν οὗτοι, ἵνα εὕρωσι τὸν ὄρθον αὐτῶν ἐν τῇ ζωῇ προσανατολισμῶν.

Ἡ νέα αὐτῆ καὶ καλαισθητος ἔκδοσις τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, καίτοι ἀπευθύνεται κατ' ἐξοχὴν πρὸς τοὺς νέους, ἀποτελεῖ συγχρόνως καὶ χρήσιμον βοήθημα διὰ τοὺς ἀσχολουμένους μετὰ τὴν καθόλου ἀγωγὴν τῆς νεότητος Καθηγητᾶς, κληρικοῦς καὶ γο-υεῖς. Διὰ τοῦτο συνιστῶμεν τὸ βιβλίον ἐκθύμως.

K. Γ. Μ.

Τ ο ὁ ἄ ὑ τ ο ὁ, Ὁ λευκὸς θάνατος, τὰ ναρκωτικὰ στὴν κοινωνία μας, ἔκδ. Ἀποστολικῆς Διακονίας, Κοινωνικὰ θέματα, ἀρ. 1.

Εἰς τὸ τευχίδιον τοῦτο ὁ σ. ἐξετάζει τὸ κατὰ τὰς ἡμέρας μας λαβὸν ἀνησυχητικὰς διαστάσεις θέμα τῆς διαδόσεως τῶν ναρκωτικῶν ὑπὸ ἀσυνειδήτων ἐμπόρων τοῦ λεγομένου «λευκοῦ θανάτου». Παρέχονται ἱκαναὶ πληροφορίες ἐκ τοῦ ἡμερησίου καὶ περιοδικοῦ Τύπου σχετικαὶ πρὸς τὸ μέγεθος τοῦ κινδύνου, γίνονται δὲ ἐκκλησιαστικαί, ὅπως ἡ τε Πολιτεία, ἡ Ἐκκλησία, τὸ Σχολεῖον καὶ ἡ οἰκογένεια ἀναπτύξωσιν τὴν δέουσαν δραστηριότητα πρὸς περιφρούρησιν τῆς νεότητος ἐκ τῆς χρήσεως τῶν παραισθησιογόνων ναρκωτικῶν.

K. Γ. Μ.

Ἐ τ ε ο κ λ ῆ Ι. Γ ρ η γ ο ρ ι ἄ δ η, Ἡ ἔξοδος τοῦ «Ἀρεως, 26 Ἀπριλίου 1825 (Ἐθνικὴ Ἱστορικὴ Βιβλιοθήκη, ἀρ. 1) ἔκδοσις «Ἄλτις» Ἀθήναι 1975, σ. 46.

Σύντομος, λίαν περιεκτικὴ καὶ ὠφέλιμος ἱστορικὴ μελέτη, μεστὴ ὑψηλῶν ἐθνικῶν διδαγμάτων, ἀναφερομένη εἰς τὸν ἐν ἔτει 1825 ἐπικινδύνην ἀθλον τοῦ πολεμικοῦ βρικίου «ΑΡΗΣ» ἔξω τοῦ ὄρμου τοῦ Ναυαρίνου.

K. Γ. Μ.

Μ η τ ρ ο π ο λ ί τ ο υ Γ ὄ ρ τ υ ν ο ς κ α ι Μ ε γ α λ ο π ὄ λ ε ω ς Θ ε ο φ ῖ λ ο υ, Ἔτσι λυτρωθήκαμε, Ἀθήναι 1974, σελ. 432.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως κ. Θεόφιλος Καναβὸς ἀναδεικνύεται καθημερινῶς ἕνας ἀπὸ τοὺς πολυγραφωτέρους ἱεράρχας τῆς συγχρόνου Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας. Ἦδη μέχρι σήμερον καὶ ἐντὸς μιᾶς τετραετίας (ἀρχῆς γενομένης ἀπὸ τοῦ 1971) προσέφεραν εἰς τὰ θεολογικὰ — Ἐκκλησιαστικὰ γράμματα περισσότερο ἀπὸ δέκα μελέτας, αἱ ὁποῖαι ἀναφέρονται εἰς ποικίλα ποιμαντικὰ θέματα καὶ κατανέμονται εἰς διαφόρους ἡλικίας. Τελευταίως ἐκυκλοφόρησε τὸ ὡς ἄνω ὀγκῶδες ἐκ 432 σελίδων σύγγραμμά του, τὸ ὁποῖον εἶχε τὴν εὐγενῆ καλωσύνην καὶ τὴν πατρικὴν ἀγάπην νὰ ἀποστείλῃ καὶ εἰς ἐμέ. Ὡς ἕνα μικρὸν, λοιπὸν, δεῖγμα (ἀντι-τιμον) εὐγνωμοσύνης, ἄς θεωρηθῇ καὶ ὁ κατωτέρω σύντομος περὶ τοῦ ἐν λόγῳ βιβλίου λόγος.

Ὁ ἐκ πρώτης ὄψεως ἐντυπωσιακός, ἴσως δὲ καὶ παράδοξος, τίτλος τοῦ βιβλίου «Ἔτσι λυτρωθήκαμε» διασαφηνίζεται, ὅταν προσέξῃ ὁ ἀναγνώστης καὶ τὸν σχετικὸν ὑπότιτλον «Κάτω ἀπὸ ἐνὸς σοφοῦ πεπειραμένου καὶ ἀγίου πνευματικοῦ τὸ πετραχῆλι». Γίνεται δηλαδὴ ἀμέσως ἀντιληπτόν, ὅτι πρόκειται δι' ἕνα «Βιβλίον — Μαρτυρία», ἡ ὁποία ἀποτελεῖται ἀπὸ

πολλὰς ἐπὶ μέρους μαρτυρίας ἀνθρώπων διαφόρων τάξεων, τάσεων καὶ ἡλικιῶν, οἱ ὁποῖοι ἀναφέρονται εἰς τὸ ἱερὸν μυστήριον τῆς ἐξομολογήσεως. Πράγματι, μετὰ τὴν πολυετῆ του πείραν ἐ Σεβασμιώτατος Γόρτυνος, μετὰ τὴν κριτικὴν του ἱκανότητα καὶ τὸ ποιμαντικὸν του αἰσθητήριον ἔχει συγκεντρώσει καὶ καταγράψει ποικίλα περιστατικὰ ἀπὸ διάφορα πρόσωπα, πῶς ἐξομολογήθησαν εἰς τὸν Σεβασμιὸν γέροντα παπα-Παῦλον. Καὶ τὰ πρόσωπα αὐτὰ διηγῶνται πῶς τοὺς ἐφέβηθη καὶ τί τοὺς εἶπε. Τί εἶπε εἰς τὸν καθένα εἰδικῶς. Παραδείγματός χάριν: «Στὸν ἀπλὸ ἄνθρωπο, στὸ μορφωμένο, στὸ πλοῦσιο καὶ στὸ φτωχό. Στὸ γιατρό, στὸ δικηγόρο, στὸν ἀξιωματικὸ, στὸ κληρικὸ ἢ στὸν ἐργάτην καὶ τὸ ναυτικὸ. Στὴν ἐργαζομένη ἢ τὴν ἀρραβωνιασμένη». Καὶ εἰδικώτερον ἀκόμη τί εἶπε: «Σὲ μιὰ πῶς ἔβγαλε τὸ γυμνάσιο» (σ. 32), «σὲ κάποιον πῶς ἔλειπε χροῖνα στὸ ἐξωτερικόν» (σ. 35), «σὲ ἕνα πῶς πρόβαλε πολλὰς διακαιολογίας» (σ. 58), «σὲ μιὰ ἐμπόδιζε ἢ ντροπῆν νὰ ἐξομολογηθῇ» (σ. 73). Σὲ μιὰ νέα σύζυγο πῶς θέλει νὰ σώσῃ τὸ σπῆτι τῆς» (σ. 90), «σὲ ἄλλῃ πῶς ἔπεσε στὸ γραφεῖον» (σ. 201), ἢ «σὲ ἕνα νέο πῶς προτιμοῦσε τὶς μεικτὰς ἐκδρομὰς» (σ. 211) κ.ἄ.

Φανερόν εἶναι, ὅτι βλόκληρον τὸ βιβλίον αὐτὸ ἔχει γραφῆ ἄσαι τῆς ἀρχῆς τῆς ἐξατομικεύσεως. Πρὸς ἀπόδειξιν τούτου ἀρκεῖ καὶ μόνον ἡ μαρτυρία μιᾶς νέας, πῶς ἐξομολογήθη διὰ πρώτην φοράν: «Αὐτὸς ὁ τρόπος ἦταν εἰδικῶς γιὰ μένα, πῶς δὲν εἶχα ποτὲ ἐξομολογηθῇ» (σ. 30), ὁμολογεῖ. Καὶ μ' αὐτὸ τὸ πρῶμα τῆς εἰδικῆς καὶ προσωπικῆς ἐκάστοτε μεταχειρίσεως ὁ συγγραφεὺς μελετᾷ τὰ προβλήματα τοῦ ἀγωνιῶντος, πονεμένου, πλανωμένου καὶ παραπλανωμένου ἀτόμου, μετ' εὐθυκρισίαν, πατερικὴν ἐπιείκειαν καὶ πατρικὴν ἀγάπην. Εἶναι ἕνα εὐχάριστον ἀνάγνωσμα γραμμῶν μετ' ἀπλότητα καὶ πειστικότητα. Ὁ ἀναγνώστης ἀνακουφίζεται, αἰχμαλωτίζεται καὶ ἀποφασίζει.

Χρειάζεται ὅμως καὶ ὁ πνευματικός, ὁ κατάλληλος, ὁ ἐμπειρὸς καὶ ὁ κατηρτισμένος ὁδηγός. Καὶ ὡς πρὸς αὐτὸ τὸ σημεῖον καὶ τὴν κατεύθυνσιν ταύτην βοηθεῖ τὸ βιβλίον τοῦτο. Θὰ ἔλεγέ τις, ὅτι εἶναι ὅλη ἡ θεωρία τῆς Ἐξομολογητικῆς γραμμῆς διὰ περιστατικῶν. Ὁ ἴδιος ὁ Σεβασμιώτατος θέλει καὶ ὀνομάζει τὸ βιβλίον αὐτὸ «πρακτικὸ ὁδηγὸ, μιὰ πρακτικὴ ἐξομολογητικὴ στὰ χέρια τοῦ πνευματικοῦ» (σ. 11). Καὶ πράγματι, μετὰ τέχνην ἀποδεικνύει τὸν κατάλληλον ἐκάστοτε τρόπον. Πῶς θὰ πραγματοποιηθῇ ἡ ψυχικὴ ἐπαφὴ μετὰ τὸν ἐξομολογούμενον καὶ πῶς θὰ ἐπιτυγχάνεται ἡ ψυχικὴ ἐκτόνωσις καὶ ἡ ἀπολύτρωσις τοῦ μετανοοῦντος. Βεβαίως — καὶ ὑπεράνω ὅλων αὐτῶν τὸν κύριον λόγον ἔχει ἡ Θεία Χάρις, ὅπως ὁμολογεῖ καὶ ὁ ἴδιος ὁ παπα-Παῦλος: «Μετὰ τὴν Θεία Χάριν πετυχαίνω ὅ, τι πετυχαίνω» (σ. 13).

Ὁ μνημονεῦμενος πρωταγωνιστὴς τοῦ ὅλου ἔργου, ὁ παπα-Παῦλος, ἴσως νὰ εἶναι φανταστικὸν πρόσωπον. ἴσως ὁ παπα-Παῦλος αὐτὸς νὰ εἶναι ἰδεατὸν πρόσωπον, ἀλλὰ θὰ ἠρξάμεθα ὅλοι διὰ τῆς ἀναγνώσεως καὶ τοῦ βιβλίου τούτου ὑπὸ τῶν κληρικῶν μας νὰ λάβῃ σάρκα καὶ ὄστα, νὰ γίνῃ ἱστορικὸν - πραγματικὸν πρόσωπον. Νὰ ἐνσαρκωθῇ εἰς τοὺς κληρικούς, σὲ καλὸς πνευματικούς, τοὺς ὁποίους τόσο ἔχει ἀνάγκη ὁ σήμερον ὁ κόσμος. Νὰ ἀποτελέσουν τοὺς σταθμοὺς τῶν Πρώτων Πνευματικῶν Βοηθειῶν.

ΠΑΝ. Ι. ΜΠΟΥΜΗΣ, Δρ. Θ.

STANLEY S. HARAKAS, LIVING THE LITURGY (LIGHT AND LIFE PUBLISHING Co. MINNEAPOLIS, MINN. 1974), Σελίδες 144.

Ἡ παρούσα ἐργασία δὲν ἔχει ἐπιστημονικὰ ἀξιιώσεις καὶ ὁ σκοπὸς τῆς δὲν εἶναι νὰ ἐρευνηθῇ ἐπιστημονικὸν τι πρόβλημα εἰς τὴν λειτουργικὴν. Περιποιεῖ ὅμως τιμὴν, τόσο εἰς τὸν συγγραφεὴ τῆς, ὅσον καὶ εἰς τὴν ἑλληνορθόδοξον θρησκευτικὴν γραμματεῖαν. Πρόκειται περὶ βιβλίου, τὸ ὁποῖον ἐκφράζει τὴν θρησκευτικὴν ἐμπειρίαν καὶ τὸ μυστικὸν βίωμα ἐνὸς ἱερέως, ὁ ὁποῖος, ἐνὸς ἀναμφισβητήτως εἶναι ἐπιστήμων θεολόγος καὶ ἀσχολεῖται ἐπὶ ἔτη μετὰ τὴν ἀκαδημαϊκὴν θεολογίαν, δὲν ἐλη-

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ίερά Ἀρχιεπισκοπή Ἀθηνῶν

Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεὶμ κατὰ τὸν μῆνα Μαΐον:

Ἐ τ ἔ λ ε σ ε: Τὴν 4/5 ἐν τῷ Ἱ. Μητροπολιτικῷ Ναῶ τὴν Θ. Λειτουργίαν, ὡς καὶ τὸν Ἑσπερινὸν τῆς Ἀγάπης κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν.

Τὴν 12ην νυκτερινὴν τοῦ Σαββάτου, 3/5, τὴν Τελετὴν τῆς Ἀναστάσεως.

Ἐ χ ο ρ ο σ τ ἄ τ η σ ε: Τὴν 1/5 τὸ ἑσπέρας ἐν τῷ Ἱ. Μητροπολιτικῷ Ναῶ κατὰ τὴν Ἀκολουθίαν τῶν Παθῶν τοῦ Κυρίου.

Τὴν 2/5 τὴν πρωΐαν τῆς Μ. Παρασκευῆς καὶ τὸ ἑσπέρας εἰς τὸν Ἱ. Μητροπολιτικὸν Ναὸν κατὰ τὴν Ἀκολουθίαν τῶν Παθῶν καὶ τὴν ἔξοδον τοῦ Ἐπιταφίου.

Τὴν 4/5 εἰς τὸν Πανηγυρικὸν Ἑσπερινὸν ἐν τῷ Ἱ. Ναῶ ἁγίου Γεωργίου Ἀκαδημίας Πλάτωνος.

Τὴν 21/5 εἰς τὸν πανηγυρικὸν Ἑσπερινὸν Ἁγίου Κωνσταντίνου Ἡλιοπούλεως.

Π ρ ο ῆ ὄ ρ ε υ σ ε: Τὴν 23, 24, 25/5 τῶν συνεδριάσεων τῆς Ἱ. Συνόδου.

Π α ρ ἔ σ τ η: Τὴν 25/5 εἰς τὴν τελετὴν ἐγκαινίων Πανεπιστημιακοῦ Ἱ. Ναοῦ, ἀνεγερθέντος δαπάναις τοῦ ὁμοτίμου καθηγητοῦ τῆς Στοματολογίας κ. Ὁρέστου Λουρίδου. Ὁ Ναὸς τιμᾶται ἐπ' ὀνόματι τῶν Ἁγίων Ἰωάννου Προδρόμου, Ἰωάννου Θεολόγου καὶ Ἱερομάρτυρος Ἀντίπα, Προστάτου τῶν Ἑλλήνων Ὁρθοδόξων ὀδοντιάτρων.

Π α ρ η κ ο λ ο ῦ θ η σ ε: Τὴν 26/5 εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας Φιλολογικὸν Μνημόσυον ὑπὲρ τοῦ αἰοδίου Ἀρχιεπισκόπου καὶ Ἀντιβασιλέως Δαμασκηνοῦ, ἐπὶ τῇ συμπληρώσει 25ετίας ἀπὸ τοῦ θανάτου του. Περί τοῦ ἔργου τοῦ τιμωμένου ὠμίλησεν ὁ κ. Σήφης Γ. Κόλλιας.

Τὴν 25/5 τὸ ἑσπέρας ἐν τῷ Παναθηναϊκῷ σταδίῳ τὰς γυμναστικὰς ἐπιδείξεις τῆς μαθητικῆς νεότητος.

Π α ρ ε υ ρ ἔ θ η: Τὴν 9/5 εἰς τὸ Ἀρχιεπίσκοπον Χωροφυλακῆς κατὰ τὰς ἑορτὰς ἐπὶ τῇ μνήμῃ τῆς προστάτιδος τοῦ Σώματος Ἁγ. Εἰρήνης.

ομόνησε ποτὲ ὅτι ὑπεράνω πάσης ἄλλης ιδιότητος ἴσταιται ἡ τῆς ἱερουσύνης του.

Ὁ πατὴρ Στυλιανὸς Χάρακας, καθηγητὴς τῆς Χριστιανικῆς Ἠθικῆς καὶ Κοσμητῶν εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Τιμίου Σταυροῦ ἐν Βοστώνῃ, ἀνήκει ἀσφαλῶς εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν Θεολόγων ἐκείνων, ποὺ πιστεύουν ὅτι ἡ Θεολογία ὀφείλει νὰ μεταφράζεται καὶ εἰς λαϊκὴν ὁμολογίαν διὰ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ Χριστιανικοῦ πληρώματος. Ἐνῶ ἡ ἀνά χεῖρας ἐργασία δὲν ὑστερεῖ εἰς ἐπιστημονικὴν μέθοδον καὶ θεολογικὴν ἀκρίβειαν, ὁ προσορισμὸς τῆς εἶναι νὰ βοηθήσῃ τὸν πιστὸν εἰς καλλιτέραν κατανόησιν τῆς θείας λειτουργίας. Εἶναι δηλαδὴ εἰς πρακτικὸς δὴγός, ὅστις ἐπιδιώκει θῆμα πρὸς θῆμα νὰ ἐξυψώσῃ τὸν ἀναγνώστην εἰς τὴν κατανόησιν τοῦ πλοῦτου τῶν νοημάτων τῆς θείας λειτουργίας τοῦ ἁγίου Ἰωάννου Χρυσόστομου. Ἀλλὰ δὲν περιορίζεται μόνον εἰς τὴν μετάδοσιν γνώσεων, ἀναζητεῖ νὰ συγκινήσῃ τὴν καρδίαν τοῦ ἀναγνώστη καὶ νὰ τὴν δηγῆσῃ εἰς τὴν μυστικὴν χαρὰν, ἣτις ἀναπηδᾷ ἀπὸ τὴν θεῖαν λατρείαν.

«Ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας τὸ στόμα λαλεῖ». Καὶ ὁ συγγραφεὺς τοῦ παρόντος ἐποικοδομητικοῦ ἐγχειριδίου ὁμιλεῖ ἀπὸ τὸ περισσεῦμα τῆς καρδίας του. Τὸ θυσιαστήριον τὸν συγκινεῖ καὶ τὸν μετουσιώνει, προσπαθεῖ δὲ μὲ πιστικὴτητα καὶ γλαφυρότητα νὰ μεταδώσῃ εἰς τὸν ἀναγνώστην τὴν μυσταγωγίαν τῆς ἀπαραμίλλου Ὁρθοδόξου λατρείας. Διὸ καὶ τὸ βιβλίον του ἔχει μὲν τὴν ἀπαραίτητον ἐπιστημονικὴν διάρθρω-

Υ π ε ὄ χ θ η: Τὴν 28/5 τὸν Μακ. Πατριάρχην Βουλγαρίας κ. Μάξιμον μετὰ τῆς συνοδείας αὐτοῦ.

Τὴν 29/5 τὸν Μακ. Πατριάρχην Βουλγαρίας κ. Μάξιμον μετὰ τῆς συνοδείας αὐτοῦ εἰς τὴν Ἱεράν Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀθηνῶν.

Ἐ ὄ χ θ η: Τὴν 19/5 τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Ζιχνῶν κ. Σπυρίδωνα, τὸν τ. Νομάρχην κ. Καλογερόπουλον καὶ ἐκπροσώπους τοῦ Ἐργατοῦπαλληλικοῦ Κέντρου Ἀλμυροῦ.

Ἐ π ρ α γ μ α τ ο π ο ῖ η σ ε: Ἀπὸ 9 ἕως 16/5 ἐπίσκεψιν εἰς τὸ Πατριαρχεῖον Ἀντιοχείας.

Εἶναι γνωστὸν καὶ ἐκτὸς τῶν ὁρίων τῆς Ἑλλάδος τὸ πολλαπλοῦν καὶ πολυσοχίδες Ἐκκλησιαστικοκοινωνικὸν καὶ φιланθρωπικὸν ἔργον τοῦ Προϊσταμένου τῆς Χριστιανικῆς Ἀλληλεγγύης αἰδεσιμολογιωτάτου Πρωτοπρεσβυτέρου κ. Ἐμμανουὴλ Σχοινιωτάκη. Ἐφ' ᾧ καὶ συγχαίρομεν διὰ τὴν ἐπαΐαν τιμητικὴν διάκρισιν, ἣτις ἐγένετο αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Μακ. Πατριάρχου Ἀντιοχείας κ. Ἡλία, κατὰ τὴν πρόσφατον ἐπίσκεψιν τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεὶμ, τῆς Ἀκολουθίας τοῦ ὁποίου μέλος ἦτο καὶ ὁ τιμηθεὶς κληρικός.

Κ α τ ἄ σ τ α σ ι ς ἄ π ο σ τ α λ ἔ ν τ ω ν ἔ φ ο δ ῖ ω ν
εἰς Κ ῦ π ρ ο ν

ἀπὸ 7.4.75 ἕως 12.4.75

Ἀτμόπλοιον «ΟΙΝΟΥΣΣΑΙ» 7.4.75

16 χαρτοκιβώτια παιδικὰ κουβέρται, τεμάχια: 500. 28 χαρτοκιβώτια πόρτ-ΒΕΒΕ, τεμάχια: 379. 36 χαρτοκιβώτια βρεφικὸς ρουχισμὸς, παιχνίδια καὶ σοκολάτες. 10 κουκλόσπιτα πλήρη. 10 κουκλοθέατρα. 10 ὠρολόγια (παιδικὰ παιχνίδια). 3 χαρτοκιβώτια βρεφικὸς ρουχισμὸς. 13 μικρὰ χαρτοκιβώτια μπισκότα. Σύνολον βάρους περίπου 5 τόννοι.

Παραλήπτης: Ἐπιτροπὴ Μερύμνης καὶ περιθάλψεως προσφύγων.

σιν καὶ ἀντικειμενικότητα, εἶναι ὅμως καὶ μία προσωπικὴ μαρτυρία.

Εἰς ἕξ περιεκτικὰ κεφάλαια, ὁ συγγραφεὺς ἀναλύει τὰ ἐξῆς θέματα. Τὸ νόημα τῆς Χριστιανικῆς ζωῆς καὶ τοῦ λειτουργικοῦ βιώματος, ὅπου καὶ ἀνάπτυξις τῆς διδασκαλίας τῆς Ἐκκλησίας περὶ θείας Ἐδωχαριστίας. Ἡ ζῶσα λειτουργία, κατὰ τὴν ὁποῖαν ἀναπτύσσεται ἡ γένεσις, ἀνάπτυξις καὶ διάρθρωσις τῆς θείας Λειτουργίας. Πῶς δύναται ὁ πιστὸς νὰ συμμετέχη εἰς τὴν θεῖαν λατρείαν, ἰδιαιτέρως ὁ λαϊκός, διὰ τὸν ὁποῖον ἐγράφη τὸ βιβλίον. Ζωὴ ἐν τῇ Λειτουργίᾳ, ὅπου ἀναπτύσσεται καὶ ἡ λειτουργικὴ θεολογία. Ὁ πατὴρ Χάρακας λίαν εὐστόχως παρατηρεῖ ὅτι, διὰ νὰ ἀποκομίσῃ κανεὶς κάτι ἀπὸ τὴν θεῖαν λειτουργίαν, πρέπει πρωτίστως νὰ προσφέρῃ τὸν ἑαυτὸν εἰς τὴν θεῖαν λειτουργίαν. Δηλαδή πρέπει νὰ καταστή ὁ πιστὸς συνεργὸς εἰς τὸ θεῖον δράμα.

Νομίζω ὅτι ὁ σκοπὸς, διὰ τὸν ὁποῖον ἐγράφη ἡ ἐν λόγῳ ἐργασία, ἐπέτυχε πλήρως. Λόγῳ δὲ τῆς πρακτικῆς του ἀξίας, θὰ πρέπει νὰ καταστή ἀνάγνωσμα καὶ κτῆμα παντὸς ἀγγλογόφνου Ὁρθοδόξου Χριστιανοῦ.

Ἱερ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΙΩ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΕΛΟΣ

Καθηγητὴς τῆς Ἱστορίας
καὶ τῶν Θεολογικῶν Γραμμάτων
ἐν STOCKTON STATE COLLEGE

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ίερά Μητρόπολις Ἀργολίδος

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὸ ἄρθρον 33 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα καὶ κανονικὰ προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ Δελτίον «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά, πρὸς κατάληψιν τῶν κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων τῶν κάτωθι: Ἱερῶν Ναῶν: 1) Γεν. Θεοτόκου Ναυπλίου, 2) Ἀγ. Βασιλείου Ἀργους (Β' θέσις), 3) Ἀγ. Νικολάου Ἡραίου, 4) Ἐθαγ. Θεοτόκου Νέας Ἐπιδαύρου, 5) Ἀγ. Δημητρίου Πουλακίδας, 6) Ἀγ. Νικολάου Ἀγ. Νικολάου, 7) Κοιμ. Θεοτόκου Ἀλέας, 8) Παμ. Ταξιαρχῶν Μπόρσια, 9) Ἀγ. Αἰκατερίνης Προσύμνης καὶ 10) Τιμ. Προδρόμου Φρουσιούνας.

Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 27ῃ Μαΐου 1975.

† Ὁ Ἀργολίδος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Ἐλασσῶνος

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὸ ἄρθρον 33 καὶ ἐξῆς τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ ἐφημεριῶν» καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὰς κενὰς ἐφημεριακὰς θέσεις τῶν ἐνοριακῶν Ἱερῶν Ναῶν: 1) Ἀγίου Κων/νου καὶ Ἑλένης Λιβαδίου, 2) Ἀγίου Ἀναργύρων Λιβαδίου, 3) Ἀγίου Δημητρίου, Κρανέας, 4) Ἀγίου Νικολάου, Πραιτωρίου, 5) Ἀγίου Γεωργίου Βουβάλας, 6) Ἀγίας Μαρίνης Σαρανταπόρου, καὶ 7) Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος Ἀκρῆς, ἔχοντας δὲ τὰ πρὸς τοῦτο κανονικὰ καὶ τυπικὰ προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν μετὰ σχετικῆς αἰτήσεως τῶν τὰ ὑπὸ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου προβλεπόμενα δικαιολογητικά.

† Ὁ Ἐλασσῶνος ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΣ

Προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 660/30-6-1973 ἡμετέρας ἀποφάσεως καὶ συμφώνως τῷ Ν.Δ. 1398/1973 «περὶ συστάσεως ὀργανικῶν θέσεων Διακόνων...» συσταθεισῶν θέσεων Διακόνων τῶν Ἱερῶν Ναῶν: 1) Μητροπολιτικοῦ, ἐνταῦθα, 2) Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου, ἐνταῦθα, 3) Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Τσαρτισάνης, 4) Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Λιβαδίου, 5) Ἀγίων Κων/νου καὶ Ἑλένης, Δεσκάτης καὶ 6) Ἀγίου Δημητρίου, Κρανέας, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι ταύτας καὶ ἔχοντας τὰ πρὸς τοῦτο Κανονικὰ καὶ τυπικὰ προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν σχετικὴν αἴτησιν καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου προβλεπόμενα δικαιολογητικά.

Ἐν Ἐλασσῶνι 4ῃ Ἰουνίου 1975

† Ὁ Ἐλασσῶνος ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Θεσσαλονίκης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 33 καὶ 34 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ἵνα καταλάβωσι τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημεριῶν τῶν κάτωθι: Ἱερῶν Ναῶν τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱεράς Μητροπόλεως: 1) Ἀγίας Σοφίας, 2) Ἀγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ, 3) Ἀγίου Ἀθανασίου, 4) Παναγίας Φανερωμένης Καλλιθέας, 5) Παναγίας Χαλκίδας, 6) Παναγοῦδας, 7) Ὁσίας Ἐένης καὶ 8) Ἀγίας Βαρβάρας Ἄνω Τούμπας, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλλωσιν ἡμῖν σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν ἀπαιτούμενων δικαιολογητικῶν, ἵνα προβῶ-

μεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν τῶν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων.

Ἐν Θεσσαλονίκῃ τῇ 2ῃ Ἰουνίου 1975

† Ὁ Θεσσαλονίκης ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

Ίερά Μητρόπολις Κασσανδρείας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 33 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/69 Κανονισμοῦ «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα δικαιολογητικά, μετὰ σχετικῆς αἰτήσεως, ἵνα καταλάβωσι μίαν τῶν κάτωθι κενῶν ὀργανικῶν ἐφημεριακῶν θέσεων 1) Ἀγίων Ἀποστόλων Σημάντρων, 2) Κοιμήσεως Θεοτόκου Ν. Συλλάτων.

Ἐν Πολυγύρῳ τῇ 31ῃ Μαΐου 1975

† Ὁ Κασσανδρείας ΣΥΝΕΣΙΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Σερρών καὶ Νιγρίτης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει: τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 33 - 36 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», καλοῦμεν τοὺς ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα καὶ βουλομένους, ὅπως καταλάβωσι μίαν τῶν ἀκολουθῶν ὀργανικῶν ἐφημεριακῶν θέσεων: 1) Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγίας Τριάδος Ἄνω Ὀρεινῆς, 2) Ἱ. Ναοῦ Ἀγίας Τριάδος Βαρικοῦ, 3) Ἱ. Ναοῦ Τιμίου Προδρόμου Κυδωνέων, 4) Ἱ. Ναοῦ Ἀγίου Γεωργίου Λευκοῦδας, 5) Ἱ. Ναοῦ Ἀγίου Γεωργίου Ξηροποτάμου, 6) Ἱ. Ναοῦ Ἀγίου Γεωργίου Ν. Σεβαστείας, 7) Ἱ. Ναοῦ Ἀγίου Γεωργίου Νεοχωρίου, 8) Ἱ. Ναοῦ Ἀγίου Γεωργίου Κρίνου, 9) Ἱ. Ναοῦ Τιμίου Προδρόμου Σκεπαστοῦ, 10) Ἱ. Ναοῦ Ἀγίου Δημητρίου Μετοχίου, 11) Ἱ. Ναοῦ Κοιμήσεως Θεοτόκου Ζερβοχωρίου, 12) Ἱ. Ναοῦ Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος Ὀρεστιάδας, 13) Ἱ. Ναοῦ Ἀγίων Ἀναργύρων Χιονοχωρίου, 14) Ἱ. Ναοῦ Ἀγίου Παντελεήμονος Ἀνοιξιάς, 15) Ἱ. Ναοῦ Τιμίου Σταυροῦ Συκιᾶς, 16) Ἱ. Ναοῦ Δώδεκα Ἀποστόλων Σησαμίας, 17) Ἱ. Ναοῦ Μεγάλων Ταξιαρχῶν Μελνικιτίου, 18) Ἱ. Ναοῦ Ἀγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης Ἀχινού, ἵνα ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ δελτίον «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰς αἰτήσεις αὐτῶν μετὰ τῶν νομίμων δικαιολογητικῶν διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Σέρραις τῇ 31ῃ Μαΐου 1975

Ίερά Μητρόπολις Τρίκκης καὶ Σταγῶν

Προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῆς κενῆς ἐφημεριακῆς θέσεως τῆς ἐνορίας Ἀγίου Δημητρίου Τσουγκούρου, καλοῦμεν τοὺς ἐπιθυμοῦντας καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νομικὰ προσόντα, συμφώνως πρὸς τὰς κειμένας νομικὰς διατάξεις, ὅπως ὑποβάλλωσιν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ἅπαντα τὰ προβλεπόμενα δικαιολογητικά.

Ἐν Τρίκαλοις τῇ 13ῃ Μαΐου 1975.

† Ὁ Τρίκκης καὶ Σταγῶν ΣΤΕΦΑΝΟΣ

Ίερά Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Κ λ η τ ή ρ ι ο ν Θ έ σ π ι σ μ α

[1]

Πρὸς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Φιλήμονα Μανωλιάν τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως Φθιώτιδος (ἀγνώστου διαμονῆς).

Καλοῦμέν σε, ὅπως ἐμφανισθῆς ἐνώπιον ἡμῶν ἐν τῷ Γραφεῖῳ τῆς Ἱεράς Ἀρχιεπισκοπῆς, ὁδὸς Φιλοθέης 21 καὶ ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν συνεδριάσεων τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου, τῇ Τρίτῃ ἑβδομάδι τοῦ μηνὸς Ἀγούστου 1975, ἡμέρα (25 Ἀγούστου 1975) Δευτέρα καὶ ὥρα 9 π.μ., ἵνα δικασθῆς ἐπὶ ἀποδι-

δομένων σοι κατηγοριών. Έν περιπτώσει μη εμφανισέως σου θέλεις δικασθή έρήμην.

Έν Αθήναις τῆ 24 Ιουνίου 1975

Ο

Προεδρεύων

Άρχιμ. Μάξιμος Εύδας

Ο

Γραμματεὺς

Άρχιμ. Δαμ. Λαζαρίδης

Έπισκοπικὸν Δικαστήριον

Κ λ η τ ή ρ ι ο ν Θ έ σ π ι σ μ α

Πρὸς τὸν ἱερέα

Γεώργιον Παπαδόπουλον, τέως έφημέριον Έρεας Άρχιεπισκοπῆς (άγνώστου διαμονῆς)

Καλοῦμέν σε, ὅπως εμφανισθῆς ἐνώπιον ἡμῶν ἐν τῇ Γραφείῳ τῆς Έρεας Άρχιεπισκοπῆς, ὁδὸς Φιλοθέης 21 καὶ ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν συνεδριάσεων τοῦ Έπισκοπικοῦ Δικαστηρίου, τῆ 11ῃ Αὐγούστου 1975, ἡμέρα Δευτέρα καὶ ὥρα 9 π.μ., ἵνα δικασθῆς ἐπὶ ἀποδιδομένων σοι κατηγοριῶν.

Έν περιπτώσει μη εμφανισέως σου θέλεις δικασθή έρήμην.

Έν Αθήναις τῆ 20ῃ Μαΐου 1975.

Ο

Προεδρεύων

Άρχιμ. Μάξιμος Εύδας

Ο

Γραμματεὺς

Άρχιμ. Δαμ. Λαζαρίδης

Κ λ η τ ή ρ ι ο ν Θ έ σ π ι σ μ α

Έπισκοπικὸν Δικαστήριον τῆς Έρεας Άρχιεπισκοπῆς

Πρὸς τὸν

Έρομόναχον Πασιὸν Έψηλάντην (άγνώστου διαμονῆς)

Καλοῦμέν σε, ὅπως εμφανισθῆς ἐνώπιον ἡμῶν ἐν τῇ Γραφείῳ τῆς Έρεας Άρχιεπισκοπῆς καὶ ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν συνεδριάσεων τοῦ Έπισκοπικοῦ Δικαστηρίου, ὁδὸς Φιλοθέης 21, τῆ 11ῃ Αὐγούστου 1975 ἡμέρα Δευτέρα καὶ ὥρα 9 π.μ., ἵνα δικασθῆς ἐπὶ ἀποδιδομένων σοι κατηγοριῶν.

Έν περιπτώσει μη εμφανισέως σου θέλεις δικασθή έρήμην.

Έν Αθήναις τῆ 20ῃ Μαΐου 1975.

Ο

Προεδρεύων

Άρχιμ. Μάξιμος Εύδας

Ο

Γραμματεὺς

Άρχιμ. Δαμ. Λαζαρίδης

Υπὸ τοῦ Διευθυντοῦ τῶν Έκκλησιαστικῶν Περιοδικῶν, Καθηγητοῦ κ. Κ ω ν - σ τ α ν τ ῖ ν ο υ Γ. Μ π ό ν η, ἐξεδόθησαν ἐσχάτως τὰ κάτωθι ἔργα:

1. Εἰσαγωγή εἰς τὴν Άρχαίαν Χριστιανικὴν Γραμματείαν (96 - 325 μ.Χ.), Αθήναι 1974, σ.σ. 396.

2. Βασίλειος Καισαρείας ὁ Μέγας (329/30 - 1/1/379) Βίος καὶ ἔργα, συγγράμματα καὶ διδασκαλία, Αθήναι 1975, σ.σ. 200.

3. Εὐρετήριον Περιοδικοῦ «Θεολογία» τῶν ἐτῶν 1923 - 1973 (τόμ. Α' - ΜΔ'), Αθήναι 1974, σ.σ. 115.

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Έκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ο Σερβίων καὶ Κοζάνης ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

† Ο Μεσσηνίας ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Κ Ω Ν. Γ. Μ Π Ι Ο Ν Η Σ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Α) Έσωτερικοῦ: Δραχμαὶ 300 ἔτησίως.

Β) Έξωτερικοῦ: Δολλάρια 12 ἔτησίως.

Τιμὴ ἐκάστου τεύχους μετὰ τοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»
δρχ. 15.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κωνστ. Γ. Μπώνη, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Αθηνῶν, Διάλογος μετὰ τοὺς Πατέρας, Θεός, Κόσμος, ἄνθρωπος.

Έόρτια Γράμματα.

Άρχιμ. Μελετίου Καλαμαρά, Ἡ ἐπίσκεψις τοῦ Μακ. Άρχιεπισκόπου κ. Σεραφείμ εἰς τὸ Πατριαρχεῖον Άντιοχείας (9-16/5/1975).

Μητροπ. Κίτρον Βαρνάβα, Ἡ Θεολογία καὶ ἡ Έπιστήμη τοῦ Δικαίου.

Μητροπ. Δημητριάδος Χριστοδούλου, Ἡ περὶ Χριστολογίας διδασκαλία τοῦ ἁγίου Ἰ. Δαμασκηνοῦ.

Πρωτ. Στ. Άβραμίδου, Τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Έκκλησίαν σήμερον.

Μαρίας Π. Πάσχου, Ὁ Μωραϊτίδης διορθωτῆς Ἀκολουθιῶν.

Παρατηρήσεων στήλη.

Ἡ ἐν Οὐγγαρία Ὁρθόδοξος Έκκλησία.

Βιβλιοκρισία.

Έκκλησιαστικά Χρονικά.

Παράρτημα.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ Αθήναι, Ἰασιῶν 1 — Τηλ. 710.7

Προϊστάμενος Τυπογραφείου: Ἰωάννης Μιχαήλ. Ἀναστασάκη 3, Ζωγράφου. Τηλ. 787.978.